

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT

DIPLOMSKO DELO

DEJAN NOVAK

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI

FAKULTETA ZA ŠPORT

Športno treniranje

Kondicijsko treniranje

RAZVOJ GOLFA V SLOVENIJI

DIPLOMSKO DELO

MENTOR

Doc. dr. Tomaž Pavlin

RECENZENT

Prof. dr. Milan Čoh

KONZULTANT

Prof. dr. Otmar Kugovnik

Avtor dela

DEJAN NOVAK

Ljubljana, 2016

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorju, doc. dr. Tomažu Pavlinu, za usmerjanje in strokovne nasvete pri pisanju diplomskega dela.

Najlepša hvala vsem najbližjim, ki ste mi tekom študija stali ob strani.

Še posebej se zahvaljujem Tini, staršema in sestri Andreji.

Ključne besede: razvoj golfa, golf v Sloveniji, golf igrišča, Golf zveza Slovenije

RAZVOJ GOLFA V SLOVENIJI

Dejan Novak

IZVLEČEK

Namen diplomskega dela je bil predstaviti zgodovinski razvoj golfa v Sloveniji od začetkov, ki segajo v čas pred 2. svetovno vojno, in vse do danes. V delu so za boljše razumevanje razvoja golfa v Sloveniji poglavja razvrščena v posamezne teme, ki nam razkrijejo, kako je golf v Sloveniji organiziran, kako se je razvijal mladinski golf, kako so se razvijala golf igrišča in zakaj je pomembno varstvo okolja.

V določenih temah je predstavljena tudi problematika, ki zavira dodaten razvoj, ter tudi gradnjo novih igrišč, predstavljena pa so tudi mnenja, ki nam pomagajo razumeti, zakaj prave množičnosti golfa v Sloveniji ni.

Diplomsko delo prinaša kar nekaj informacij za vse, ki bi radi izvedeli, kakšni so bili začetki golfa v Sloveniji in zakaj je bila potrebna ustanovitev Golf zveze Slovenije ter ostalih organizacij, kako se je spreminjalo število igralcev golfa v Sloveniji in način opravljanja izpita za pridobitev dovoljenja za igro, pojav in širjenje golfa v slovenskih šolah, zakaj in kako je povezano varstvo okolja z gradnjo in vzdrževanjem igrišč za golf ter kako so se razvijala posamezna igrišča v Sloveniji.

Keywords: development of golf, golf in Slovenia, golf courses, Golf Association of Slovenia

DEVELOPMENT OF GOLF IN SLOVENIA

Dejan Novak

ABSTRACT

The purpose of the thesis was to represent the history of golf in Slovenia from the early beginnings before the Second World War until the present day. A detailed description of golfing in Slovenia, the development of junior golf, the development of the golf courses and the importance of environmental protection is presented.

It also represents the issues with the golf and golf courses development and some views why golf popularity in Slovenia still lags behind.

The thesis contains the presentation of a history of golf in Slovenia, golf presence at Slovenian schools, the importance of the establishment of the Golf Association of Slovenia and other organizations and the changing number of golfers.

It is also described a test and licensing process to play on golf courses and the aspects of constructing, maintaining and operating a golf course in an environmentally sound manner.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	9
2	METODE DELA.....	11
3	RAZPRAVA	12
3.1	RAZVOJ GOLF IGRIŠČ V SLOVENIJI	12
3.2	ORGANIZIRANOST GOLFA V SLOVENIJI.....	15
3.2.1	GOLF ZVEZA SLOVENIJE	15
3.2.2	PGA SLOVENIJA	20
3.2.3	GOLF SODNIKI V SLOVENIJI	24
3.2.4	SLOVENSKO SENIORSKO GOLF DRUŠTVO	26
3.2.5	GOSPODARSKO INTERESNO ZDRUŽENJE GOLFSKIH IGRIŠČ SLOVENIJE.....	27
3.2.6	HENDIKEP – HCP	28
3.2.7	IZPIT ZA GOLF	30
3.3	MLADINSKI IN ŠOLSKI GOLF	33
3.3.1	ŠOLSKI GOLF	35
3.3.2	MLADINSKA GOLF IZKAZNICA.....	36
3.3.3	ALBATROS.....	37
3.4	TEKMOVALNI GOLF	39
3.5	GOLF IN EKOLOGIJA	41
3.5.1	EVROPSKA GOLF ZVEZA IN VARSTVO OKOLJA.....	45
3.5.2	GOLF ZVEZA SLOVENIJE IN EKOLOŠKA ENOTA.....	45
3.5.3	ZDRUŽENJE VZDRŽEVALCEV GOLFSKIH IGRIŠČ SLOVENIJE	47
3.6	GOLF IN TURIZEM.....	49
3.7	IGRIŠČA V SLOVENIJI	50
3.7.1	BLED	50

3.7.2	LIPICA	53
3.7.3	MOKRICE	55
3.7.4	ARBORETUM.....	57
3.7.5	PTUJ.....	59
3.7.6	MORAVSKE TOPLICE	62
3.7.7	ZLATI GRIČ.....	64
3.7.8	OLIMJE.....	65
3.7.9	OTOČEC.....	66
3.7.10	TRNOVO LJUBLJANA	68
3.7.11	BOVEC	69
3.7.12	DINERS LJUBLJANA	70
3.8	OSTALA MANJŠA IGRIŠČA	71
3.8.1	BRDO.....	71
3.8.2	KRANJSKA GORA.....	73
3.8.3	STANEŽIČE	74
3.8.4	RADENCI.....	75
3.8.5	TREBNJE.....	76
3.8.6	CELJE	76
3.9	ZAPRTA IN NAČRTOVANA IGRIŠČA	77
3.9.1	JELŠINGRAD.....	77
3.9.2	NOVA GORICA	77
3.9.3	SEČOVLJE	78
4	SKLEP.....	80
5	VIRI.....	82

KAZALO SLIK

Slika 1. Logotip Golf zveze Slovenije (»Struktura GZS«, 2016).	16
Slika 2. Logotip Združenja profesionalnih golfistov Slovenije (»Logotipi«, 2016).	20
Slika 3. Logotip akcije Slovenija igra golf za leto 2016 (»Spoznaj golf«, 2016).	32
Slika 4. Logotip projekta Mladinska golf izkaznica (»Vseбина«, 2016).	36
Slika 5. Znak združenja vzdrževalcev golf igrišč Slovenije (»ZVGIS«, 2016).	47
Slika 6. Potek vzdrževanja golfskih igrišč (»ZVGIS«, 2016).	48
Slika 7. Logotip nagrade za najobetavnejšo golf destinacijo za leto 2015 (»Dobrodošli na golf«, 2016).	50
Slika 8. Logotip prvega slovenskega golf kluba (»Golf Club Bled«, 2015).	51
Slika 9. Golf igrišče Bled (»Golf igrišče«, 2016).	52
Slika 10. Golf igrišče Grad Mokrice (»Golf igrišče«, 2016).	56
Slika 11. Golf igrišče Arboretum (»Golf – Arboretum«, 2016).	58
Slika 12. Razporeditev igralnih polj igrišča za golf na Ptuj (»Shema igrišča«, 2016).	60
Slika 13. Znamenita 14. zelenica na sredini jezera (»Golf igrišče Ptuj«, 2016).	61
Slika 14. Golf igrišče Livada v Moravskih Toplicah (»Golf igrišče«, 2016).	64
Slika 15. Golf igrišče Zlati Grič (»Golf igrišče«, 2016).	65
Slika 16. Golf igrišče "A" Olimje (»Amon Olimje«, 2016).	66
Slika 17. Logotip nagrade Naj golf (»Golf igrišče«, 2007).	67
Slika 18. Načrt igrišča Golf Grad Otočec (»Igrišče«, 2016).	67
Slika 19. Razporeditev igralnih polj golf igrišča Bovec (»Hole«, 2016).	69
Slika 20. Igrišče Diners Golf & Country Club Ljubljana (»Diners Golf«, 2016).	71
Slika 21. Shema golf igrišča v Kranjski Gori (Igrišče – vadbišče, 2016).	73
Slika 22. Pokrito vadbišče golf centra v Stanežičah (»Ljubljana dobila novo«, 2016).	74
Slika 23. Načrt golf igrišča Radenci (»Igrišče za golf«, 2016).	75
Slika 24. Načrt igrišča na Blatu in števna kartica (»Vadišče in igrišče«, 2016).	76
Slika 25. Načrt predvidenega igrišča za golf v Sečovljah (Hlaj, 2011).	79

KAZALO TABEL

Tabela 1. <i>Podatki o številu golfistov v Sloveniji od leta 1984 do 2015</i>	19
---	----

1 UVOD

Na več kot 35 tisoč igriščih po vsem svetu danes igra golf že več kot 60 milijonov ljudi, priljubljenost pa iz leta v leto narašča. Golf je šport, ki je primeren za ljudi vseh starosti, poleg tega pa je tudi cenovno vse bolj dostopen. Svetovni trend ni zaobšel niti naše države, ki se lahko pohvali z več kot šest tisoč registriranimi igralci, ki lahko v Sloveniji igrajo na 12-ih igriščih po vsej državi. V Sloveniji lahko opazimo, da navdušenje in interes za igranje golfa rasteta s številom igrišč. Vse to pa prinaša boljše priložnosti za bolj odprto igro širši javnosti. Slovenija tako postopoma postaja dežela golfa (Bizilj, 2016).

V tekmovalnem pogledu v Sloveniji nimamo igralca na najvišji svetovni ali evropski ravni, tudi dolgoletne tradicije in množičnosti pri nas ni, kljub temu da začetek golfa v Sloveniji izvira iz časa pred 2. svetovno vojno. Leta 1936 se je namreč začela gradnja blejskega igrišča. Igrati so začeli leta 1937, ko je bilo dokončanih prvih devet zelenic, gradnja celotnega igrišča pa se je zaključila leta 1938 z urejenimi osemnajstimi zelenicami (Bešter, 2007). Blejsko igrišče kot ga poznamo danes je bilo zgrajeno leta 1972. Kmalu potem sta bila ustanovljena Golf Club Bled in Golf Club Ljubljana. Leta 1989 je bilo zgrajeno golf igrišče z devetimi luknjami v Lipici. Dve leti kasneje pa se je Bledu in Lipici pridružilo še golf igrišče pri gradu Mokrice (Vovk, 1995). Do danes so bila zgrajena še igrišča z osemnajstimi ali devetimi luknjami v Volčjem Potoku, na Ptuju, v Moravskih Toplicah, Slovenskih Konjicah, Podčetrtku, Otočcu, Ljubljani, Bovcu in Smledniku. Vzporedno z gradnjo igrišč je raslo tudi število klubov, katerih je trenutno že več kot 40.

V diplomskem delu smo na osnovi obstoječih virov zastavili naslednje cilje:

- Preveriti začetke pojava golfa na Slovenskem.
- Opisati nadaljnji potek razvoja in širitve.
- Pregledati organiziranost golfa v Sloveniji s pomembnejšimi organizacijami na čelu Golf zveza Slovenije, PGA Slovenija ...
- Spoznati prizadevanja in delovanje Združenja vzdrževalcev golf igrišč Slovenije v sklopu varstva narave.
- Pregledati razvoj mladinskega golfa in vključenost golfa v slovenskih šolah.
- Pregledati tekmovalni golf v Sloveniji.
- Preveriti, kakšen je trend naraščanja/upadanja števila golfistov v Sloveniji.

Diplomsko delo je pregled zgodovine in razvoja golfa v Sloveniji. Naloga je uporabna za vse, ki želijo izvedeti več o začetkih golfa v Sloveniji, o razvoju in gradnji igrišč, o delovanju in projektih Golf zveze Slovenije, golf klubih, o Združenju profesionalnih golfistov Slovenije in Združenju vzdrževalcev golf igrišč Slovenije. Uporabnost vidimo predvsem za golfiste in ljubitelje igre, začetnike ali starejše golfiste, ki bi želeli izvedeti več o zgodovini in razvoju golfa na Slovenskem, saj diplomsko delo predstavlja zbrani pregled razvoja golfa v Sloveniji, ki do sedaj pri nas še ni bil zbran.

2 METODE DELA

Diplomsko delo je monografskega tipa, metode dela so deskriptivne narave. Uporabili smo domače in tuje vire iz različnih medijev.

3 RAZPRAVA

3.1 RAZVOJ GOLF IGRIŠČ V SLOVENIJI

Golf se prvič pojavi v Sloveniji po prvi svetovni vojni na Bledu, kjer je imel jugoslovanski kralj Aleksander Karadjordjević poletno rezidenco, kamor so prihajali politiki in ugledni gostje iz cele Evrope. Zaradi vse večjega zanimanja za golf so na pobudo kraljeve družine in diplomatskega zbora pričeli z gradnjo igrišča za golf. Začelo se je, ko je leta 1936 Dravska Banovina odkupila ozemlje za potrebe gradnje igrišča, ki se je začela še v istem letu. Gradnjo je vodil Rudolf von Gelmini iz Avstrije, ki je izbral lokacijo in izdelal načrt, ki ga je z manjšimi popravki dopolnil madžarski arhitek Desedier Lauber (»Zgodovina«, 2016).

V letu 1937 je bilo končanih prvih devet lukenj prvega slovenskega golf igrišča, v naslednjem letu pa je bilo dokončanih vseh osemnajst zelenic. Leta 1938, ko je bilo igrišče dokončano, so že organizirali prvo državno prvenstvo Jugoslavije, ki je potekalo pod vodstvom Rudolfa von Gelminija, ki je bil vodja igrišča in tudi prvi učitelj golfa na Bledu. Razvoj golfa je v takratnem času prekinila druga svetovna vojna (»Zgodovina«, 2016). Po končani vojni sta igrišče in klubska hiša, ki je služila kot stanovanjski objekt, ostala nepoškodovana, vendar potrebna obnove. Z obnovitvijo igrišča in klubske hiše je golfsko življenje na Bledu spet zaživel leta 1972 (Senčar, 2004a).

Povod za obnovo igrišča v začetku sedemdesetih je bil vse večji pomen turizma kot gospodarske panoge, kar so izkoristili na Bledu in leta 1971 ob podpori Zavoda za razvoj in pospeševanje turizma začeli načrtovati obnovo igrišča, katerega načrt je izdelal angleški arhitekt Donald Harradine. Leta 1972 je bilo dokončanih prvih devet igralnih polj, v letu 1974 pa je bila zaključena gradnja celotnih 18 igralnih polj. Obnovljeno igrišče so slovesno otvorili 20. maja 1977 (»Zgodovina«, 2016).

Leta 1982 je bila ustanovljena Golf zveza Slovenije, ki je že v naslednjem letu postala polnopravna članica Evropske zveze za golf (Vodiškar, 2008). Prvi predsednik Golf zveze Slovenije je bil Janko Grilc, nato Rudi Leban, od leta 1985 do 2000 pa je bil predsednik zveze Mirko Vovk (Kunšič, 2013).

Od dokončanja prvega slovenskega igrišča za golf na Bledu v letu 1974 je minilo petnajst let, preden je v letu 1989 na kraškem terenu v Lipici nastalo drugo slovensko igrišče za golf, ki je kot obnovljeno blejsko nastalo po načrtih arhitekta Donalda Harradina (Senčar, 2004a). Golf igrišče v Lipici je nastalo po tem, ko so se v Kobilarni Lipica v začetku osemdesetih odločili, da bi za izboljšanje turistične ponudbe uvedli dodatno dejavnost. V načrtu je bila gradnja igrišča z 18 igralnimi polji, vendar so se kasneje odločili za gradnjo igrišča v dveh fazah. Gradnja prvih 9 igralnih polj se je začela v letu 1987 in bila dokončana dve leti kasneje, ko so igrišče tudi uradno odprli (Smrekar, 2009).

Od leta 1990 do leta 2000 je bilo v Sloveniji na novo zgrajenih šest golfskih igrišč. Začelo se je v Mokricah leta 1991, ko so zgradili igrišče z 9 igralnimi polji, kar so do leta 1994 dopolnili še z devetimi za polnih 18 igralnih polj (Senčar, 2004a). Med tem so na Bledu začeli gradnjo novega igrišča, s katerim so želeli povečati zmogljivosti in tako so septembra 1993 slovesno odprli novo igrišče z devetimi igralnimi polji, ki so ga poimenovali Jezersko igrišče (»Zgodovina«, 2016). Naslednje igrišče je nastalo v Volčjem Potoku, kjer so leta 1998 odprli golf igrišče Arboretum z 9 luknjami. V naslednjem letu so igrišče z 9 luknjami dobili tudi v Slovenskih Konjicah, istega leta je bilo na Ptujju dokončano igrišče z 18 luknjami, v letu 2000 pa je bilo zgrajeno še igrišče z 9 luknjami v Olimju. Poleg tega so v letu 1998 začeli z gradnjo tudi v Moravskih Toplicah, kjer so na začetku zgradili vadišče in tri igralna polja (Senčar, 2004a).

V letu 2000 so igrišču v Moravskih Toplicah dodali še dve igralni polji, proti koncu leta pa že začeli načrtovati dodatnih sedem polj za skupnih dvanajst (Radanov, 2001). V Arboretumu so leta 2003 zaključili gradnjo druge faze igrišča in tako postali četrto slovensko igrišče z 18 igralnimi polji (»Zgodovina«, 2012). Že v naslednjem letu so zaključili zadnjo fazo gradnje igrišča za golf tudi v Moravskih Toplicah, ko so že obstoječemu igrišču dodali še pet zelenic za skupnih 18 igralnih polj (Predan, 2005). V letu 2006 so z gradnjo igrišča za golf začeli v Ljubljani, kjer so na bivšem odlagališču odpadkov v Trnovem uredili igrišče z 9 luknjami (Zalar in Slak, 2006). V istem letu so na Otočcu zgradili igrišče z 9 luknjami, kar so do leta 2009 razširili na polnih 18 lukenj (»Dva milijona evrov«, 2009). Med tem časom so igrišče z 9 igralnimi polji dobili tudi v Bovcu (»Prenovljeno golf igrišče«, 2008). Leta 2009 so v bližini Ljubljane, v Smledniku, odprli igrišče za golf z 18 luknjami, ki je zrastle tik pod Šmarno goro (»Golf igrišče«, 2016). V naslednjem letu so v Šmarjah pri Jelšah uredili igrišče za golf

Jelšingrad z 9 igralnimi polji (Horvat in Čakš, 2013). V letu 2014 so v Ljubljani v Stanežičah ob že obstoječem vadišču uredili igrišče z 9 luknjami, ki je namenjeno predvsem mladim (Remih, 2015). Novo igrišče so v letu 2016 dobili tudi v severovzhodnem delu Slovenije, kjer so v Radencih zgradili krajše igrišče z 9 igralnimi polji (Peček, 2016).

Že od sredine devetdesetih let je veljalo mnenje, da je v Sloveniji potrebna gradnja igrišč za golf, saj je prav pomanjkanje igrišč najbolj resna ovira razvoju golfa (Vovk, 1996a). Janez Bohorič, predsednik uprave Save, katera ima lastninski delež golfskega igrišča na Bledu, meni, da bi zaradi trženja igrišča morali najti dobro mešanico odprtosti in ekskluzivnosti (v Klasinc, 1998). Tudi Marko Božič, direktor igrišča za golf na Bledu, meni, da bi poleg odprtih potrebovali tudi zaprta zasebna igrišča, ki jih pri nas še ni (v Kürner, 1998č).

Vsekakor bi veliko pripomogli k množičnosti golfa v Sloveniji, če bi imeli tudi javna igrišča, ki bi bila odprta za vse in na katerih bi bila igralnina bistveno cenejša (Senčar, 2001b). Andrej Šprajc, vodja golf igrišča na Bledu in Bogdan Palovšnik, vodja Mokric, menita, da bi v Sloveniji potrebovali javna oziroma odprta igrišča, ki bi bila cenovno bolj dostopna in brez omejitev glede igranja. Tudi Klementina Križman, vodja igrišča za golf v Lipici je mnenja, da bi potrebovali igrišča, ki bi bila dostopna vsem (v Kürner, 2005). Za razvoj bi bilo potrebno zgraditi tudi več manjših, krajših igrišč, tako imenovanih pitch & putt igrišč, ki zahtevajo manjše posege v prostor, na manjših površinah in so lahko sestavni del parkov ali šolskih športnih površin (Belčič, 2011a).

Zofija Klemen Krek, prva slovenska mednarodna sodnica v golfu in prva prevajalka pravil golfa, pravi, da golf nikakor ne bi smeli predstavljati kot prestižen šport. V ZDA, Veliki Britaniji in Avstraliji je golf množičen šport, ki ga igrajo vsi, od preprostih delavcev do milijonarjev. Razlika je v tem, da imajo tisti z veliko denarja zaprte klube in igrišča z nadstandardno ponudbo, obstajajo pa tudi javna igrišča, ki so dostopna vsem in tako je tudi odnos do ljudi, ki želijo igrati golf, čisto običajen (v Kürner, 1997).

Za boljši položaj golfa v družbi bi bilo potrebno vsekakor poskrbeti za tekmovalni golf. To bi lahko dosegli samo tako, da bi golf vključili v šole, v vse kraje po Sloveniji ter v širše družbeno okolje, s čimer bi pridobili igralce, ki bi lahko v prihodnosti dosegali vidnejše rezultate od sedanjih in temu bi mladina sledila. Na podlagi tega bi prišlo do množičnosti golfa, do sprejemljivejšega odnosa okolja do golfa in do več investicij v golf. Dejstvo je tudi, da šport brez podpore medijev ne more delovati in tako se postavlja zanimivo vprašanje: ali so

najprej potrebni rezultati, da bo doseženo večje zanimanje ali pa bodo mediji najprej pomagali športu, da bomo potem v prihodnosti dosegali dobre rezultate. Vsekakor pa bi bilo dosti lažje, če bi mediji v Sloveniji golf podprli, meni Marijan Jurenc, predsednik Golf zveze Slovenije (v Učakar in Novak, 2004).

3.2 ORGANIZIRANOST GOLFA V SLOVENIJI

3.2.1 GOLF ZVEZA SLOVENIJE

Pred ustanovitvijo Golf zveze Slovenije je bil v Sloveniji samo eden golf klub, ki je bil ustanovljen na Bledu. Ker je članstvo v klubu hitro naraščalo, je sčasoma postalo tudi vse večje zanimanje za turnirje, ki so jih po dveh, treh letih delovanja kluba že začeli organizirati. Za organizacijo mednarodnih turnirjev, ki jih na Bledu še niso mogli organizirati, pa je bil pogoj ustanovitev Golf zveze in članstvo v Evropski zvezi za golf. Pogoj za ustanovitev lastne zveze in včlanitev v evropsko je bil, da ima država najmanj dva kluba z golfskim igriščem in da je vključena v športno zvezo. V Sloveniji je bil takrat samo blejski klub, tako so se igralci iz Ljubljane odločili, da ustanovijo svoj klub, igralci obeh klubov pa bi še naprej igrali na blejskem igrišču (Klasinc, 1996).

Tako je bila leta 1982 ustanovljena Golf zveza Slovenije (GZS), ki je v letu 1983 že postala polnopravna članica Evropske golfske zveze (Vodiškar, 2008). Evropska golf zveza je bila ustanovljena leta 1937 z namenom organizacije ter izvedbe evropskih prvenstev in ta strategija se ni spremenila do leta 2000, ko so se na zvezi začeli aktivneje vključevati v proces razvoja evropskega golfa, mladinskega golfa, varstva narave itd. (Belčič, 2008). Poleg članstva v Evropski golf zvezi (EGA) je GZS tudi članica Olimpijskega komiteja Slovenije, Združenja športnih zvez in Mednarodne golfske zveze (IGF). Med številne naloge in dejavnosti v zvezi štejejo načrtni razvoj množičnosti golfa ter razvoj golfa kot rekreativne in tekmovalne športne dejavnosti, razvoj mladinskega golfa, organiziranje in vodenje državnih prvenstev ter drugih domačih in mednarodnih tekmovanj, organiziranje strokovnih izobraževanj igralcev, trenerjev, sodnikov, vodenje hendikep sistema za vse člane zveze itd. (Vodiškar, 2008). Prvi predsednik Golf zveze Slovenije je bil Janko Grilc, nato je mesto

predsednika prevzel Rudi Leban in za njim Mirko Vovk, ki je bil predsednik od leta 1985 do 2000 (Kunšič, 2013).

Slika 1. Logotip Golf zveze Slovenije (»Struktura GZS«, 2016).

Leta 1996 so bila s strani Golf zveze Slovenije ustanovljena regijska središča za golf, ki so skrbela za razvoj golfa v regiji, popularizacijo golfa med mladimi, sodelovala so pri ustanavljanju in organizaciji novih golfskih klubov v regiji ter pomagala pri razvoju novih in že obstoječih objektov za golf (Božič, 1996).

Sčasoma je naraščalo število klubov v zvezi, vendar so morali klubi za polnopravno članstvo izpolnjevati pogoje, določene po statutu Golf zveze Slovenije. V statutu zveze je bilo določeno, da mora imeti klub svoje igrišče ali vsaj vadišče s tremi luknjami, da lahko pridobi status polnopravnega člana v golf zvezi. Dodatno je pogoj, da je igrišče oziroma vadišče zgrajeno zakonito, z vsemi potrebnimi dovoljenji in soglasji, saj takšno usmeritev narekuje stališče in praksa EGA, katere članica je GZS, ki na ta način spodbuja zakonito gradnjo igrišč (Radanov, 1998b). V letu 1999 je bilo v Sloveniji ustanovljenih veliko novih golfskih klubov, ki jih niso sprejeli v golf zvezo, ker niso izpolnjevali pogojev za včlanitev in tako je bilo zvezi očitano, da zavira razvoj golfa v Sloveniji (Kürner, 1999c).

Na letni skupščini Golf zveze Slovenije, ki je bila 3. marca 2000, je bilo izvoljeno novo vodstvo zveze in nov predsednik zveze je postal Edvard Oven. Kljub temu, da leto 2000 ni

bilo volilno leto, so se v prejšnjem vodstvu zveze odločili, da je potrebno na vodstvena mesta izbrati ljudi, ki jim bo uspelo zagotoviti izvajanje vseh finančno obsežnejših programov GZS. Med te je vsekakor spadal razvoj tekmovalnega golfa in financiranje nastopov članov državne reprezentance na mednarodnih turnirjih ter program za spodbujanje mladinskega in tekmovalnega golfa. Ob izvolitvi je nov predsednik Edvard Oven povedal, da si v svojem mandatu želi spremeniti javno mnenje o golfu in da se bo potrebno še posebej zavzeti za delo z mladimi tekmovalci in reprezentanti ter jim omogočiti boljše pogoje dela (Kürner, 2000a). V istem letu je bila na Ptuju, s ciljem popularizacije golfa v Sloveniji, prvič organizirana prireditev pod imenom Dan slovenskega golfa, ki jo je obiskalo skoraj tristo ljudi, na turnirjih, ki so bili organizirani, pa je sodelovalo 140 golfistov (Ažman, 2000).

4. marca 2004 je novi predsednik Golf zveze Slovenije postal Marijan Jurenc, ki si je pred to funkcijo izkušnje v golfu nabiral kot predsednik golfskega kluba Arboretum. Prva stvar, ki jo je kot nov predsednik zveze naredil, je bilo imenovanje generalnega sekretarja GZS, ki je funkcijo sekretarja začel opravljati za polni delovni čas. V zvezi s tem je bilo s strani klubov in ostalih, ki delajo v golfu, največ pripomb glede mandata prejšnjega predsedstva GZS, saj na zvezi ni bilo osebe, ki bi bila stalno dosegljiva in na razpolago za komunikacijo ter svetovanje (Učakar in Novak, 2004). Poleg tega si je novi predsednik za cilj postavil združitev vseh, ki so dejavni v golfu v Sloveniji. Tako so dobili mesto v predsedstvu GZS predstavniki vseh slovenskih regij, PGAS, GIZ-GIS, vzdrževalci igrišč, ustanova Albatros itd. (Palovšnik, 2004).

Golf zveza Slovenije je zelo specifična po svojem delovanju, saj je članstvo v zvezi za vse igralce golfa obvezno in vsi plačujejo članarino, ne glede na to, če so tekmovalci ali rekreativci, kar pa ni praksa v ostalih športih. Tako je prihajalo do določenih nasprotovanj med rekreativnimi igralci, ki imajo svoje želje in tekmovalci, ki imajo spet druge ambicije (Učakar in Novak, 2004). Že od nekdanje je za Golf zvezo Slovenije najpomembnejši vir finančnih sredstev članarina, ki jo plačajo člani v svojih klubih. Druge vire sredstev pa so predstavljale donacije Olimpijskega komiteja Slovenije, različni sponzorji in finančna sredstva, ki jih je vsako leto prispeval R&A Golf Club of St. Andrews za razvoj mladinskega golfa. Pridobljena sredstva so se v večini namenila razvoju mladih tekmovalcev, predvsem udeležbi na tujih prvenstvih ter vadbi pod nadzorom učiteljev (Vovk, 1995a).

Na skupščini zveze leta 2008 je s soglasno podporo dobil nov štiriletni mandat Marijan Jurenc, ki je na skupščini predstavil pregled uresničevanja strategije ter delovanje zveze v preteklem štiriletnem obdobju, v novem programu dela pa je poudaril področja, na katerih je potrebno narediti še večji napredek. Generalni sekretar je ostal Gorazd Kogoj, ki je v letu 2007 dobil funkcijo v Evropski zvezi, saj je bil na predlog Italije, Francije, Španije in Portugalske izvoljen v EGA Championship Committee, ki vsebinsko in operativno vodi vsa evropska prvenstva in tekmovalne sisteme (Belčič, 2008).

V obdobju 2004 -2008 so na GZS uredili kar nekaj področij, ki so se jih lotili sistematično in celovito. Tako so izdelali in sprejeli vse pomembne akte zveze, od statuta do pravilnikov, ki urejajo področje tekmovanj, hendikepa, varovanja osebnih podatkov itd. Uredilo se je tudi področje izobraževanja strokovnih delavcev na področju golfa, kjer je programe usposabljanja potrdilo Ministrstvo za šolstvo in šport, sofinancirani pa so bili s strani evropskih skladov. Eden večjih problemov, s katerim so se ukvarjali na GZS pri uvajanju sprememb in novosti v preteklem obdobju, je bil odpor do teh sprememb in dvom o pravilnosti določenih odločitev. Gorazd Kogoj pravi, da so vse novosti, spremembe in odločitve, ki jih je sprejelo predsedstvo zveze, temeljito preučili in pripravili v skladu s slovensko zakonodajo, pravili golfa, EGA hendikep sistemom in ostalimi predpisi, ki veljajo za področje golfa. O določenih zadevah so se v predsedstvu zveze informirali tudi z golfsko bolj razvitimi državami, vendar kopiranje tujih rešitev ni bilo možno, saj je bilo potrebno poiskati rešitve, ki so primerne za slovenske razmere, pravi Gorazd Kogoj. Primer tega je pretekla izkušnja v iskanju prave rešitve glede organizacije ter dela selekcij in reprezentanc, ko so bili prepričani, da bi lahko tuje modele prenesli v Slovenijo, ampak se je na koncu izkazalo, da je glede na specifično organizacijo golfa v Sloveniji potrebno postaviti lastni model dela (v Belčič, 2008). Posebna ureditev oziroma organizacija golfa v Sloveniji zadeva klube in igrišča, saj lahko na določenem igrišču deluje večje število klubov, kar pa ni praksa v golfsko razvitih državah, kjer je pogoj za ustanovitev kluba, da ima lastno igrišče (Vodiškar, 2008).

Golf zveza Slovenije je v letu 2010 na podlagi odločbe Ministrstva za šolstvo in šport pridobila status zveze v Javnem interesu (»Redna letna skupščina«, 2012).

3.2.1.1 ČLANSTVO ČLANOV KLUBOV GZS

Od leta 1984, ko so na voljo podatki o številu članov v golf klubih, ki so polnopravni člani Golf zveze Slovenije, beležimo pozitiven trend naraščanja članstva vse do leta 2009 (Gregorič in Tominc, 2010). V letu 2010 prvič beležimo negativni trend članstva, saj je bilo v tem letu 338 članov manj kot v letu 2009. Leta 2011 se je skupno članstvo spet povečalo, kljub temu da članstva ni obnovilo 950 golfistov, ki so bili člani v letu 2010 (»Redna letna skupščina«, 2012). Potem ko se je v letu 2012 članstvo spet povečalo, so na GZS v letu 2013 zabeležili upad članstva za 6,5 % glede na prejšnje leto (»Poslovno poročilo«, 2013). Tudi v naslednjih dveh letih je opazen padec članstva, in sicer v letu 2014 za 7,1 % glede na leto 2013 (»Poslovno poročilo«, 2014) in v letu 2015 ponovno zmanjšanje članstva za 6 % glede na leto 2014 (»Poslovno poročilo«, 2015).

Tabela 1

Podatki o številu golfistov v Sloveniji od leta 1984 do 2015 (Gregorič in Tominc, 2010; »Poslovno poročilo«, 2012; »Poslovno poročilo«, 2013; »Poslovno poročilo«, 2014; »Poslovno poročilo«, 2015; »Redna letna skupščina«, 2012).

LETO	ŠT. GOLFISTOV	LETO	ŠT. GOLFISTOV
1984	173	2000	2739
1985	222	2001	3847
1986	236	2002	4111
1987	282	2003	4270
1988	330	2004	4584
1989	329	2005	4937
1990	357	2006	5649
1991	401	2007	5858
1992	477	2008	6246
1993	515	2009	6379
1994	873	2010	6041
1995	939	2011	6128
1996	1380	2012	6199
1997	1773	2013	5799
1998	2158	2014	5490
1999	2674	2015	5156

V Tabeli 1 so prikazani podatki o številu golfistov, članov golf klubov, ki so člani Golf zveze Slovenije od leta 1984 do leta 2015.

3.2.2 PGA SLOVENIJA

Združenje profesionalnih golfistov Slovenije ali PGAS je bilo ustanovljeno leta 1993 na Bledu. Istega leta je bila PGA Slovenija sprejeta v Evropsko profesionalno zvezo za golf ali PGA of Europe kot polnopravna članica (Jurman, 1996). Prvi slovenski profesionallec je bil Rafael Jerman, ki je učil v Nemčiji, v Avstriji na Dunaju in na koncu še pri nas v Sloveniji, kjer je med drugimi vzgojil igralca in učitelja Danijela Kraljiča in Dušana Jurmana (Senčar, 2002b). Člani združenja profesionalnih golfistov Slovenije so profesionalni učitelji, asistenti, pripravniki, profesionalni igralci golfa in amaterji. Glavni cilji profesionalnega združenja, ki deluje po pravilih Evropske PGA, so izobraževanje in strokovno izpopolnjevanje svojih članov, stalno izobraževanje amaterskih igralcev golfa, razvoj mladinskega golfa in razvoj golfa kot tekmovalne in rekreativne športne dejavnosti v Sloveniji. Osnovni načeli, ki ju širijo člani Združenja profesionalnih golfistov Slovenije, pa sta množičnost in etiketa golfa (»Združenje«, 2016).

Slika 2. Logotip Združenja profesionalnih golfistov Slovenije (»Logotipi«, 2016).

V združenju PGA Slovenije delujejo različne sekcije, ki skrbijo vsaka za svoje področje. Sekcija za izobraževanje skrbi za razvoj izobraževalnega sistema in izvajanje programov izobraževanja za pridobitev strokovnih nazivov. Sekcija za mladinski golf skrbi za razvoj golfa med mladimi v Sloveniji. Delujeta tudi sekcija za klube in igrišča ter sekcija za tekmovanja. Prva skrbi za dobre odnose s klubi ter medsebojno sodelovanje, druga pa skrbi za organizacijo tekmovanj in razvoj tekmovalnega golfa. V PGAS imajo tudi sekcijo za fitting, ki zajema področje o osnovah delovanja palic in pomembnosti primernih palic za določenega igralca. Za področje telesne priprave in primerne prehrane deluje sekcija za fitnes in zdravje. V sklopu združenja delujeta še sekcija za ženski golf in sekcija za seniorje, ki promovirata in skrbita za svojo ciljno skupino (»Sekcije«, 2016).

Za področje izobraževanja so že leta 1998 na Inštitutu za šport pri Fakulteti za šport v Ljubljani načrtovali nov izobraževalni program, z imenom Visoka trenerska šola, v katero bi se vključili tudi slovenski profesionalni učitelji golfa. S tem se je Fakulteta za šport želela aktivno vključiti v izobraževanje učiteljev golfa, da bi tako v prihodnosti imela ključno vlogo na tem področju (Kürner, 1998c). Dr. Milan Žvan, predsednik PGA Slovenija, ocenjuje, da bi morali biti glede vsebine dela bolj povezani z Golf zvezo Slovenije, saj lahko povezanost med GZS, PGAS in golf klubi omogoči kakovostnejši dvig ravni znanja vseh udeležencev v golfu (Žvan, 1999). K popularizaciji in širjenju golfa v Sloveniji sta veliko pripomogli organizaciji PGA Slovenije in Fakulteta za šport, ki skupaj z Golf zvezo Slovenije organizirata seminarje za vaditelje golfa in strokovne seminarje. Predsednik PGA Slovenija dr. Milan Žvan, sekretar PGA Slovenija Miha Kürner, slovenski profesionalni igralci golfa in profesorji Fakultete za šport so zaslužni za vzpostavitev temeljev sistema strokovnega izobraževanja v golfu (Ažman, 2000).

V juliju 2000 je generalni sekretar Evropske PGA (EPGA) Lawrence Thornton kot gost PGA Slovenije obiskal mladinsko poletno šolo golfa v Lipici. V treh dneh si je podrobno ogledal program, se seznanil s sodelujočimi otroki in učitelji ter pohvalil način dela, idejno zasnovo in celoten program. Na večerji, ki je bila prirejena v njegovo čast na Bledu, je izrazil željo po nadaljnjem sodelovanju in pohvalil trud PGA Slovenije pri doseganju standardov, potrebnih za potrditev učnega sistema s strani EPGA (Kürner, 2000b). Glavni cilj Evropske profesionalne golf zveze ali PGAE, ki združuje nacionalne profesionalne zveze, je izpopolnjevanje in enakost izobraževalnih standardov ter vzpostavitev sistema pridobitve kvalifikacij in licenc, poleg tega pa zagotavlja tudi informacijsko, strokovno in logistično pomoč (Kürner, 2002).

23. septembra je bila na Ptuju prireditev Dan slovenskega golfa, na kateri je sodelovalo tudi Združenje profesionalnih golfistov Slovenije, kjer so profesionalni učitelji predstavili celotni program golfa učiteljem športne vzgoje osnovnih in srednjih šol. S tem so naredili prvi korak k uresničevanju projekta Golf v šole. Predstavljena je bila tudi oprema in rekviziti, primerni za uporabo na šolskih igriščih in v športnih dvoranah ter praktični del, kjer so učitelji spoznali tehnične prvine golfske igre. Celoten seminar je bil posnet z namenom predstavitve komisiji za učne standarde EPGA v prizadevanju za mednarodno priznanje naših učnih programov (Kürner, 2000b).

Sčasoma se je povečalo število golfistov in pojavilo se je vse pogostejše vključevanje otrok in mladine v golf, ki je močno povečalo potrebo po učenju golfa, katero skupina obstoječih profesionalnih učiteljev ni mogla več uspešno pokriti. Največje potrebe so bile po strokovnjakih, ki se ukvarjajo z učenjem otrok, ampak pravega zanimanja za poučevanje, treniranje, spremljanje in pripravo otrok na tekmovanja s strani profesionalnih učiteljev ni bilo. Manjše zanimanje je bilo posledica velike količine dela z učenjem odraslih, ki je zanje imelo tudi večjo finančno korist. Problem je nastal tudi zaradi nezadostne finančne podpore s strani države, saj golfa kot športa v tem obsegu ni podpirala, potrebe pa so močno presegle obstoječa sponzorska sredstva (Kürner, 2001a).

Leta 2001 je tako tedanje vodstvo profesionalnega združenja za golf Slovenije začelo v sodelovanju s Fakulteto za šport, na čelu s predsednikom dr. Milanom Žvanom, izobraževati vaditelje golfa. Glavni motiv je bil, da bi v Sloveniji dvignili raven golfa kot športa in poskrbeli za široko zasnovano načrtno delo z otroki in mladino. Sodelovanje med PGA in Fakulteto za šport je povzročilo določena nesoglasja, ki so se pojavila zaradi Zakona o športu na eni strani in golfskih pravilih na drugi. Zakon o športu je omogočal različne stopnje usposabljanja posameznikov, da lahko učijo oziroma sodelujejo v izobraževalnem procesu, kar je v domeni Fakultete za šport, skupaj s panožnimi zvezami ali panožnih zvez samih. Na drugi strani pa so veljala golfska pravila, ki predpisujejo, da za plačilo lahko učijo samo profesionalni učitelji. Z nastalim položajem se je pojavil problem za PGAS, da bi bila v primeru neaktivnega vključevanja v proces izobraževanja amaterskih delavcev amaterska zveza prisiljena v izobraževanje vključiti tuje učitelje. Tako bi bili interesi domačih profesionalnih učiteljev ogroženi in na podlagi tega so se v vodstvu odločili, da je potrebno dati amaterski zvezi podporo, vendar kljub temu pa mora biti PGAS tista, ki bo usposabljala strokovnjake za poučevanje otrok. S tem je postala vloga domačih profesionalnih učiteljev dvojna, in sicer učenje igralcev golfa ter izobraževanje potencialnih vaditeljev za poučevanje otrok in mladine. PGA Slovenija in amaterska zveza sta tako vzpostavili uspešno sodelovanje in veliko prispevali k širitvi golfa v Sloveniji (Kürner, 2001a).

Matjaž Cirman je ob prevzemu predsedstva PGA Slovenije povedal, da je prejšnji predsednik dr. Milan Žvan zelo dobro poskrbel za poklicni status slovenskih profesionalcev, saj je omogočil, da so skozi izobraževanje uradno pridobili naziv učitelja in lahko začeli poslovati kot samostojni podjetniki (v Lucu, 2001b).

Leta 2002 so na kongresu Evropske profesionalne golf zveze, ki je bil v španski Costi Del Sol, poudarili pomen stalnega izobraževanja profesionalnih učiteljev golfa in udeleževanja licenčnih seminarjev. V tem okviru deluje s strani PGAE tudi komisija za učne standarde in nadzorniki, ki obiskujejo izobraževalne seminarje in preverjajo znanje profesionalnih učiteljev, ter kako izobražujejo bodoče učitelje in trenerje golfa. Programi izobraževanja pri nas se izvajajo pod okriljem Fakultete za šport (Kürner, 2002).

V maju 2004 so Slovenijo ponovno obiskali predstavniki evropske PGA, ki so preverjali, kako je napredoval naš izobraževalni sistem, ki je bil še vedno v preizkušanju, prvič pa je bil predstavljen v letu 2002. Na obisku sta bila predstavnika TSC komisije Filippo Barbe in Jonathan Manie, ki sta se udeležila izpita projev GP4 3. stopnje. Predstavniki TSC evropske PGA, ki s svojimi obiski preverjajo delovanje sistema izobraževanja, tudi svetujejo, če je potrebno, in opozarjajo na morebitne pomanjkljivosti. Da je do priznanega sistema izobraževanje težko priti in potrebno vložiti ogromno truda govori dejstvo, da je v evropsko PGA včlanjenih 34 držav, od teh pa je sistem izobraževanja priznan samo v 14 državah (Palovšnik, 2004).

V letu 2005 je Zveza profesionalnih golfistov Slovenije dobila novo vodstvo in nov predsednik zveze je postal Renato Krajnc, ki je bil v preteklosti že član predsedstva zveze. V svojem štiriletnem mandatu si je postavil cilj, da slovenski PGA pripelje na nivo vodilne strokovne organizacije na področju golfa v Sloveniji (Zalar, 2005).

S strani Golf zveze Slovenija pa je bil ob koncu 2005 leta sprejet sklep o programu usposabljanja strokovnih delavcev v golfu, ki je bil namenjen izobraževanju vseh kadrov, ki se ukvarjajo s poučevanjem golfa. Nazivi, ki so jih lahko kandidati z izobraževanjem pridobili, so:

- VADITELJ GOLFA V ŠOLAH – strokovni delavec I., I. nivo
- VADITELJ GOLFA V GOLF KLUBIH – strokovni delavec I., II. nivo
- VADITELJ GOLFA – strokovni delavec I.
- UČITELJ GOLFA – strokovni delavec II.
- TRENER GOLFA – strokovni delavec III.

V juniju 2006 je bil po tem programu s strani Golf zveze organiziran prvi tečaj, ki je potekal v Mokricah, in je bil namenjen športnim pedagogom slovenskih osnovnih in srednjih šol.

Izvajalci izobraževanja so poleg GZS bili še PGA Slovenija, Inštitut za šport, Fakulteta za šport in PGA Europe. Glavni cilj usposabljanja, ki je trajalo 40 ur, od tega 5 ur teoretični del in 35 ur praktični del, je bil osvojitve osnovnih teoretičnih in praktičnih znanj za demonstracijo in izvajanje vadbe golfa v osnovnih in srednjih šolah. Naziv, ki ga je pridobilo 12 udeležencev tečaja, je bil VADITELJ GOLFA V ŠOLAH – strokovni delavec I., I. nivo (Palovšnik, 2006).

V letu 2010 je bilo v sodelovanju Golf zveze Slovenije in PGA Slovenije prvič organizirano strokovno izobraževanje za naziv Trener golfa, kar je najvišji strokovni naziv v Sloveniji. Namen izobraževanja, katerega se je udeležilo 12 učiteljev golfa iz različnih klubov po Sloveniji, je bil izobraziti strokovne delavce, ki bi v klubih in reprezentancah vodili treninge na najvišji ravni. Program izobraževanja je vključeval skupno 140 ur predavanj in vaj, ki so jih izvedli predavatelji iz PGA Austria in profesorji Fakultete za šport (»Novice«, 2010).

Marca 2016 je PGA Slovenije prejela izjemno priznanje s strani evropske PGA za program usposabljanja strokovnih delavcev v golfu, ki ga je z zahtevami evropske PGA usklajevala vse od leta 2000. Nov sistem usposabljanja je sestavljen iz treh področij, ki zajemajo učenje in treniranje, golf tekmovanja in golf industrijo. Tako pri strokovnem usposabljanju PGA Slovenije sodeluje s predavatelji iz Fakultete za šport, Pedagoške fakultete, Ekonomske fakultete, Golf zvezo Slovenije in drugimi priznanimi domačimi ter tujimi predavatelji. Program usposabljanja je po novem tudi mednarodno priznan in za člane PGAS pomeni, da diploma strokovne usposobljenosti, ki velja v Sloveniji, velja tudi v tujini (»Izjemno priznanje«, 2016).

3.2.3 GOLF SODNIKI V SLOVENIJI

Sodniki golfa v Sloveniji so strokovne osebe, ki delujejo pod okriljem Golf zveze Slovenije, z veljavno licenco GZS. Veljavna licenca je pogoj za strokovno delo v posameznih klubih pri organizaciji tekmovanj ter za sojenje na golfskih turnirih v Sloveniji. Za pridobitev licence mora kandidat opraviti ustrezno usposabljanje pri GZS, uspešno mora opraviti licenčni izpit iz pravil in rzsodb R&A, opraviti mora dve sojenji na uradnih tekmovanjih GZS pod mentorstvom in biti mora član golf kluba, ki je član GZS. Licenca velja 2 leti, po tem obdobju pa je za obnovitev potrebno opraviti licenčni preizkus znanja in poznavanja pravil golfa in

novih rzsodb R&A ter da na uradnih tekmovanjih v organizaciji GZS vsako leto opravi 2 sojenji. Izvajalec programa licenciranja pri GZS je Komisija za pravila. Poznamo štiri kategorije sodnikov, in sicer Sodnik golfa I, II, III ter Zaslužni sodnik golfa. Merilo za pridobitev naziva I, II ali III je dosežen rezultat na licenčnem preizkusu znanja iz poznavanja pravil golfa in rzsodb R&A. Za pridobitev naziva Zaslužni sodnik golfa pa je potreben predlog Komisije za pravila pri GZS, ki jo podeli predsedstvo Golf zveze pod pogoji, da je kandidat aktiven pri izvrševanju nalog golfskega sodnika, da ima veljavno licenco in da je dopolnil starostno mejo 70 let (Jurenc, 2013).

V sredini devetdesetih let je bilo veliko pomanjkanje sodnikov ena od kritičnih točk v slovenskem golfu, ki je zavirala kakovostni razvoj (»Golf zveza Slovenije«, 1997). Tako je maja 1996 GZS organizirala tečaj za sodnike golfa, ki je potekal v obliki praktičnih prikazov na terenu in predavanj o zgodovini golfa, opremi, načinu tekmovanj, organizaciji in golfskih pravilih (Vovk, 1996b). Tečaj je potekal pod vodstvom mednarodne sodnice Zofije Klemen Krek v sodelovanju dveh predavateljev iz St. Andrews (»Golf zveza Slovenije«, 1997). Zofija Klemen Krek je prva slovenska mednarodna sodnica za golf, ki se je na pobudo Golf zveze Sloveniji izobraževala v St. Andrews, kjer prirejajo seminarje za sodnike. Seminar za sodnike, na katerem so sodelovali tudi strokovnjaki iz St. Andrews je bil nekaj posebnega, saj so v srednji Evropi do takrat sodelovali v samo dveh ali treh državah (Kürner, 1997). Ob koncu tečaja so sodelujočim podelili diplome za uspešno opravljen tečaj iz pravil golfa pri Golf zvezi Slovenije za naziv sodnik golfa. Tako so posamezni klubi dobili kandidate, ki so lahko sestavljali izpitne komisije za opravljanje izpitov in za vodenje tekmovanj na domačih igriščih (Vovk, 1996b). Zofija Klemen Krek pravi, da je bila nad udeležbo na seminarju razočarana, saj se seminarja niso udeležili predsedniki klubov in domači profesionalni učitelji golfa. Poleg tega so se na zvezi odločili, da vsem udeležencem seminarja izdajo diplomu sodnika brez opravljanja testa (v Kürner, 1997).

Na redni letni skupščini Golf zveze Slovenije marca 2000 so bili s strani sodniške komisije zelo kritični glede izbire sodnikov na turnirjih, saj je bilo opaziti, da so bili za sodnike določeni večinoma profesionalni učitelji, ki po pravilih R&A Golf Club of St. Andrews to ne bi smeli biti. Tako je bil v začetku februarja v Lipici organiziran sodniški seminar za začetnike, ki ga je vodila Zofija Klemen Krek z namenom, da bi pridobili in izobrazili več novih sodnikov, mednarodnega sodniškega seminarja v St. Andrews pa sta se udeležila Jan Žižek iz GK Ptuj in Janko Arah iz GK Arboretum (Kürner, 2000a).

Število sodnikov, ki mora soditi določen turnir, se razlikuje glede na velikost turnirja. Tako je na vrhunskih turnirjih poleg vrhovnega sodnika določen po en sodnik vsaki skupini, nižji stopnji turnirjev določijo po enega na vsaki luknji, na naslednji stopnji pa so 4 sodniki, ki morajo biti postavljeni tako, da so igralcem kar najhitreje dosegljivi. Sodnik ima poleg sojenja še drugo vlogo, ki je s strani igralcev slabo izkoriščena in predstavlja pomoč igralcem, ko niso prepričani oziroma ne poznajo postopka, kako odigrati, ko se nahaja žogica v nenavadnem položaju (Kürner, 1997).

Do 2008 leta je imelo v Sloveniji veljavno licenco 28 sodnikov, od tega jih je imelo 5 tudi licenco R&A (Vodiškar, 2008). V letu 2008 se je število domačih sodnikov še povečalo, saj je na sodniškem seminarju 36 sodnikov pridobilo naziv sodnik golfa z licenco GZS, ki je bila po sklepu predsedstva GZS veljavna dve leti. Ta sklep o veljavnosti licence je bil določen v skladu s knjigo razsodb pravil golfa (Decisions on the Rules of Golf), ki jo vsaki dve leti izda R&A. Dve leti kasneje, v letu 2010, je licenčni izpit, ki je v angleščini in je identičen tistemu, ki ga pripravlja R&A na Referee School v St. Andrews, opravilo 25 sodnikov in s tem pridobilo licenco za leti 2010 in 2011 (»Novice«, 2010).

3.2.4 SLOVENSKO SENIORSKO GOLF DRUŠTVO

Leta 1995 je bilo ustanovljeno Slovensko seniorsko golf društvo, katerega pogoj za članstvo je 55 let starosti. Pred tem so seniori delovali kot sekcija v okviru Golf zveze Slovenije, ampak za vključitev v Evropsko seniorsko golf zvezo je bil pogoj ustanovitev lastnega društva (Lucu, 1996). Istega leta je bilo sprejeto v Evropsko seniorsko golf zvezo, ki je bila ustanovljena leta 1981 v Rimu. Kot petnajsti član v evropski zvezi je bilo slovensko društvo sprejeto na Evropskem seniorskem prvenstvu na Norveškem, kjer so v slovenski ekipi nastopili Karlo Fadini, Ivan Piber, Daniel Anžič, Mirko Vovk in Marijan Štravs (Kunšič, 2013). Tako je bil na 16. Evropskem prvenstvu za seniore na Norveškem v Fensbergu tudi prvi nastop seniorske reprezentance, na katerem je nastopilo več kot 250 golfistov, pogoj za nastop pa je bil handicap do 14 (Lucu, 1996).

Že v letu 2003 je Slovenija gostila 22. Evropsko seniorsko ekipno prvenstvo, ki je potekalo na Bledu ter Arboretumu in je bilo prvič v Sloveniji. Tekmovalo je skoraj 250 najboljših seniorjev iz 22 držav, ki so se pomerili v dveh kategorijah. V prvi kategoriji so tekmovali

igralci z boljšim hendikepom, ki so se pomerili na Bledu, kjer je sodelovalo 19 ekip, v drugi kategoriji pa je sodelovalo 21 ekip in so tekmovali na golf igrišču v Arboretumu (Simonič, 2003).

3.2.5 GOSPODARSKO INTERESNO ZDRUŽENJE GOLFSKIH IGRIŠČ SLOVENIJE

Gospodarsko interesno združenje golfskih igrišč Slovenije ali GIZ-GIS, ki združuje upravljalce golf igrišč, je bilo ustanovljeno leta 2002. Namen ustanovitve združenja je bila skupna in uspešnejša komunikacija ter sodelovanje z državnimi institucijami, skupna promocija slovenskih igrišč v tujini, skupno trženje in predstavitve na tujih sejmih. Namen združenja je tudi izboljšanje odnosov med upravljavci in uporabniki igrišč dobiti čim več znanja in izkušenj z izmenjavo informacij ter organizacijo različnih izobraževanj ter skupno z državnimi institucijami postaviti primerne kriterije za gradnjo novih igrišč. Andrej Šprajc, menedžer igrišča v Mokricah pravi, da lahko pod okriljem združenja igrišča naredijo več, kot če nastopajo posamezno in zato si želi, da si igrišča ne bi samo konkurirala, ampak da bi med seboj tudi sodelovala (v Senčar, 2002c).

V GIZ-GIS so tudi veliki zagovorniki varstva narave, tako posvečajo upravljalci posebno pozornost in skrb uporabi škropiv in gnojil, saj si želijo okolju prijaznejše vzdrževanje igrišč. Marko Božič, menedžer igrišča na Bledu pravi, da pri vzdrževanju igrišča uporabljajo počasi topna organska mineralna gnojila, ki ustrezajo ekološkemu kmetijstvu. Z vidika varstva narave so cilji upravljavcev igrišč tudi pridobitev okoljevarstvenih certifikatov ter vključitev v evropske ekološke okoljevarstvene programe, kot je Committed to Green, ki je v okviru Evropske unije priznana institucija za certificiranje golfskih igrišč. Poleg tega si v Gospodarsko interesnem združenju želijo imeti pomembno vlogo glede obveščanja o novostih na področju vzdrževanja in varstva narave (Senčar, 2002c).

3.2.6 HENDIKEP – HCP

Hendikep ali natančneje EGA hendikep sistem je metoda Evropske golf zveze, ki omogoča, da lahko igralci z različnimi zmožnostmi enakovredno tekmujejo med sabo na turnirjih z upoštevanjem hendikepa posameznega igralca. Za uveljavljanje tega sistema v Sloveniji je odgovorna GZS, pri kateri to področje ureja Nacionalna komisija za hendikep in izmero igrišč. Pogoj za pridobitev osebnega hendikepa pri novih golfistih je, da najprej opravijo usposabljanje v skladu s pravilnikom GZS, s katerim kandidat pridobi dovoljenje za igro ter da se včlani v enega od klubov, ki so člani Golf zveze Slovenije. Nato kandidat odigra 9 ali 18 lukenj pod hendikep pogoji in v skladu s Pravili golfa, seštevna kartica pa mora biti podpisana s strani strokovnega delavca v golfu I, II, III ali člana kluba, ki ima hendikep do vključno 18,4 (»Spremembe EGA«, 2016).

Že 1998 leta so na predsedstvu Golf zveze na Bledu ugotovili, da vodenje hendikepa (HCP) igralcev in igralk nekaj časa ni ažurno. Zato je zveza pridobila ponudbo za centralno vodenje HCP, da bi bil voden in dosegljiv preko interneta, kar je pomenilo, da bi bilo potrebno računalniško posodobiti in opremiti vsa igrišča, ki bi bila priključena na internet. Tako bi organizatorji turnirjev po zaključku posameznega turnirja poslali rezultate v centralo, s katero bi pridobili sprotno izračunan in ažurno voden HCP (Radanov, 1998b).

Na letni skupščini Evropske golfske zveze leta 1999 v Luksemburgu, je bilo sklenjeno, da bo od leta 2000 naprej v veljavi nov sistem preračunavanja hendikepa, ki je natančnejši od prejšnjega, saj je odvisen tudi od težavnosti igrišča, na katerem je bil dosežen. Ta sistem je bil izdelan s strani Ameriške golfske zveze, članice evropske zveze pa so se lahko same odločile, ali ga bodo sprejele ali ne. Razen angleške golf zveze, ki vztraja pri sistemu CONGU, so se ostale pozitivno odzvale in odločile za spremembo. Tudi Golf zveza Slovenije je sprejela odločitev o novem sistemu preračunavanja hendikepa, ki ga bo začela skladno s sosednjimi državami uporabljati v letu 2000. Do menjave sistema pa bo potrebnih še veliko priprav, med katerimi so najzahtevnejša in najbolj dolgotrajna nova merjenja, ocenjevanja in rangiranja vseh slovenskih golfskih igrišč. Sprememba, ki jih bo prineslo centralno vodenje hendikepov, je tudi povezava golfskih klubov in igrišč preko računalniškega medmrežja, kar je pomenilo, da so klubi in igrišča morali svojo računalniško opremo posodobiti in jo prilagoditi novim zahtevam (Kürner, 1999a).

Marca 1999 je bilo na redni letni skupščini Golf zveze Slovenije v Kidričevem govoru o posebni nalogi, ki čaka komisijo za ocenjevanje igrišč, ki bo zaradi spremembe v preračunavanju hendikepov morala na novo premeriti in oceniti vsa slovenska igrišča (Kürner, 1999b). O uveljavitvi novega sistema ocenjevanja golfskih igrišč »Course and Slope rating system«, po metodi ameriške golf zveze USGA, s katerim je povezan nov način preračunavanja hendikepa, po metodi EGA, so govorili tudi na zasedanju letne skupščine EGA v Portmarnocku na Irskem v začetku novembra 1999. Priporočila EGA so bila, da naj se nacionalne zveze sprememb lotevajo postopoma in dobro pripravljene (Božič, 1999). Dovoljenje za ocenjevanje težavnosti golfskih igrišč si je z udeležbo na seminarju, ki ga je organizirala Ameriška zveza za golf (USGA), pridobila tudi prva slovenska mednarodna sodnica golfa in prevajalka pravil golfa Zofija Klemen Krek. Namen tega ocenjevanja je, da bi igralcem različne kakovosti omogočili boljše pogoje za skupno igro, kar razvrščanje po sistemu handicap že delno omogoča. Standardni sistem ocenjevanja je opredeljen samo po dolžini igrišča, rating sistem ocenjevanja igrišč pa upošteva še druge stvari, kot so npr. število ovir na igrišču, širina čistine, hitrost in smer vetra, hitrost zelenice itd. (Kürner, 1997).

Tako so leta 1999 na Golf zvezi veliko pozornosti namenili urejanju novega sistema za centralno spremljanje hendikepov, ki so ga uspešno pripravili z vzpostavitvijo baze podatkov, katero so ob koncu sezone dopolnili z novimi hendikepi. Največ težav je povzročalo zbiranje rezultatov turnirjev, saj je bilo zaradi velikega števila turnirjev potrebno redno usklajevanje med igrišči, klubi, zvezo in izvajalci spremljanja hendikepov. Problem je bil tudi v tem, da igrišča in klubi še niso bili ustrezno tehnološko opremljeni za prenos podatkov s pomočjo medmrežja (Kürner, 1999c).

Uvedba USGA Course Rating Systema in EGA Systema je bila v Sloveniji nujno potrebna, saj GZS do zdaj ni imela uradno veljavnega sistema hendikepa in zato bi ta ureditev pomenila velik napredek v razvoju (Kogoj, 2004). Nov sistem po vzoru EGA, ki ga uporabljajo vse evropske države, je v Sloveniji prišel v veljavo leta 2005 (Belčič, 2008).

3.2.7 IZPIT ZA GOLF

Začetki učenja golfa s profesionalnim učiteljem vsebujejo seznanjanje z opremo za golf, pravilnim prijemom palice, držo telesa, zamahom nazaj, pravilnim prihajanjem do žogice in zaključkom zamaha. Nato sledi učenje igre z različnimi železi, lesovi, kratke in dolge igre, reševanja iz bunkerja, čipanja in patanja na zelenici. Po začetnem delu na vadbišču se učenje preseli na igrišče, kjer igra postane resnejša, vendar je za samostojno igro na igrišču ali celo udeležbo na turnirju potrebno prej opraviti izpit. Sam izpit je sestavljen iz teoretičnega dela s poznavanjem osnovnih pravil golfa, obnašanjem na igrišču ter praktičnega dela na igrišču, kjer je potrebno doseči predpisano število udarcev in tako pokazati osvojeno raven igranja golfa (Jurman, 1996).

Evropska golf zveza je nekaj let pozivala vse nacionalne zveze, da bi vpeljali enoten način opravljanja izpitov za pridobitev dokumentov o dovoljenju za igro, ki bi bili enakovredno obravnavani na vseh priznanih golf igriščih po svetu. Golf zvezi Slovenije je po več kot enoletnih pripravah uspelo po nemškem vzorcu pripraviti poenoteno gradivo za opravljanje izpitov potrebnih za pridobitev dovoljenja za igro. Ta poteza je bila potrebna predvsem zaradi tega, ker so se kriteriji za teoretični del izpita razlikovali med posameznimi klubi in državami, poleg tega je imel vsak učitelj svoj način poučevanja in tudi ocenjevanja po subjektivnih merilih. Tako je prišel v veljavo sklep, da v nobenem primeru teoretičnega dela dovoljenja za igro ne podeljuje učitelj sam, ampak na učiteljevo priporočilo kandidat opravlja ta del izpita pred izpitno komisijo. V Sloveniji so tako po zgledu iz tujine člani teh komisij sodniki z licenco in člani tekmovalnih komisij (Vovk, 1996b).

O pomembnosti upoštevanja pravil za igro golfa je že pred 20-imi leti govorila Zofija Klemen Krek, prva slovenska mednarodna sodnica za golf. Meni, da se je Golf zveza Slovenije s klubi takrat premalo zavzela za poznavanje pravil golfa, saj se nihče ni odzval na pobudo, da bi za člane prirejali seminarje o pravilih golfa. Tako je predvsem na igriščih opazala standardne napake, ki so jih delali igralci. Krekova je pomembno ime ne le kot prva slovenska mednarodna sodnica za golf, ampak tudi kot prva uradna prevajalka pravil golfa. K prevodu pravil golfa jo je spodbudilo dejstvo, da v Sloveniji drugače kot po ustnem izročilu pravil niso poznali, in tako so se s prenašanjem tudi spreminjala. Pri prevodu je sodelovalo veliko univerzitetnih strokovnjakov, med drugimi izjemno dragocena pomoč prof. Jožeta Šturma s Fakultete za šport in dr. Karla Kuzmana s Fakultete za strojništvo, ki je pomagal predvsem pri

tehničnih podatkih. O pravilnosti in pomenu slovenskih izrazov so pri prevodu pomagali tudi številni lektorji in profesorji z oddelka za slavistiko na Filozofski fakulteti. Posebnost prevajanja pravil za golf je, da so v avtorski lasti St. Andrews. Tako je edini način prevoda pravil pridobljeno dovoljenje St. Andrews, ki izda licenco oz. licenčno pogodbo, ki vsebuje številna zelo natančna določila. Preden gre knjiga v tisk, se mora poslati njim, kjer s svojimi strokovnjaki pregledajo celoten prevod, podajo mnenje in popravke, ki jih je potrebno upoštevati (v Kürner, 1997).

Slovenski profesionalni učitelji so od svojih učencev vedno zahtevali določeno raven znanja, preden so lahko opravljali izpit za pridobitev dovoljenja za igro. Ker je pri nekaterih kandidatih to trajalo dlje časa, se je pogosto dogajalo, da so posamezniki želeli v najkrajšem času pridobiti dovoljenje za igro in so se zato po izpitu odpravljali v sosednje države. Renato Krajnc, predsednik PGA Slovenije meni, da čez vikend ni mogoče narediti izpita za igro, ampak tega, žal, ni bilo mogoče omejiti. Določen problem je včasih predstavljalo tudi pridobivanje in preverjanje teoretičnega znanja, saj se je dogajalo, da so nekateri dajali poznavanju pravil in etiki obnašanja manjši poudarek. V PGA Slovenija so poskušali to spremeniti s pripravo pravil, kjer bi bilo jasno zapisano, kaj je s strani teoretičnega dela potrebno za pridobitev izpita. Imenovana je bila tudi strokovna komisija, ki bi lahko ukrepala in preverila situacijo v primeru pritožb ali nepravilnosti pri opravljanju izpita za pridobitev dovoljenja za igro (Zalar, 2005).

Bogdan Palovšnik, sekretar PGA Slovenije, pravi, da so v PGA vseskozi skrbeli za preglednost sistema pridobivanja dovoljenja za igro. Pred 22-imi leti, ko je sam začel z golfom, bilo potrebno na izpitu odigrati tri luknje in doseči določeno število udarcev, kar je bilo dovolj za pridobitev hendikepa 36. Z ustanovitvijo PGA se je število lukenj na izpitu povečalo na 9, točkovali pa so po stableford sistemu. Po vzoru iz tujine je vedno večjo težo pridobivala spretnost igralcev, kar se je preverjalo na vadišču, vendar je pri novincih večkrat prihajalo do zanemarjanja pravil. Zaradi tega so preverjanje spet preselili na igrišče (Belčič, 2007b).

Golf zveza Slovenije je za leto 2008 načrtovala uvedbo določenih sprememb glede pridobivanja dovoljenja za igro, na podlagi katerih bi bila pot do izpita lažja in finančno cenejša kot v preteklosti. Poleg tega bi bil velik poudarek na poznavanju pravil igre, ki bi jih preverjali s pomočjo sodnikov v okviru teoretičnih preverjanj (Belčič, 2007a). Sprememba, ki

je nastala v sklopu prenovitve sistema, je bila tudi zamenjava odgovorne organizacije, kjer je mesto PGA Slovenije prevzela Golf zveza Slovenije (Belčič, 2007b). Tako je GZS v letu 2008 uvedla nov sistem pridobivanja dovoljenja za igro, ki je povsem primerljiv z večino evropskih držav. Glavna novost ali sprememba je bila razdvojeitev pridobivanja znanja od preverjanja znanja in transparentnost sistema, kjer je vnaprej znano, kaj se od kandidatov zahteva ter večji poudarek na znanju pravil golfa in etiki obnašanja (Belčič, 2008).

3.2.7.1 SLOVENIJA IGRA GOLF

V letu 2010 so na Golf zvezi v sodelovanju s PGA Slovenije in slovenskimi golf igrišči nadgradili nov sistem pridobivanja dovoljenja za igro in tako pripravili projekt pod imenom Slovenija igra golf. Po novem je začetnik pridobil dovoljenje za igro, potem ko je uspešno opravil preizkus znanja iz pravil golfa ter pravil vedenja in osvojil tehniko golfa. Zaradi cene je postal tečaj tudi veliko bolj dostopen, saj je bila cena za 12-urni tečaj 99 evrov. 12-urni tečaj je po novem sestavljal štiri ure predavanj o pravilih igre ter vedenju na igrišču, osem ur vadbe na vadišču, igralnino za 9 lukenj, teoretičen in praktičen del izpita ter administrativne stroške za izdajo licence in vodenje hendikepa v tekočem letu (»Z manj kot sto evri«, 2011). Največja prednost novega sistema je enotno izvajanje izobraževanja po celi Sloveniji, cenovni dostopnosti širšemu krogu ljudi ter poudarjanje poznavanja pravil igre in vedenja na igrišču, kar je ključnega pomena za zadovoljstvo vseh obiskovalcev igrišča (Belčič, 2011a).

Slika 3. Logotip akcije Slovenija igra golf za leto 2016 (»Spoznaj golf«, 2016).

Velik uspeh akcije Slovenija igra golf se je pokazal v letu 2011, ko se je na golf igrišče prvič v Sloveniji odpravilo kar 1900 ljudi, kar je odraz odličnega sodelovanja med igrišči, učitelji in zvezo. V skladu s tem uspehom so na GZS s sodelavci v letu 2012 že pripravljali nekaj dodatnih programov za vse, ki bi želeli svoje znanje golfa še nadgraditi (Belčič, 2012). Tako je GZS v sodelovanju z GIZ-GIS in PGA Slovenije nadgradila akcijo Slovenija igra golf z

dvema novima tečajema, in sicer nadaljevalnim tečajem, ki obsega 6 učnih ur, ter dvema specialnima tečajema, ki trajata vsak po 3 učne ure in se delita na tečaj kratke in dolge igre (Jamar in Gregorič, 2012).

3.3 MLADINSKI IN ŠOLSKI GOLF

Golf je zelo primeren šport za otroke, saj ima dober vpliv na oblikovanje otrokove samozavesti in samospoštovanja. Med igro se otroci učijo medsebojnega spoštovanja, spoštovanja narave, zanašanja na sebe ter na svoje odločitve in ohranjanja poštenosti pri pripisovanju kazenskih točk samemu sebi ob kršitvi pravil. Poleg tega pa je golf igra, ki se odvija v naravi in traja dlje časa ter jih tako odvrne od statičnega preživljanja prostega časa za računalniki in televizorji (»Mladinski golf«, 2016).

Marko Božič, manager igrišča za golf na Bledu meni, da je golf z vzgojno-izobraževalnega vidika zelo primeren šport za mladino in si zato želi, da bi zgradili cenovno dostopnejša igrišča, da bi jim bil golf bolj dosegljiv. Golf otroke celostno zaposli, saj je pri igri in tudi učenju golfa potrebna visoka koncentracija in zbranost, poleg tega je igra razmeroma dolgotrajna ter tako igralca tudi psihofizično zaposli. Pri golfu je pomembna tudi etika obnašanja ter posebna pravila vedenja, ki se jih morajo strogo držati tudi najmlajši. Podobnega mnenja je tudi Aleš Ocepek, direktor igrišča za golf Arboretum, ki pravi, da je golf izjemno sredstvo vzgoje mladine in da bi prav njim morali v prihodnosti nameniti preprostejša in cenejša igrišča (v Kürner, 1998č).

Za razvoj mladinskega golfa že od nekdaj skrbijo v posameznih klubih, tako na primer v Lipici organizirajo mladinsko poletno šolo golfa, ki je namenjena tako začetnikom, kot tistim, ki so v igri že napredovali (Kürner, 1999a). Na Ptuju za mladinski golf skrbijo tako, da za mlade do 18. leta organizirajo brezplačne treninge, ki potekajo dva do trikrat tedensko, poleg tega pa jim klub omogoča še sodelovanje na tekmovanjih za mini in bambi pokal, ki potekata v okviru GZS (Senčar, 2002c). V Lipici pa vsako leto v sodelovanju s šolami ob začetkih šolskega leta predstavijo golf mladim. Z ugodnimi pogoji za vadbo in igranje golfa je pri razvoju mladinskega golfa pomagalo tudi združenje GIZ-GIS (Senčar, 2002c).

Za razvoj mladinskega golfa je GZS v letu 2005 angažirala zunanjega svetovalca iz Anglije Davida Greena, ki ima na Švedskem že več kot dvajset let svojo akademijo golfa. Po začetnem spoznavanju razmer v slovenskem golfu je predlagal postopno uvajanje golfa v šolah in klubih, nad katerimi bi bili razvojni regijski centri s poklicnimi učitelji golfa, ki bi pomagali (Senčar, 2005). Za obdobje od 2006 do 2010 so Daniel Kraljič, Uroš Gregorič, Miran Žebaljac, Gorazd Kogoj in zunanji sodelavec David Green na Golf zvezi Slovenije pripravili gradivo o strategiji razvoja mladinskega golfa. Predstavljena je bila analiza števila mladih igralcev po klubih, kjer je bilo leta 1988 opazno močno povečanje in letno naraščanje števila mladih z vrhuncem leta 1991. Po tem letu je število mladih v klubih začelo upadati in v letu 1999 doseglo najnižjo točko. V letu 2006 je bilo 270 mladih igralcev, ali pet odstotkov vseh aktivnih igralcev golfa v Sloveniji. Avtorji strategije razvoja mladinskega golfa so bili mnenja, da bi lahko zastavljene cilje dosegli v sodelovanju s PGA, Albatrosom, Fakulteto za šport in klubi. V vsebini strategije so opredelili, da je potrebno golf približati otrokom in ga vključiti v šole, poskrbeti bi bilo treba za infrastrukturo, kjer bi lahko otroci vadili, omogočiti bi jim morali cenovno ugodnejše vključevanje v klube ter vadbo po sprejemljivih cenah. Izdelani so bili tudi predlogi za posamezne šolske in klubske programe, izobraževanje kadrov za delo z mladimi, razvoj centrov mladinskega golfa in naloge trenerjev posameznih selekcij. Za pripravo in izvedbo programov izobraževanja strokovnih delavcev je GZS kandidirala za sredstva, ki jih je bilo mogoče dobiti skozi razpis evropskih socialnih skladov. Program aktivnosti za razvoj mladinskega golfa je bil predstavljen tudi direktorju Oddelka za razvoj R&A Duncanu Weirju, ki je obljubil finančno podporo. (Kürner, 2006).

V želji, da bi dodatno povečali število otrok, ki igrajo golf v Sloveniji, je GZS v letu 2008 vpeljala poseben prilagojen sistem izobraževanja, del katerega so tudi otroški turnirji z otroškim hendikepom. Tekmovanja so prilagodili sposobnostim in znanju otrok tako, da so igro omejili na 9 lukenj, pare lukenj so obdržali, dolžino posamezne luknje pa skrajšali in v ta namen tudi pripravili posebna udarjališča. Za posamezne pare so bile uvedene omejitve dolžin. Par 3 so omejili do 100 m, par 4 do 180 m in par 5 do 270 m. Poleg omejitve dolžin je bil uveden tudi otroški hendikep, ki se uporablja izključno na takih otroških tekmovanjih ter državnem prvenstvu do 10 let, kjer se igra s skrajšanih udarjališč (Jamar, 2012).

3.3.1 ŠOLSKI GOLF

Leta 2000 so na Golf zvezi Slovenije pripravljali projekt golfa v šolah, s katerim je GZS brezplačno opremila dve gimnaziji z opremo za golf. V istem letu je na Ptuju potekal seminar v sklopu slovenskega dneva golfa, ki se ga je udeležilo več kot 30 profesorjev športne vzgoje in s katerim je bil narejen prvi korak k projektu Golf v šole (Ažman, 2000).

V šolskem letu 2001-2002 so projekt Interesna dejavnost golfa v osnovni šoli že izvajali na osnovnih šolah Gorica v Velenju, Frana Saleškega Finžgarja v Lescah, Olge Meglič na Ptuju, Josipa Vandota iz Kranjske Gore in Osnovni šoli Žirovnica. Pri učenju golfa so pomagali vaditelji golfa, saj večina učiteljev športne vzgoje, ki sodelujejo v programu, še ni imela opravljenega tečaja z ustrežno izobrazbo. Na Osnovni šoli Gorica v Velenju je 12. marca 2002 potekal prvi informativni dan o golfu kot interesni dejavnosti v osnovni šoli, ki je bil namenjen ravnateljem in učiteljem športne vzgoje različnih slovenskih šol. Odziv na povabilo je bil zelo pozitiven, saj se je od dvajsetih povabljenih šol na povabilo odzvalo kar petnajst. Na informativnem dnevu so se z demonstracijskim nastopom predstavili učenci OŠ Gorica, ki so prikazali uro golfa v sklopu interesne dejavnosti in način, kako učiti golf v telovadnici. S strani Fakultete za šport je bilo poskrbljeno za športne pedagoge z dodatnimi strokovnimi usposabljanji in seminarji, kjer so se podrobneje seznanili z načini poučevanja in prenašanja znanja na učence (Presker, 2002).

Gorazd Kogoj, generalni sekretar GZS pravi, da se stvari na področju sprejemanja golfa spreminjajo, saj šole same želijo predstavitev in vključitev v obšolsko dejavnost, pred nekaj leti pa je bilo potrebno vložiti ogromno truda, da so lahko prišli do predstavitve golfa v posameznih šolah (v Belčič, 2008).

Uspešen projekt na področju šolskega golfa je tudi projekt GITA GOLF v Spodnjem Podravju, ki se je začel že leta 2011. Po dveh letih intenzivnega dela uvajanja golfa kot izvenšolske dejavnosti so se začeli kazati prvi rezultati, ko se je v desetih osnovnih šolah Spodnjega Podravja v tečaje golfa vključilo 120 otrok. Za uspešno izpeljavo projekta je obvezno dobro sodelovanje vodstva kluba in igrišča za golf s šolo golfa, pravi Brigita Šoštar, vodja projekta (v Šoštar, 2013).

Na področju šolskega golfa uspešno delujejo tudi na osnovni šoli Trebnje, kjer so že od šolskega leta 2006/2007 učencem omogočili vpis v interesno dejavnost golf. Učenci med

šolskim letom v jesenskem in zimskem času vadijo pod vodstvom učiteljev na šoli, v spomladanskem času pa z vadbo nadaljujejo na vadišču Blato pod dodatnim strokovnim vodstvom učitelja golfa Matjaža Carja (Kolar, 2016). Poleg osnovne šole Trebnje, Golf & Country Club Trebnje ponuja izvenšolsko dejavnost golfa na OŠ Nemška vas, OŠ Dobrnič, OŠ Mirna, OŠ Šentrupert in OŠ Mokronog. Dejavnost se izvaja v telovadnicah osnovnih šol enkrat tedensko, kjer se otroci s pomočjo prilagojene dvoranske opreme učijo vseh elementov golfske igre (»Izvenšolska dejavnost«, 2016).

3.3.2 MLADINSKA GOLF IZKAZNICA

Na GZS so na podlagi tujih in lastnih izkušenj idelali celoten koncept razvoja mladinskega golfa v Sloveniji, ki temelji na sodobnih metodah in pristopu. Poimenovali so ga Mladinska golf izkaznica ali krajše MGI. Projekt MGI je bil na Golf zvezi Slovenije zastavljen zelo temeljito, saj je poleg postavitve organizacijske strukture, ki je skrbela za nemoten potek izvajanja celotnega projekta, vključeval tudi izobraževanje strokovnih kadrov, izdelavo strokovnih priročnikov za izobraževanje in strokovnih priročnikov za organizatorje ter izvajalce programa. Tako je bilo v letu 2006 organizirano izobraževanje za strokovni naziv Vaditelj golfa I. stopnje, ki je bilo izvedeno v sodelovanju s Fakulteto za šport, PGA Slovenije in strokovnimi delavci GZS. Prve šole so tako že v letu 2006 začele z izvajanjem programa s posebno opremo za otroke, ki so jo dobile za potrebe učenja golfa (Zalar in Novak, 2006).

Slika 4. Logotip projekta Mladinska golf izkaznica (»Vsebina«, 2016).

Mladinska golf izkaznica je pomemben prispevek k razvoju mladinskega golfa z vzpostavitvijo sistema vključevanja mladih v golf skozi šolske in klubske programe (Belčič, 2008). Projekt je nastal pod okriljem Golf zveze Slovenije v sodelovanju z ustanovo Albatros in PGA Slovenije (»Redna letna skupščina«, 2012).

Od začetka projekta Mladinska golf izkaznica in izvajanja programa golfa v slovenskih osnovnih šolah se je v projekt, ki ga je vodil Matjaž Car, vključilo preko 15 osnovnih šol in več kot 300 otrok. V letu 2010 je vodenje programa za razvoj golfa v slovenskih osnovnih šolah, v okviru Golf zveze Slovenije, prevzel Grega Perne. Cilji za naprej so bili vključiti še večje število šol, obstoječe šole preskrbeti s potrebno opremo, organizirati izobraževanja za vaditelje, organizirati regijska in državna tekmovanja osnovnih šol in v sodelovanju z igrišči otrokom, ki bodo vključeni v program, omogočiti posebno ugodne pogoje na igriščih ter s tem povečati dostopnost golfa mladim (Perne, 2010).

Da je bil projekt Mladinska golf izkaznica uspešno zastavljen govori podatek, da se je do leta 2012 z golfom v šolah, ki jih je GZS tudi primerno opremil, srečalo približno 12000 otrok in v okviru projekta izobrazilo okrog 200 vaditeljev golfa v šolah (Belčič, 2012).

3.3.3 ALBATROS

Z namenom kakovostnega razvoja mladinskega golfa je bila ustanovljena ustanova Albatros, katere delovanje je bilo na začetku precej težavno, saj ni bilo zelene podpore vodstva GZS. Takratno vodstvo Golf zveze Slovenije ideji ni nasprotovalo, ni pa ga podprlo, saj se je večina denarja, zbranega v okviru zveze, porabila za državno reprezentanco. V letu 2004 je bilo izvoljeno novo vodstvo zveze, ki se je izrazito usmerilo v razvoj mladinskega golfa in je prav temu segmentu začelo namenjati največji delež sredstev GZS, s tem pa se je delovanje ustanove Albatros tudi izboljšalo (Senčar, 2005).

Poslanstvo ustanove Albatros je podpora razvoja množičnosti in kakovosti slovenskega mladinskega golfa. Ustanovni akt Albatrosa je 4. oktobra 2002 v klubski hiši na Arboretumu podpisalo 18 klubov, Golf zveza Slovenije, Združenje poklicnih učiteljev golfa in GIZ-GIS (Gerbec, 2004). Začetek uresničevanja ideje o ustanovi, ki bi finančno podpirala razvoj mladinskega golfa je bil, ko je Dane Anžič spoznal Francija Gerbca, kasnejšega predsednika

ustanove Albatros, s katerim sta prišla do spoznanja, da je takšna ustanova v slovenskem golfu nujna. V klubskih prostorih GK Arboretum so se poleg Anžiča in Gerbca sestali takratni predsednik GK Arboretum Marjan Jurenec, predsednik hokejske zveze Nestor Aljančič in predsednik Holdinga Imos Lojze Zupančič, ki so soglasno sprejeli odločitev, da je potrebno pridobiti klube, GZS in lastnike golfskih igrišč ter zbrati ustanovni kapital, kar jim je po nekaj mesecih truda tudi uspelo (Senčar, 2005).

Svoje poslanstvo jim je uspelo uresničevati že v letu 2003, ko so na podlagi javnega razpisa odobrili finančno podporo za delovanje in razvoj šole golfa za mlade v treh klubih. Finančno podporo so dobili golf klub Zlati Grič, ki je dobil 400.000 SIT, golf kluba Arboretum in Ptuj pa sta dobila vsak po 1 milijon SIT. Poleg tega je ustanova Albatros za osnovne šole Gorica, Velenje, Jesenice na Dolenjskem, Kranjska Gora, Stranje pri Kamniku in Lukovica kupila posebno opremo za poučevanje golfa kot dodatne dejavnosti športne vzgoje v vrednosti 300.000 SIT za vsako šolo. Tako so pomembno spodbudili sistematično in organizirano delo z mladimi tam, kjer so že skrbeli za vzgojo in razvoj mladih golfistk in golfistov ter tudi za odpiranje novih golfskih središč (Gerbec, 2004).

Že v naslednjem letu so imeli v načrtu zbrati dovolj sredstev za sofinanciranje šole golfa za mlade v vsaj 5 klubih in vsaj 8 šolah. Prav tako je bilo v načrtu tudi sofinanciranje priprav in tekmovanj slovenskih mladinskih reprezentanc. Cilj za leto 2004 je tudi zagotoviti dovolj sredstev za odobritev prvih štipendij za nadarjene mlade golfiste, ki bodo namenjena pokrivanju dela stroškov priprav tistih mladih, ki bodo to potrebovali (Gerbec, 2004).

Velik problem v razvitosti slovenskega mladinskega golfa je, da se v velikem številu klubov na tem področju ne dela sistematično in posledično je v letu 2005 v Sloveniji registriranih samo okrog 200 mladih igralcev, kar nas v Evropi uvršča med nerazvite. O tem je bilo govora tudi na skupščini GZS 15. septembra 2005, ko je bilo s strani Albatrosa predlagano, da bi znotraj zveze vzpostavili organizacijski mehanizem za včlanjevanje mladinskih klubov pod posebnimi pogoji, vendar ideja ni bila sprejeta (Senčar, 2005).

V letu 2005, ko je bilo na Brdu pod okriljem ustanove Albatros organizirano medšolsko tekmovanje v veččinah golfa, so petim šolam podarili opremo za učenje golfa, katero so prejeli osnovna šola v Stražišču, Cerkljah, Kranju, Žirovnici in Kranjski Gori. Oprema za šole je bila delno financirana s strani družbe Golf & Camp Bled, delno pa iz lastnih sredstev

ustanove Albatros (Senčar, 2005). Sponzorska in donatorska sredstva, ki so jih pridobivali v ustanovi Albatros, so se porabljala za nakup začetnikom prilagojenih golf setov, s katerimi so opremljali šole po Sloveniji in za sofinanciranje mladinskih sekcij v klubih. Poleg opremljanja šol je bil cilj ustanove z izobraževalnimi seminarji dodatno izobraziti učitelje športne vzgoje, da bi pridobili potrebna didaktična znanja za učenje golfa. Poleg tega se je nekaj sredstev namenjalo tudi štipendiranju perpektivnih mladih golfistov, kar pomeni, da so prejemniki štipendij s tem pokrivali trenerske stroške, ki bi jih drugače poravnali starši ali matični klub (Senčar, 2005).

3.4 TEKMOVALNI GOLF

Predsedstvo Golf zveze Slovenije je v začetku leta 1998 analiziralo razmerje med množičnostjo golfa v Sloveniji in vrhunskimi rezultati na turnirjih. Ugotovljeno je bilo, da Slovenija zaenkrat še ne premore igralca ali igralko, ki bi bila sposobna vrhunskih rezultatov v vsaj drugi ligi evropskega golfa, European Challenge Tour (Radanov, 1998b). Tako bi bilo za razvoj tekmovalnega golfa v Sloveniji potrebno načrtno vzgajati mlade igralce, povečati število igrišč ter igralcev in ob primerni množičnosti golfa bi posledično dobili tudi več tekmovalcev in s tem večjo možnost za uveljavitev v Evropi in svetu. Do pravega razvoja tekmovalnega golfa pa lahko pride le takrat, ko bodo naši domači igralci začeli dosegati vidne uvrstitve na turnirjih svetovnega merila, s čimer bi postali vzor mlajšim generacijam ter pritegnili zanimanje medijev in širše množice ljudi (Kürner, 1998č).

Po Evropskem mladinskem ekipnem prvenstvu na Bledu, ki ga je organizirala Golf zveza Slovenije, so pri zvezi začeli načrtno podpirati in razvijati tekmovalni golf. Glavni vzrok, da se je začelo načrtno vlagati v razvoj tekmovalnega golfa je bil, da po evropskem prvenstvu na Bledu ni bilo zadostnega števila mladih igralcev z nizkim handicapom, da bi slovenski igralci nastopili na podobnih tekmovanjih (Kürner, 1999a). Tuji kvalitetni turnirji, ki se organizirajo za mlade golfiste, imajo povsod zelo nizke omejitve hendikepa, zato je bilo potrebno še veliko kvalitetnega in načrtnega dela, preden bi dobili dobre tekmovalce v mladinskih starostnih skupinah (Kürner, 1999b). Zaradi tega so k sodelovanju povabili strokovnjake z različnih področij, ki bi poskrbeli za pravilno pripravo igralcev in naredili korak naprej k razvoju tekmovalnega golfa (Kürner, 1999a).

Na redni letni skupščini Golf zveze Slovenije marca 1999 v Kidričevem, katere so se udeležili predstavniki in delegati klubov, so posebno pozornost namenili tekmovalnemu golfu vseh kategorij. Z namenom, da bi strokovno in načrtno izboljšali izobraževanje in treninge amaterskih tekmovalcev, so izbrali nove vodje posameznih selekcij. Koordinator tekmovalnih selekcij vseh starostnih skupin je postal Marko Štirn, diplomant Fakultete za šport, ki je izdelal splošna navodila za pripravo letnega plana dela za posamezno selekcijo. Poleg terminsko določenega koledarja tekmovanj je upošteval vsa načela procesa športne vadbe in tako v program vključil treninge tehnike in taktike igre ter telesno in psihično pripravo na igro. Izdelal je tudi kriterije za uvrstitev v A in B reprezentanco in v skladu s tem določil merila financiranja (Kürner, 1999b).

V Golf & Country Clubu Bled so leta 2000 ustanovili prvo slovensko akademijo za golf, ki so jo poimenovali PGA Akademija za golf Bled. V akademiji so delovali štirje profesionalni učitelji golfa, in sicer Daniel Kraljič, Dušan Jurman, Janez Grilc in Maja Božič ter različni zdravniki, fizioterapevti, maserji, strokovnjaki za prehrano in fizično pripravo. Sodelovanje različnih strokovnjakov je pomembno, saj se je na golf potrebno celovito pripraviti, tako je poleg tehnike in taktike igre pomembna tudi prehrana, telesna in psihična pripravljenost (»PGA Akademija«, 2000).

Gorazd Kogoj, generalni sekretar Golf zveze Slovenije meni, da je množičnost golfa osnova za razvoj tekmovalnega golfa, ki se začne že v klubih. Da bi povečali zanimanje širše javnosti in sponzorjev, kar je pogoj za razvoj množičnosti, pa so potrebni vrhunski rezultati. V letu 2004 se je mladinskih tekem udeleževalo okrog 80 mladih golfistov iz samo 9 od skupno 36 klubov, ki so tekmovali v štirih mladinskih kategorijah, kar dovolj jasno pokaže stanje mladinskega golfa v Sloveniji in posledično tudi vrhunškega tekmovalnega golfa (Kogoj, 2004). Problem je tudi v finančnih sredstvih in visokih stroških, ki so lastnost vsakega tekmovalnega in vrhunškega športa. V Sloveniji skoraj ni športa, kjer bi lahko zveza ali klub tekmovalca v celoti financirala, zato je potrebna pomoč sponzorjev in seveda staršev, ki prevzamejo del bremena. Poleg tega Slovenija nima dolgoletne tradicije v golfu kot v nekaterih popularnejših nacionalnih športih, kot so smučanje, nogomet ali rokomet in tako hitro ugotovimo, da so tekmovalni rezultati v golfu temu primerni. Stanje v slovenskem tekmovalnem golfu je primerljivo s stanjem, v katerem je bilo smučanje v začetku sedemdesetih let, meni Marijan Jurenec, predsednik Golf zveze Slovenije (v Učakar in Novak, 2004).

V letu 2006 je Matjaž Gojčič postal prvi profesionalni igralec golfa v Sloveniji (Zalar in Novak, 2006). Od leta 2007 je nastopal na profesionalni turneji Alps Tour, ki velja za turnejo tretjega evropskega kakovostnega razreda, na kateri je imel delno ali stalno karto («Player Profiles», 2016). Poleg Matjaža Gojčiča so na profesionalni turneji Alps Tour v preteklosti nastopali tudi Gregor Slabe, Sebastijan Ajster in Tim Gornik, ki si je polno karto priigrjal v decembru 2014, ko je zmagal na kvalifikacijah za Alps Tour 2015 («Tim Gornik zmagal», 2016). Z dobrimi igrami in uvrstitvami na Alps Tour v letu 2015 si je prislužil povabilo na nekaj turnirjev Challenge Toura, pod okriljem European Toura. Junija 2015 je na turnirju Challenge Toura v Belgiji, kjer je nastopil s povabilom organizatorja, s končnim dvanajstim mestom in skupnim rezultatom minus sedem udarcev pod parom dosegel najboljšo slovensko uvrstitev v tem kakovostnem razredu («Gornik dvanajsti», 2016). V svoji prvi profesionalni sezoni je Tim Gornik dosegel kar nekaj dobrih uvrstitev na turnirjih Alps Toura, s katerimi je pridobil povabila na turnirje Challenge Toura, kjer je od sedmih nastopov kar šest krat igral v finalnih dveh dneh («Tim Gornik», 2016). Proti koncu leta 2015 se je Tim Gornik udeležil kvalifikacij za European Tour za sezono 2016, kjer se mu je uspelo uvrstiti na zaključni turnir v Španiji. Na zaključnem turnirju mu je zmanjkalo nekaj udarcev za cut po 72 luknjah in uvrstitev na zaključna dva dneva kvalifikacij, tako je dosegel 92 mesto. S tem rezultatom se je uvrstil v petnajsto kategorijo za turnirje Challenge Toura, kar pomeni, da lahko kandidira za nastop na vseh turnirjih Challenge Toura, od nastopa na turnirjih pa je odvisno tudi število prijavljenih golfistov («Challenge Tour», 2016).

3.5 GOLF IN EKOLOGIJA

Golf kot prostočasna dejavnost spada med športe, ki potekajo v bolj ali manj naravnem okolju. Naravno okolje samo po sebi ne dovoljuje igre golfa, zato se igrišča gradijo z različnimi posegi v okolje, kar pa posledično pripelje do vprašanja o vplivu golfa na okolje. Sama igra seveda nima nobenih škodljivih vplivov, se pa pojavi vprašanje glede gradnje in vzdrževanja igrišč. Poznamo dva različna načina gradnje golf igrišč oziroma dva različna pristopa h gradnji. Prvi način oziroma pristop upošteva predvsem naravne danosti okolja, na podlagi katerih je izbrana lokacija, kjer bo stalo igrišče. Pri taki gradnji so upoštewane naravne značilnosti okolja, uporabljene so tehnike in materiali, ki čim manj spreminjajo okolje in vplivajo nanj. Tako so upoštevana in spoštovana načela sonaravnega urejanja prostora. Pri

drugem pristopu se igrišče uredi v okolju, ki je le podlaga arhitektu, ki si vnaprej zamisli, kako naj bi izgledalo igrišče. Tukaj so materiali in tehnike preurejanja poljubno izbrane glede na zamisli in zahteve. Razlika med obema pristopoma je velika in tudi vplivi na naravo so različni. Končni rezultat obeh pristopov je igrišče, ki ga lahko imenujemo oblikovana narava (Radanov, 1995).

Primer prvega pristopa gradnje igrišča za golf je bila gradnja igrišča na Ptuju. Projektant igrišč za golf Bill Barnett je pri svojem delu posvečal posebno skrb varovanju narave. Vsa dela, ki so jih opravili pri gradnji igrišča na Ptuju, so bila prilagojena razgibanosti terena, tamkajšnjemu rastlinju in kjer ni šlo drugače, so presadili mlada drevesa tako, da se je z njimi ustvarila naravna meja med posameznimi igralnimi polji. S tem so dosegli, da z gradnjo igrišča ni bilo porušeno naravno ravnovesje, saj so teren samo očistili in uredili zelenice (Vodušek, 1995). Cilj predsednika Golf kluba Ptuj in družbenika Golf Invest Danila Topleka je prav tako bil ohranjanje čim več gozda, saj so igralna polja načrtovali v že obstoječem jelševem in gabrovem gozdu (Ekar, 1997).

Tudi vzdrževanje golf igrišč močno vpliva na okolje, saj travnate površine ter vegetacija potrebujejo posebno nego. Zaradi tega prihaja do uporabe raznih kemičnih ter tehničnih sredstev in veliko porabo vode. Kot pri gradnji so tudi pri vzdrževanju igrišč za golf znane različne tehnike, ki imajo različne vplive na okolje. Na podlagi tega se spoznanja o škodljivih vplivih vzdrževanja ves čas spreminjajo in dopolnjujejo (Radanov, 1995).

Leta 1993 je bil v Sloveniji na področju varstva okolja sprejet zakon, ki se dopolnjuje s predpisi, povezanimi z gradnjo in vzdrževanjem igrišč za golf. Kot drugje v Evropi pa se je tudi pri nas pripravljala predpis o igriščih za golf, ki določa posege v okolje, za katere velja presoditi o vplivu na okolje ter na področju vzdrževanja igrišč o vlogi emisij določenih snovi v tleh (Pichler, 1996). Tako je novembra 1996 vlada Republike Slovenije sprejela predpis, s katerim je na podlagi določenih posegov v okolje obvezna presoja vplivov na okolje (Ur. l. RS, št. 66/96).

Ta postopek ugotavlja sprejemljivost nameranih posegov v okolje glede na kratkoročne, dolgoročne, neposredne in posredne posledice za okolje z vidika najmanjših sprememb naravnih razmer oziroma z vidika največjih možnih vrednosti varstva okolja. Ministrstvo za okolje in prostor je sprejelo predpis, s katerim je določilo metodologijo za izdelavo poročila o vplivih na okolje in predpis, s katerim je določilo pogoje za pridobitev pooblastila za izdelavo poročila o vplivih na okolje (Ur. l. RS, št. 70/96).

Takšno poročilo v okviru določb zakona o varstvu okolja lahko izdelata le fizična ali pravna oseba, ki je pooblaščenca s strani ministrstva za okolje. Tako so izpolnjeni pogoji, da bo za določene posege v okolje obvezna presoja njihovih vplivov na okolje kot postopek pridobivanja okoljevarstvenega soglasja, predpisanega z zakonom o varstvu okolja (Ur. l. RS, št. 32/93 in 1/96).

Med omenjene posege so uvrščena igrišča za golf z 18 luknjami ali več ter igrišča z manj luknjami, v primeru, če se namerava povečati in s tem doseže omenjeno velikost. Omenjen poseg velja tudi v primeru, ko se igrišče z manj luknjami gradi na območju narodnega parka, naravnega rezervata, območju, zavarovanem po predpisih o varstvu okolja ali varstvu naravnih dobrin, v primeru, da je na tem področju takšen poseg sploh dovoljen. To pomeni, da so določene spremembe tudi pri gradnji igrišč in da mora investitor igrišča za golf določene velikosti od 1. januarja 1997 naprej pred izdajo lokacijskega dovoljenja pridobiti tudi okoljevarstveno soglasje v okviru postopka presoje vplivov na okolje. Do takšnega postopka je prišlo predvsem zaradi vedno ostrejših zahtev glede varstva okolja in nasprotovanja javnosti določenim posegom v okolje. Nasprotovanja javnosti so največkrat vplivala na zamude pri pridobivanju dovoljenj ter posledično izgube časa in nepredvidljivih finančnih težav, s tem pa tudi do negotovosti, ali bo investitorju uspelo nameravani poseg izpeljati (Pichler, 1997).

Poleg že omenjenih predpisov je vlada sprejela tudi dva nova zakona, ki zadevata vzdrževanje igrišč, in sicer glede vnosa nevarnih snovi ter rastlinskih hranil v tla in na mejne, opozorilne in kritične emisijske vrednosti nevarnih snovi v tleh (Ur. l. RS, št. 68/96). Predpis določa mejne vrednosti nevarnih snovi (kadmija, bakra, niklja, svineca, cinka, živega srebra in njihovih spojin ter kroma), letnega vnosa rastlinskih hranil v tla (dušik, fosfor, kalij, ter živinska gnojila), posebej pa so še določene mejne vrednosti za območja, kjer je varstveni pas za zajemanje pitne vode. V predpisu so določili tudi mejne vrednosti za nekatere parametre, ki jih mora izpolnjevati voda za namakanje rastlin (Pichler, 1997).

Golf zveza Slovenije je za področje gradnje igrišč na seji predsedstva v začetku leta 1998 izrecno poudarila, da ne bo podpirala gradnje igrišč v nasprotju s predpisi ali brez potrebnih dovoljenj. Mnenje zveze je, da bi bilo popuščanje na tem področju medvedja usluga golfu in voda na mlin njegovim nasprotnikom (Radanov, 1998b). Tudi v gospodarsko-interesnem združenju golfskih igrišč Slovenije, ki združuje upravljavce golf igrišč, so veliki zagovorniki varstva narave. Upravljavci posvečajo posebno pozornost in skrb uporabi škropiv in gnojil, saj si želijo okolju prijaznejše vzdrževanje igrišč. Tako so si upravjalci igrišč za cilj postavili

pridobitev okoljevarstvenih certifikatov ter vključitev v evropske ekološke okoljevarstvene programe, kot je Committed to Green, ki je v okviru Evropske unije priznana institucija za certificiranje golfskih igrišč. Jože Zadavec, upravljalec golf igrišča v Moravskih Toplicah pravi, da bo Gospodarsko interesno združenje imelo pomembno vlogo z vidika obveščanja o novostih na področju vzdrževanja in varstva narave (v Senčar, 2002c).

Dober primer varstva narave je ureditev bivše deponije s površino petih hektarjev in preoblikovanje v vadišče, ki je 1999 leta uspelo GK Cinkarna Celje in njihovemu predsedniku Borutu Sedovniku. Golfski navdušenci so z lastnim kapitalom in delom uredili zapuščeno deponijo Cinkarne v Celju z napeljavo drenaže za vodo in zasetvijo trave. Ideja o ureditvi deponije za namene golfa je prišla med dogovorom predsednika Boruta Sedovnika in Gorazdom Nastranom, predsednikom Združenja vzdrževalcev golfskih igrišč, ki je večkrat omenil, kako so na smetiščih narejena golf igrišča v tujini. Ko se je začela urejati deponija, je že bilo v programu, da se bo tam v bližini gradil spominski park, saj poleg deponije stoji spomenik teharskim žrtvam. To območje je bilo takrat precej zapuščeno, površina za namene golfa pa je v tem času dobivala svojo podobo, najprej udarjališče, nato hišico za opremo tečajnikov in kasneje pič in pat igrišče z devetimi jamicami. Sčasoma so se začeli pojavljati nasprotniki igranja golfa v bližini spomenika in tako je v treh letih, ko je klub želel na tem mestu urediti javno igrišče, projekt propadel, klub pa je vse aktivnosti v zvezi z golfom na deponiji opustil (Senčar, 2006).

Kljub prizadevanju za okolju prijaznejše vzdrževanje golfskih igrišč se v javnosti večkrat pretirava in še vedno ni čutiti naklonjenosti golfu, meni Franci Gerbec, predsednik uprave ustanove Albatros. Dober primer je nasprotovanje in nenaklonjenost javnosti, ki se je kazalo v primeru GK Barje, kjer so si prizadevali zgraditi in urediti igrišče na odlagališču odpadkov, ampak se je temu nasprotovalo in opozarjalo, kako se bo zaradi golfskega igrišča zastrupljala podtalnica. Dodaja, da pa redko kdo pomisli o vplivu kmetij in njihove uporabe zaščitnih kemičnih sredstev na okolje (v Senčar, 2005).

Vsa novejša golf igrišča v Sloveniji so nastajala v skladu z najnovejšimi standardi varstva narave in tudi glede uporabe kemičnih sredstev igrišča za golf v nobenem pogledu niso tako sporna kot večina kmetijskih površin. Zato bi bilo potrebno v Sloveniji vzpostaviti centralni nadzor in boljše obveščanje javnosti, ki se ne zaveda, da je veliko okoljskih problemov izginilo prav po zaslugi gradnje določenih igrišč (Belčič, 2011b).

3.5.1 EVROPSKA GOLF ZVEZA IN VARSTVO OKOLJA

Januarja 1994 je bila pri Evropski golf zvezi na podlagi skupne pobude z The Royal and Ancient Golf Club of St. Andrews in PGA European Tour ustanovljena ekološka enota EGAEU ali The European Golf Association Ecology Unit (Radanov, 1996). Najpomembnejši cilj ekološke enote je bil, da se vzpostavi pozitivna podoba golfa v sklopu varstva okolja, saj je bil največji prispevek k negativni podobi predvsem način gradnje, uporaba kemikalij in velika poraba vode. Pripravljen je bil tudi osnovni akcijski načrt in tehnični program, v katerega so se lahko klubi prostovoljno vključili z namenom zvišanja kvalitete okolja. Dva najpomembnejša projekta akcijskega načrta sta bila Natural refuge Scheme ali Igrišče za golf – naravno zatočišče in Green Label ali Zeleni znak. Tehnični program pa je vseboval različne usklajene tehnične pobude, najboljši način upravljanja, različne raziskave in izobraževanja (Radanov, 1995).

Na letni skupščini EGA leta 1999 v Portmarnocku na Irskem je bila posebna pozornost namenjena ekološki enoti EGA in njenemu vodji Davidu Stubbsu. Program ekološke enote EGA Predan zelenemu ali Committed to Green so podprli The Royal & Ancient Golf Club of St. Andrews, PGA European Tour, Evropska unija in Združeni narodi s svojimi programi za okolje in prostor, Svetovni sklad za varstvo naravne dediščine in drugi (Božič, 1999).

3.5.2 GOLF ZVEZA SLOVENIJE IN EKOLOŠKA ENOTA

Dve leti po ustanovitvi ekološke enote pri Evropski golf zvezi je bila februarja leta 1996 v Lipici na redni skupščini pod okriljem Golf zveze Slovenije ustanovljena ekološka enota. Ker brez gradnje novih igrišč in golfu nenaklonjene javnosti, razvoja golfa v Sloveniji ni bilo pričakovati, je bila ustanovitev ekološke enote po usmeritvah evropske zveze pravilna odločitev. Tako je bil organizacijsko storjen korak v pravo smer, potrebna pa je bila še vsebina (Radanov, 1996).

Radanov M. (1996) meni, da bi usmeritev ekološke enote Golf zveze Sloveniji morala biti kot drugod po svetu in Evropi predvsem v spodbujanju okolju primernega razvoja golfa. Enota bi morala razviti predvsem svetovalno in informacijsko vlogo. Le tako bi bila v pomoč vlagateljem pri gradnji novih in lastnikom ter vzdrževalcem že obstoječih igrišč. Vlagatelji,

lastniki igrišč in vzdrževalci bi tako iz prve roke izvedeli vse, kar je potrebno glede izpolnjevanja predpisov in usmeritve pri gradnji in vzdrževanju igrišč. Kot drugo bi lahko bila ekološka enota usmerjena k promociji golfa, ki skuša biti kar najbolj usklajena z naravo. Pomembna bi morala biti vloga igrišč kot razmeroma nemoten obstoj rastlinskih in živalskih vrst, torej vloga igrišč za golf pri ohranjanju biološke raznovrstnosti. S tem pa k sodelovanju pritegniti številne strokovnjake, ki bi ob pregledu igrišč podali odgovore o vplivu na onesnaženje okolja, predvsem pa tal in vode. Tako bi se lahko na podlagi zbranih podatkov o dejanskem stanju igrišč za golf veliko lažje pogovarjali o vplivih na okolje.

Golf je lahko dober za okolje, kadar vsi nekaj naredijo za to. V združenju GIZ – GIS je bila podana pobuda za kreiranje slovenskega znaka okoljske kakovosti golfskih igrišč, katere namen bi bil evidentiranje stanja, v katerih se golfska igrišča nahajajo. To pomeni, da bi zbrali podatke za stanje, v kakšnem je bilo okolje pred gradnjo golf igrišča in kakšno je čez določeno obdobje. Potem bi lahko na podlagi teh podatkov primerjali in argumentirali, kaj je golfsko igrišče naredilo za okolje, saj v Sloveniji javnost ni najbolj prepričana, kakšen je vpliv golfa na okolje oziroma ali je škodljiv ali ne. Tako lahko že majhna napaka vrže slabo luč na šport in zato bi bilo potrebno stvari predstaviti v svetlejši luči, s tem pa bi bil odnos javnosti glede razvoja novih golfskih igrišč drugačen. Javnost je treba informirati, kaj in kako se dela na golfskih igriščih in informacije podkrepiti z rezultati. Svet za okolje bi s podporo Golf zveze Slovenije in v sodelovanju z Ministrstvom za okolje in prostor ter z nevladnimi organizacijami lahko kot posvetovalni organ dajal neko neodvisno sliko o stanju okolja na golfskem igrišču in okoli njega (Novak, 2004a).

Na zadnji redni letni skupščini Golf zveze Sloveniji v letu 2006 je bilo s strani različnih govorcev omenjeno, da je bilo s strani GZS do takrat predstavljeno premalo strokovnih ekoloških analiz v zvezi z vzdrževanjem golfskih igrišč, saj je še zmeraj prevladovalo mnenje, da se z agrotehničnimi postopki uničuje okolje. S strani EGA je bilo v različnih državah opravljenih več analiz in raziskav glede vpliva preparatov za vzdrževanje golf igrišč na okolje in tako je eden od ciljev GZS, da se stereotip o škodljivem vplivu golfa na okolje z javno predstavitvijo rezultatov analiz ovrže (Kürner, 2006).

3.5.3 ZDRUŽENJE VZDRŽEVALCEV GOLFSKIH IGRIŠČ SLOVENIJE

Združenje vzdrževalcev golf igrišč Slovenije je bilo ustanovljeno leta 1998, ustanovni člani so bili Peter Škofic, Ernest Širovnik, Jernej Lončarič, Samo Mužina in Gorazd Nastran, ki je postal prvi predsednik in vlogo predsednika Združenja opravljal 12 let (»Zgodovina Združenja«, 2016).

Slika 5. Znak združenja vzdrževalcev golf igrišč Slovenije (»ZVGIS«, 2016).

Pomemben član združenja je bil prav Gorazd Nastran, ki je leta 2004 postal član uprave FEGGA, v 2005 letu je na konferenci v Dublinu postal podpredsednik združenja. Leta 2007 pa je bil za obdobje dveh let izbran za predsednika FEGGA (Belčič, 2011b). V letu 2011 je v Združenju vzdrževalcev golf igrišč Slovenije Nastrana na mestu predsednika zamenjal Darko Cecelja (»Zgodovina Združenja«, 2016).

Združenje je bilo ustanovljeno z namenom povezovanja, izmenjave informacij in izobraževanja vzdrževalcev golf igrišč, športnih parkov, nogometnih igrišč, pridelovalcev travne ruše, različnih podjetij, povezanih z urejanjem okolice ter vseh ostalih z željo po strokovnem znanju in pridobivanju novih izkušenj na tem področju (Cecelja, 2012). Poleg tega je bil namen ustanovitve tudi, da bi bili v stiku z najnovejšimi trendi vzdrževanja in najvišjimi okoljskimi standardi (Belčič, 2011b). Pomembno je tudi, da v Združenju skrbijo za izobraževanje vzdrževalcev golf igrišč, skrben odnos do narave in upoštevanje najsodobnejših agrotehničnih ukrepov (Kürner, 2006).

Da je pri vzdrževanju igrišč pomemben predvsem razvoj, meni tudi Gorazd Nastran, saj se pojavljajo številne spremembe na področju vzdrževanja, zahteve in možnosti za delo se

spreminjajo in temu je potrebno slediti. Tako je potrebna vedno boljša oziroma izpopolnjena mehanizacija, saj je težko vzdrževati in urejati golfsko igrišče, če je omejeno s številom kosilnih enot in drugo specialno mehanizacijo (Novak, 2004a).

Združenje vsakoletno organizira dva do tridnevne Dneve izobraževanja, kjer poleg priznanih domačih strokovnjakov predavajo tudi različni profesorji iz tujine. Poleg tega sodeluje in se povezuje tudi z različnimi izobraževalnimi ustanovami v Sloveniji in drugimi mednarodnimi združenji. Tako je Združenje od leta 1999 član Federacije Združenj vzdrževalcev golf igrišč Evrope ali FEGGA ter Združenja vzdrževalcev golf igrišč Amerike ali GCSAA. Glavni namen članstva v teh združenjih je izmenjava informacij, znanj, novosti na področju vzdrževanja golf igrišč ter pravilne in varne uporabe fitofarmaceutskih sredstev. V letu 2000 so tako v Združenju sprejeli akt o varovanju okolja, ki ga je izdala FEGGA (Cecelja, 2012). Gorazd Nastran, član uprave FEGGA in bivši vodja komisije za okolje pri Golf zvezi Slovenije, pravi, da je bilo Združenje vzdrževalcev golfskih igrišč Slovenije ustanovljeno z namenom izobraževanja, saj je preko organiziranega združenja lažje pridobiti tuje strokovnjake, profesorje in predavatelje ter tako doseči višji nivo izobraževanja. Zanimanje za izobraževanja iz leta v leto raste, saj je vsako leto več slušateljev, ki prihajajo tudi iz tujine - Avstrije, Italije, Madžarske, Češke in Bosne (Novak, 2004a).

Slika 6. Potek vzdrževanja golfskih igrišč (»ZVGIS«, 2016).

3.6 GOLF IN TURIZEM

Naravni prostor kot dobrino in neonesnaženo okolje kot prednost bi morali v Sloveniji s pridom izkoristiti v povezavi golfa in visokega turizma (Radanov, 1996). Golf slovenskemu turizmu pomaga predvsem posredno, saj je dohodek od golfa majhen, ampak pozitivno vpliva na predstavo, ki jo golf kot ponudba daje vsakemu turističnemu izdelku. Slovenija bi lahko po vzoru portugalske Algarve ali španske Coste Del Sol, kjer je golf turistično zelo pomemben, postala razvita regija (Kürner, 1998č). Razvoj golfa ima lahko pomembno vlogo pri širjenju in bogatitvi kakovosti turistične ponudbe. Z namenom boljšega sodelovanja so se 20. januarja 1999 na Bledu zbrali predstavniki Golf zveze Slovenije in Turistične zveze Slovenije. Na razpravi so ugotovili, da je golf nepogrešljiv v turistični ponudbi posameznega kraja, saj je z golfom mogoče privabiti tudi premožnejše goste (Kürner, 1999a).

Turistično zelo zanimiva destinacija v Sloveniji, ki še nima golf igrišča, je Portorož, ki je vsekakor velik potencial in kjer bi lahko ustvarili pravi golfski turizem po vzoru Španije, Tunizije in Turčije. Prav Turčija s turističnim resorjem Belek je odličen primer, kjer so imeli pred osmimi leti samo eno igrišče, kateremu so v manj kot desetih letih dodali še sedem, nekaj pa jih je še v načrtu (Yazbeck in Novak, 2002).

Tudi pri trženju golfa kot turističnega produkta v Sloveniji je še ogromno neizkoriščenega potenciala, zato bi lahko na tem področju zelo veliko pomagala Slovenska turistična organizacija, meni Andrej Šprajc, upravljalec golf igrišča na Bledu. Bogdan Palovšnik, vodja igrišča v Mokricah pravi, da je največ rezerve v slovenskem turizmu prav na področju golfa in bi zato bi bilo smiselno, da bi se Slovenija začela prodajati tudi kot golfska turistična destinacija. Za to pa bi bilo potrebno dobro sodelovanje med igrišči ter večja medijska in finančna podpora Slovenske turistične destinacije. Predvsem boljše povezovanje med igrišči in boljša ponudba bi veliko pripomogla k privabljanju gostov, ki bi lahko v enem tednu igrali golf na vsaj treh različnih igriščih. Pri tem je pomembna tudi predstavitev slovenskih golf igrišč na specializiranih golfskih sejmih v tujini, kot je Golf & Wellness Reisen v Stuttgartu in World of Golf v Zürichu (Kürner, 2005).

Da je lahko Slovenija zanimiva za tuje goste kot golf destinacija, govori nagrada za najobetavnejšo golf destinacijo za leto 2015, ki jo je prejela od Mednarodnega združenja

organizatorjev potovanj za golf. Nagrada, ki se podeljuje enkrat letno v okviru Mednarodnega sejma potovalne golfindustrije, se podeljuje golf destinacijam, ki predstavljajo neodkrit biser med svetovnimi golfskimi destinacijami s kakovostno golfsko ponudbo, atraktivnimi golf igrišči in različnimi možnostmi tečajev za začetnike ali naprednejše igralce. Na področju golf turizma je Slovenija prvič resneje nastopila v letu 2012, skupni nastop pod blagovno znamko I Feel Slovenia pa je še v večji meri izboljšal prepoznavnost Slovenije na močnejših mednarodnih trgih. Tujim gostom iz sosednjih držav Italije, Avstrije in Nemčije se v zadnjih letih pridružujejo tudi gostje iz Skandinavskih držav, največ iz Švedske in Finske («Slovenija je najobetavnejša», 2014).

Slika 7. Logotip nagrade za najobetavnejšo golf destinacijo za leto 2015 («Dobrodošli na golf», 2016).

3.7 IGRIŠČA V SLOVENIJI

3.7.1 BLED

Začetki golfa na Bledu segajo v obdobje po prvi svetovni vojni, ko je imel tedanji jugoslovanski kralj Aleksander Karadjordjević na Bledu poletno rezidenco, kar je privabljalo politične in druge ugledne goste iz cele Evrope. Na pobudo kraljeve družine in diplomatskega zbora so začeli načrtovati gradnjo igrišča za golf in tako je leta 1936 Dravska Banovina odkupila ozemlje, potrebno za gradnjo igrišča. Gradnjo, ki se je začela še v istem letu, je vodil Rudolf von Gelmini iz Avstrije, ki je izbral lokacijo igrišča in izdelal načrt, ki ga je delno

dopolnil madžarski arhitekt Desedier Lauber. Leta 1937 je bilo dokončanih prvih devet igralnih polj prvega slovenskega igrišča za golf. 1938 leta so dokončali še preostalih devet zelenic igrišča in po načrtih arhitekta Franca Kugliča zgradili klubsko hišo v gorenjskem stilu. Nadaljnji razvoj golfa je takrat prekinila druga svetovna vojna (»Zgodovina«, 2016).

Igrišče je bilo odprto vse do nemške okupacije med drugo svetovno vojno, dokler se tam ni naselila nemška vojska. Po končani vojni sta igrišče in klubska hiša, ki je služila kot stanovanjski objekt, ostala nepoškodovana, vendar potrebna obnove (Senčar, 2004a). V začetku sedemdesetih let je naraščal pomen turizma, na Bled so se začeli vračati predvojni obiskovalci, med katerimi je bil tudi švicarski poslovnež Erich Pfister, ki je spodbujal turistične organizacije k obnovi igrišča. Pfister je dobil podporo Zavoda za razvoj in pospeševanje turizma ter k sodelovanju povabil priznanega arhitekta Donalda Harradina in tako so leta 1971 začeli načrtovati obnovo igrišča. Leta 1972 je bilo dokončanih prvih devet igralnih polj, dve leti pozneje pa je bilo končanih vseh 18 igralnih polj. Celotno igrišče je bilo zgrajeno na 65 ha velikem zemljišču nad kanjonom Save, na nadmorski višini okrog 500 m. Izgradnji igrišča je leta 1975 sledila ustanovitev golf kluba Bled (»Zgodovina«, 2016).

Slika 8. Logotip prvega slovenskega golf kluba (»Golf Club Bled«, 2015).

Z naraščanjem članstva in obiska na golf igrišču Bled so pričeli načrtovati obnovo klubske hiše. Najprej so zgradili prizidek s teraso po načrtih Janeza Lapajne, v celoti pa so hišo po načrtih arhitekta Gregorja Velepca obnovili leta 1981 in 1982. Tako so uredili klubske in družabne prostore, garderobe, teraso in sobe (»Zgodovina«, 2016).

Jože Osterman, prvi predsednik Golf kluba Bled pravi, da si pred obnovitvijo igrišča na Bledu ni predstavljal, da bi lahko na tem prostoru nastalo občudovanja vredno igrišče. Osebna angažiranost, prijaznost, domačnost in pozornost do vsakega posameznika je poskrbela, da so očarali goste, ki so se radi vračali na Bled (v Kürner, 1998a).

V letu 1990 so že načrtovali gradnjo novega igrišča in tako k sodelovanju še enkrat povabili Donalda Harradina, ki je izdelal načrt za igrišče z devetimi igralnimi polji z možnostjo razširitve. Projekt je zaradi Harradinove starosti prevzelo podjetje G&G Hauser Golf & Landscapes, dopolnil pa ga je Irec Connor Nolan. Nastalo je igrišče z devetimi igralnimi polji na 27 ha veliki površini, ki so ga poimenovali Jezersko igrišče in slovesno odprli 25. septembra 1993 (»Zgodovina«, 2016).

Oktober 1999 je bil v Kranju s strani lastnikov igrišča ustanovljen Golf & Country Club Bled, katerega predsednik je postal Janez Bohorič (Jamar, 2000). Tako na blejskem igrišču delujejo trije matični klubi - GK Bled, GK Ljubljana in Golf & Country Club Bled (Senčar, 2002c).

V letu 2000 so na Bledu ustanovili prvo slovensko akademijo za golf, ki so jo poimenovali PGA Akademija za golf Bled in v kateri so delovali štirje domači profesionalni učitelji golfa, ki so pri svojem delu sodelovali z različnimi strokovnjaki drugih področij (»PGA Akademija«, 2000).

Na Bledu skrbijo tudi za varstvo narave in okolja, saj pri vzdrževanju igrišča uporabljajo počasi topna organska mineralna gnojila, ki ustrezajo ekološkemu kmetijstvu (Senčar, 2002c). Poleg tega pa so se pridružili evropskim standardom vzdrževanja golfskih igrišč Committed to Green, ki so zelo zahtevni in v določeni meri celo presegajo standarde, ki jih postavljajo slovenski varuhi narave (Kürner, 2005). Dodatno pa so uredili tudi akumulacijsko jezero in nov namakalni sistem, ki omogoča, da se odvečna voda in deževnica zbirata v jezeru in se tako zagotovi ustrezne količine vode za zalivanje skupno 70 hektarov igrišča (Račič, 2015).

Slika 9. Golf igrišče Bled (»Golf igrišče«, 2016).

Decembra 2013 je družba Sava prodala igrišče za golf Bled konzorciju podjetij, ki v elitnem združenju Eligo upravlja več kot 30 golf igrišč. Načrt novih lastnikov je bil razvoj in prenova igrišča, ki je bilo v zadnjih letih zaradi finančnega stanja holdinga Sava z razvojnega vidika zanemarjeno in priključitev igrišča elitnemu združenju Eligo (Ropret in Račič, 2013).

Želja postati eno izmed najboljših igrišč se je uresničila v letu 2014, ko je bilo igrišče po oceni angleške revije Golf World Magazine uvrščeno na 49. mesto med TOP 100 golf igrišči celinske Evrope («Golf igrišče», 2016). Tudi v letu 2015 so se uvrstili na seznam 100 najboljših igrišč celinske Evrope, ko so se uvrstili na 65. mesto na lestvici britanske revije Today's Golfer. Po prenovi, ki je v letu 2015 potekala na blejskem igrišču, pa se želijo uvrstiti še višje, pravi Tjaša Müller, direktorica podjetja Eligo Bled, ki ima v lasti igrišče za golf (v Račič, 2015).

V letu 2015 so na Bledu pod vodstvom Howarda Swana iz angleškega podjetja Swan Golf Designs prenovili prvih devet lukenj Kraljevega igrišča, za leto 2016 pa načrtujejo prenovo še preostalih devet. V preteklem obdobju, ko je bila lastnica golf igrišča Sava, večjih investicij v razvoj ni bilo, kar se je spremenilo po tem, ko je konec leta 2013 golf igrišče Bled kupilo podjetje Eligo Bled, ki je v lasti Gerrard Enterprises LLC, srbskega poslovneža Dragana Šolaka. Tjaša Müller, direktorica podjetja Eligo Bled pravi, da hočejo v prihodnjih petih do sedmih letih razviti »golf resort« po najvišjih standardih. Predsednik Golf cluba Bled Grega Vidmar pa pričakuje, da bo igrišče po posodobitvi primerno za organizacijo močnih in odmevnejših turnirjev (v Račič, 2015).

3.7.2 LIPICA

Ideja o golf igrišču v Lipici je nastala že v osemdesetih letih 20. stoletja, ko so se v Kobilarni Lipica odločili, da bi uvedli dodatno dejavnost. Pridobili so lokacijsko dovoljenje za 18 igralnih polj na 100 hektarjih površine, vendar so se zaradi obsežnih zemeljskih del in omejenih finančnih sredstev odločili za gradnjo igrišča v dveh fazah. Leta 1987 so pridobili gradbeno dovoljenje za prvo fazo gradnje oziroma gradnjo devet igralnih polj na 46 hektarov zemljišča. Gradnja se je začela še v istem letu in dve leti kasneje, leta 1989, so igrišče z devetimi igralnimi polji tudi odprli (Smrekar, 2009).

Igrišče z devetimi luknjami, ki je v neposredni bližini kobilarne Lipica, zibelki lipicancev s 430 letno tradicijo reje avtohtone pasme konj, je bilo zgrajeno po načrtu svetovno znanega arhitekta Donalda Harradina. Posebnost golf igrišča v Lipici je ugodno podnebje, ki omogoča igro golfa skozi celo leto in tako tudi vadbo v zimskem času, ko so druga igrišča zaprta («Golf Club Lipica», 2010). To tudi kaže potencial, ki ga ima igrišče v Lipici, saj bi z izgradnjo dodatnih devet lukenj na polnih osemnajst, igrišče še dodatno izboljšali (Senčar, 2002c).

V Lipici si želijo širitev igrišča, saj je kot edino v Sloveniji odprto celo leto, pravi Klementina Križman, vodja igrišča za golf v Lipici, ob tem pa dodaja, da je veliko odvisno od države, ki je lastnik igrišča (v Kürner, 2005). Tako so spomladi leta 2006 načrtovali dopolnitev igrišča za dodatnih devet lukenj, od katerih bi bila tri igralna polja na že obstoječem delu igrišča, ostalih šest polj pa na zaraščenem zemljišču, med sedanjim igriščem in dolino Lurške Matere Božje. Urejanje terena za potrebe igrišča je bilo načrtovano brez spreminjanja reliefa krajine, kar pomeni, da za gradnjo ni bilo treba pridobiti gradbenega dovoljenja, ampak je zadoščala lokacijska informacija, ki so jo v klubu že imeli, pravi Miha Brejc, predsednik GK Lipica (v Zalar in Slak, 2006). Podporo so iskali tudi na zadnji redni letni skupščini Golf zveze Slovenije v letu 2006, kjer je bilo govora tudi o širitvi golf igrišča v Lipici, saj je predsednik GK Lipica dr. Miha Brejc zaprosil GZS, naj podpre dopolnitev igrišča na polnih 18 lukenj. V Lipici za dograditev igrišča ne bi bilo potrebnih velikih posegov v okolje, saj bi teren, ki je porasel z gabrovim grmovjem, samo očistili, konfiguracija bi ostala nespremenjena in tako bi kraški svet prišel do izraza. Razlogov oziroma želja po izgradnji dodatnih 9 lukenj je bila predvsem obogatitev turistične ponudbe, saj je bilo ugotovljeno, da se je povprečna dolžina bivanja gostov v Lipici zmanjšala. Poleg tega je veliko primerov iz razvitih evropskih držav, kot so Nemčija, Anglija in Španija, da se golf in konjenišтво povezujeta oziroma dopolnjujeta in tako privabljata najzahtevnejše goste (Kürner, 2006).

Po naročilu Ministrstva za okolje in prostor je z izdelavo okoljskega poročila mnenje o širitvi podal Znanstvenoraziskovalni center (ZRC) Slovenske akademije znanosti in umetnosti (SAZU), ki je novembra 2008 zaradi biotsko vroče točke predlagal izključitev 17 hektarjev sklenjenega hrastovega gozda iz načrtovanega območja širitve golfa. Strokovnjaki ZRC SAZU v primeru izključitve omenjenih površin nadaljnjih ovir v primeru širitve igrišča v Lipici niso videli (Pihlar, 2010b). Maja 2010 je bila na seji vlade v Kobilarni Lipica s strani predsednika vlade Boruta Pahorja, omenjena možnost dograditve igrišča za golf v Lipici za dodatnih devet lukenj, ki bi jih zgradili na zaraščenem terenu, ki se je kot možnost za širitev

igrišča predlagal že v letu 2006. Tomi Rumpf, direktor Kobilarne Lipica pravi, da širitvi igrišča za golf ne nasprotuje, saj je v kompleksu kobilarne kar nekaj površine, ki je trajno zarasla in bi jo lahko namenili širitvi igrišča na 18 lukenj (v Pihlar, 2010a).

Na sežanski občini so širitev igrišča podprli aprila 2013 in pozvali vlado, naj ukine zavarovano območje izven jedra Lipice ter tako omogoči povečanje igrišča na 18 lukenj, saj vrednost Lipice z golfom raste. Kljub mnenju občine so v letu 2014 pripravljavci osnutka Občinskega prostorskega načrta za Občino Sežana sledili strokovnim podlagam in neskladju golfa s kulturnim spomenikom ter zapisali, da je območje, kjer je predlagana širitev igrišča za golf v Lipici, neprimerno z vidika varstva narave in varstva kulturne dediščine. Boštjan Bizjak, v. d. direktorja Kobilarne Lipica meni, da širitev golf igrišča znotraj varovanega območja Kobilarne ni možna in ob tem dodaja, da bi se s širitvijo strinjali v primeru, če bi segalo izven varovanega območja (v Furlanič, 2014).

3.7.3 MOKRICE

Leta 1991 so v Mokricah dobili igrišče za golf z devetimi luknjami, drugih devet lukenj za polnih 18 pa so dobili leta 1994 (Senčar, 2004a). Golf igrišče v Mokricah z 18 luknjami je na 70 hektarov veliki površini oblikoval svetovno znani arhitekt Donald Harradine. Igrišče leži na naravni konfiguraciji dolenskih gričev, pod srednjeveškim obzidjem gradu in med stoletnim grajskim gozdom (»Golf Club Grad«, 2011). Darko Terihaj, manager igrišča za golf v Mokricah pravi, da je pri gradnji igrišča pogrešal svetovanje na področju gradnje in kako se je lotiti, saj meni, da so naložbe v gradnjo najpomembnejše (v Fevžer, 1995). Po tem ko je bilo igrišče v Mokricah že zgrajeno, je bilo potrebnega veliko truda in volje, da so se ljudje v okolici seznanili z golfom, ga sprejeli in po tem, ko so dokazali, da je golf šport, ki je okolju prijazen in od katerega imajo lahko vsi koristi, dosti lažje (Kürner, 1998č).

Ko so se v Termah Čatež odločali o gradnji igrišča za golf, je bilo v Avstriji letno zgrajeno okrog deset novih igrišč, pravi Borut Mokrovič, direktor Term Čatež. Pri njih povpraševanja po tovrstni ponudbi še ni bilo, zato je bila odločitev tvegana, ampak so se vseeno odločili za gradnjo, kar se je izkazalo kot pravilna odločitev. Pomemben del predstavljajo gostje s Hrvaške, saj bližina Zagreba, ki z okolico premore dvo-milijonsko zaledje, zaenkrat še nima

igrišča za golf (v Ekar, 1996a). Tako je razvoj igrišča v Mokricah temeljil na predstavitvi na tujem trgu, od katerih je bila pomembna predvsem Hrvaška (Fevžer, 1995).

Slika 10. Golf igrišče Grad Mokrice (»Golf igrišče«, 2016).

Na Mokricah so leta 2003 načrtovali ureditev klubske hiše na površini 1400 kvadratnih metrov, na lokaciji obstoječih grajskih hlevov, kjer bi uredili toaletne prostore, moderne garderobe, trgovino, restavracijo in apartmaje. Načrtovali so tudi širitev igrišča in vadišča, ki bi privabilo golfske akademije, že obstoječe igrišče pa so želeli izpopolniti tako, da bi ga podaljšali za 400 metrov in dodali še 16 novih peščenih ovir. V načrtu je bila tudi gradnja devet lukenj pič in pat igrišča s parom tri, ki bi bilo speljano okrog hotela Terme v termalnem kompleksu, s katerim bi h golfu privabili še večje število ljudi (Senčar, 2003). Z investicijami so nadaljevali tudi v letu 2011, ko so obnovili in razširili štiri udarjališča, posodobili so tudi vzdrževalni strojni park, uredili novo drenažo vseh peščenih ovir, nakupili dva nova stroja za urejanje zelenic ter peščenih ovir in posodobili vozni park z električnimi golf avtomobilčki (Petan, 2012).

3.7.4 ARBORETUM

V Arboretumu je že pred več kot desetimi leti zaživela zamisel o igrišču za golf, ki bi ga vključili v park, ki je bil pod zaščito Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine, ampak gradnje igrišča na tem območju niso dovolili. Kasneje sta zamisel o igrišču za golf ponovno obudila Aleš Ocepek in Peter Škofic. Peter Škofic je bil mlad diplomant krajinske arhitekture, ki se je zaposlil v Arboretumu in se že takoj na začetku začel ukvarjati s projektom gradnje igrišča za golf. Začelo se je s pridobivanjem soglasij in pripravo investicijske dokumentacije leta 1995, velik del zemeljskih del pa je bil opravljen v letih 1996 in 1997. Uvodna dela so opravili sami z dvema strojema in tremi ljudmi. Teren je bil zelo zahteven in kljub temu da jim je primanjkovalo izkušenj in da so se šele učili, jim ga je uspelo obdelati brez večjih zemeljskih premikov. Igralna polja so razporedili po predlogu glavnega arhitekta igrišča, Italijana Marca Crozeja, z nasveti o gradnji pa jim je pomagal tudi Marko Božič, direktor igrišča za golf na Bledu (Kürner, 1998b).

Arhitekt igrišča Marco Croze je načrt in gradnjo zasnoval tako, da je igralna polja povezal z okoljem (Urbanija, 1996). Okolje in narava sta imela pomembno vlogo pri načrtovanju igrišča v Volčjem Potoku, saj so igralna polja speljana med borovim gozdom s pogledom na Kamniške planine. Pri oblikovanju igralnih polj so sledili naravno razgibanemu terenu s potoki in jezeri, saj je sožitje naravnega okolja in igrišča nujno pri sodobnem projektiranju igrišč za golf in temu tudi naklonjeno (Ocepek, 1997b).

Golf klub Arboretum, ki je bil ustanovljen 20. julija 1994, je že ob ustanovitvi začel s pripravami na gradnjo lastnega igrišča in tako so si kmalu uredili vadbišče v Arboretumu (Kürner, 1998b). V letu 1996, ko se je v Arboretumu še gradilo igrišče za golf z devetimi luknjami, je na vadbišču že potekala vadba in treningi. Tako so v Arboretumu pridobivali nove člane kluba, ki so pod okriljem profesionalnega igralca Daniela Kraljiča vadili in lahko opravili tudi izpit, ki pa je potekal na Bledu, v Lipici ali v Mokricah (Ekar, 1996b). Pridobivanje novih članov je veliko prispevalo k razvoju kluba, saj je v naslednjih štirih letih članstvo naraslo na 285 članov. Tako je bila želja po dokončanju gradnje in odprtju novega igrišča izredno velika (Kürner, 1998b).

8. maja 1998 je bilo v Volčjem Potoku slavnostno odprtje igrišča z devetimi igralnimi polji. Golf igrišče Arboretum, ki je v bližini glavnega mesta in letališča, je tako postalo pomembna poživitev turistične ponudbe v osrednji Sloveniji. Prvi dan slavnostne otvoritve igrišča je

potekal dvoboj dveh profesionalnih igralcev, pomerila sta se Daniel Kraljič in Nemeč Erol Simsk. Dvoboj, ki je bil odigran na dobljeno luknjo, je dobil Erol Simsk, ki je po koncu igre povedal, da mu je v veliko čast kot prvemu tujemu profesionalnemu igralcu preizkusiti novo igrišče. Drugi dan je bil odigran turnir za pokal Audi Quattro, ki se ga je prav tako udeležil Erol Simsk. Naslednji dan pa so novo igrišče na klubskem prvenstvu preizkusili člani Golf kluba Arboretum (Kürner, 1998b).

Igrišče v Arboretumu je bilo zgrajeno na površini 28 hektarov, skupna dolžina 9 igralnih polj, ki so nekoliko ožja, je 2750 m in ima par 35 (Kürner, 1998b). Razgiban teren je vzrok za raznolikost stez, dodatno pa igrišče popestrijo tri pretočna jezera in več naravnih biotopov (Škofic, 1996). Na igrišču so postavili tudi klubsko hišico s tremi etažami, v kateri je poleg klubskih prostorov še restavracija, večnamenska dvorana za 100 do 150 ljudi, dva apartmaja, garderobe, shramba in sanitarije. Z zgraditvijo 9 igralnih polj in klubske hišice je bila v Arboretumu končana šele prva faza gradnje igrišča, pripravljeni pa so že bili načrti za prihodnje leto in začetek druge faze gradnje naslednjih 9 lukenj (Kürner, 1998b). Gradnja druge faze se je zaključila leta 2003 in od takrat imajo v Arboretumu golf igrišče z 18 igralnimi polji, s skupnim parom igrišča 71 (»Zgodovina«, 2012).

Slika 11. Golf igrišče Arboretum (»Golf – Arboretum«, 2016).

3.7.5 PTUJ

Zamisel o gradnji igrišča za golf se je prvič pojavila med letoma 1987 in 1988, ko so morale tovarne plačevati tako imenovani prispevek za nerazvite pokrajine, pravi Danilo Toplek, predsednik Golf kluba Ptuj in družbenik Golf Invest, ki je na Ptuju gradilo igrišče za golf z 18 igralnimi polji. Takrat je obstajala možnost, da bi del tega denarja, namenjenega za razvoj manj razvitih območij, porabili doma v Sloveniji, natančneje v občini Ptuj, ki je imela nerazvita območja, kot je okolica Cirkulan in grad Borl. Kot rešitev se je ponudila turistična oživitev in obnova gradu, v sklopu katerega je padla tudi zamisel o gradnji igrišča za golf, ki je kasneje propadla, kot tudi fond in tedanja Jugoslavija. Leta 1993 se je spet porodila zamisel o ustanovitvi golfskega kluba in o gradnji igrišča za golf, kar se je v enem mesecu tudi uresničilo in ustanovljen je bil Golf klub Ptuj. Vadišče so uredili v Kidričevem na pomožnem nogometnem igrišču, ki je bil primerno podaljšan in opremljen. Po ustanovitvi je bil klub sprejet v Golf zvezo Slovenije in tako so lahko organizirali šolanje novih igralcev na svojem območju, kar je potekalo s pomočjo profesionalnih učiteljev z Bleda (Ekar, 1997). Glede na uspešno delo kluba, ki je v dveh letih izšolal približno 200 novih igralcev in vse večje zanimanje za igranje golfa, je bila gradnja igrišča z 18 luknjami pravi korak (Vodušek, 1995).

V začetku se je za gradnjo igrišča preverjala lokacija v bližini gradu Borl, vendar se je izkazalo, da ni ustrezna, saj leži na območju krajinskega parka, zato bi bilo pridobivanje ustreznih dovoljenj zelo težko. Ob iskanju ustrezne lokacije se je našla primerna v neposredni bližini Ptujja in ptujskih term, kjer je bilo zemljišče v procesu denacionalizacije in je bilo vrnjeno vaški agrarni skupnosti. Za zemljišče v velikosti 42 hektarov, ki je imelo močvirni svet, rodovitno ter nerodovitno zemljo in gozd, so se odločili, da ga v celoti oddajo v dolgoletni najem, saj sami niso našli načina, kako bi zemljišče pravično razdelili med približno 50 upravičencev (Ekar, 1997). To območje so denacionalizacijski upravičenci v celoti oddali v dolgoročni najem podjetju Golf Invest, ki so ga ustanovili na Ptuju za potrebe gradnje igrišča (Vodušek, 1995).

Na Ptuju so se odločili za gradnjo celotnih 18 igralnih polj naenkrat in ne po fazah 9 plus 9 lukenj, pravi Danilo Toplek, predsednik Golf kluba Ptuj, ki meni, da je gradnja igrišča za golf po sistemu 9 plus 9 bistveno dražja kot celotnih 18, je pa gradnja igrišča z 18 polji večji enkratni finančni zalogaj. Načrt igrišča s parom 70 je izdelal arhitekt Bill Barnet, ki si je prizadeval celoten objekt čim bolj vključiti v naravno okolje, da bi tako ohranili čim več

jelševega in gabrovega gozda (v Ekar, 1997). Posebnost igrišča je voda, ki je najbolj atraktiven element vsakega igrišča. Poleg potoka Studenčnice sta bili v načrtu tudi dve jezери in tako bo kar 15 od 18 igralnih polj spremljala voda. Pri svojem delu je Bill Barnett posvečal še posebno skrb varovanju narave, saj je vse posege prilagajal tamkajšnjemu rastlinju, da so z njimi ustvarili naravne meje med posameznimi igralnimi polji (Vodušek, 1995). Gradnja se je začela v letu 1996, ko so zakoličili igrišče in igralne steze. V naslednjem letu so začeli čistiti teren, nadaljevali so z izkopi vodnih ovir ter konstrukcijo zelenic in odbijališč. V načrtu je bilo, da bi zemeljska dela končali do sredine leta 1998, v maju 1999 pa bi na igrišču že lahko igrali (Ekar, 1997). Gradnja igrišča se je zaključila v predvidenem času in tako so na Ptujju leta 1999 igrišče tudi otvorili (Senčar, 2004a).

Slika 12. Razporeditev igralnih polj igrišča za golf na Ptujju (»Shema igrišča«, 2016).

Jože Matjašič, menedžer igrišča za golf Ptuj, pravi, da se zavedajo, kako pomembno je sodelovanje vseh, ki delajo v turizmu in kaj prinaša tako zahtevna naložba kot je igrišče za golf. Igrišče predstavlja zanimivo obliko turistične in športnorekreacijske ponudbe ter hkrati omogoča razvoj celotnega območja, k temu pa lahko dodatno pripomore neposredna bližina term in mestnega jedra Ptujja, najstarejšega slovenskega mesta (v Vodušek, 1997).

Golf igrišče Ptuj je leta 2000 v svojem drugem letu delovanja prejelo zeleno zastavico, nagrado za najlepše urejeno igrišče v Sloveniji. Pri ocenjevanju igrišč, ki ga je razpisala Golf zveza Slovenije, so kot ocenjevalci sodelovali igralci in obiskovalci igrišč. Franc Mlakar, upravitelj in menedžer igrišča meni, da jim je največ točk pri ocenjevanju prineslo kakovostno vzdrževanje igrišča, dodatno pa so pripomogle še naravne danosti terena in okolja, v katerem se igrišče nahaja. Za boljšo kakovost zelenic so na Ptuj sodelovali tudi s Kmetijskim inštitutom iz Maribora, ki jim je pomagalo predvsem s koristnimi nasveti. K urejenosti igrišča so v veliki meri pripomogla tudi razna izobraževanja vzdrževalcev pred in tudi med gradnjo igrišča, ki so svoja znanja pridobivali tudi na sosednjih avstrijskih igriščih, med katerimi jim je bilo v veliko pomoč predvsem dolga leta domicilno igrišče Murstätten (v Kürner, 2001b). Kot dokaz dobrega dela vzdrževalcev igrišča, ki se izobražujejo v sklopu programov ZVGIS, je priznanje GZS, saj so že dvakrat zapored prejeli zeleno zastavico za najbolj urejeno igrišče v Sloveniji (Senčar, 2002c). Poleg izobraževanja vzdrževalcev pa veliko pozornost na Ptuj namenijo tudi upoštevanju zakonskih predpisov glede vzdrževanja in v skladu s tem vse leto opravljajo meritve onesnaženosti voda ter skrbijo za ohranitev vseh rastlinskih in živalskih vrst (Kürner, 2005).

Slika 13. Znamenita 14. zelenica na sredini jezera (»Golf igrišče Ptuj«, 2016).

3.7.6 MORAVSKE TOPLICE

V Moravskih Toplicah je ideja o igrišču za golf nastala, ko so v Zdravilišču Moravske Toplice iskali možnosti, kako bi razširili in popestrili turistično ponudbo. Odločili so se, da je golf igrišče v neposredni bližini zdravilišča dobra ideja, saj bodo tako razširili in izboljšali kakovost ponudbe zdravilišča ter s tem dobili nove goste. K odločitvi za gradnjo golf igrišča je prispevalo tudi to, da so želeli kompleks zdravilišča, ki je bil obdan s kmetijskimi površinami, obdati z bolj umirjenim zelenim pasom (Radanov, 2001). Glede na ponudbo turističnih storitev na svetovnem trgu so tudi sami z izgradnjo igrišča za golf želeli popestriti ponudbo in z igriščem za golf privabiti nove goste (Senčar, 2002c).

Projekt gradnje igrišče v Moravskih Toplicah je bil zasnovan v več fazah in se je začel že leta 1997. Prva faza je potekala v letih 1997 in 1998, ko je bil ustanovljen klub, zgrajeno je bilo tudi vadbišče za dolge udarce in kratko igro ter igrišče s tremi luknjami in klubska hišica. V prvi fazi gradnje so uporabili zemljišče, na katerem je bil travnik in jezero, ki se je uporabljalo kot lokalno divje odlagališče odpadkov (Radanov, 2001). 23. oktobra 1998 je v Moravskih Toplicah potekalo slavnostno odprtje vadbišča in treh igralnih polj Golf kluba Moravci. Na isti dan je Golf zveza Slovenije na izredni skupščini v Moravskih Toplicah v svoje vrste sprejela Golf klub Moravci, ki je z objektom izpolnil pogoje za članstvo v zvezi (Radanov, 1998a). Igrišče z vadbiščem je stalo na površini 9 ha in je takrat obsegalo tri igralna polja, od tega dve s parom štiri in eno s parom tri (Zadravec, 1999). Oblikovalec igrišča je bil Marko Božič, direktor igrišča za golf na Bledu, ki je ustvaril igrišče ravninskega tipa, z blagimi vzpetinami, velikimi razgibanimi zelenicami in stranskimi vodnimi ovirami, za katere je uporabil že obstoječe vode. Igrišče so dopolnili še s posaditvijo avtohtonih vrst dreves. Ob vadbišču so postavili tudi klubska hišico, ki je avtentične prekmurske arhitekture in jo zaznamuje s slamo prekrita streha (Radanov, 1998a). Od začetka gradnje igrišča je bil cilj Zdravilišča Moravske Toplice zgraditi igrišče z 18 luknjami po mednarodnih standardih, z vsemi potrebnimi dovoljenji in v skladu z zakonodajo (Radanov, 2001).

Druga faza gradnje igrišča se je začela jeseni 1999 in tako so v letu 2000 razširili igrišče na 15 ha ter zgradili dodatni dve luknji. Dodatno zemljišče, ki je bilo potrebno za širitev, so pridobili z dolgoročnim najemom. Z investiranjem v drugo fazo gradnje ni bilo težav, saj je bila že v osnovi predvidena postopna širitev objekta, tako so bila sredstva za nadaljnjo gradnjo predvidena in zagotovljena. S postopnim financiranjem in gradnjo v več stopnjah so

se v Moravskih Toplicah rešili problema, s katerim se sreča mnogo investitorjev, kako zagotoviti finančna sredstva v enkratnem znesku (Radanov, 2001). Širitev igrišča je bila logična rešitev glede na to, da je golf predstavljal pomembno popestritev turistične ponudbe zdravilišča Moravske Toplice (Zadravec, 2000).

Jeseni 2000 so začeli tretjo fazo gradnje, kjer je bilo predvideno povečanje igrišča za dodatnih sedem lukenj, da bi ob koncu gradnje imelo igrišče na površini 35 ha 12 lukenj. Ob koncu februarja 2001 so že končali groba zemeljska dela, ki so bila potrebna za osnovno konfiguracijo terena. Z zadnjimi sedmimi luknjami so tako tudi izpolnili načrt in zdravilišče z južne in vzhodne strani obdali z zelenim pasom ter uresničili zasnovo igrišča kot dela naravnega parka, ki obkroža zdravilišče in delno zmanjša neposreden stik s kmetijskimi zemljišči. S pridobitvijo novih lukenj so spremenili tudi vrstni red igranja in na podlagi tega izdelali dve števnici za dve štartni mesti. Prva je bila za igranje devetih lukenj, druga pa za igranje osemnajstih. Klubska hišica je navkljub novim luknjam ostala ob vadbišču, garderobe in turnirsko pogostitev pa so preselili v hotel Ajda in na ta način hotel še bolj vključili v golfsko ponudbo. Ob hotelu so uredili tudi glavni start in manjše vadbišče za bližanje na zelenici ter s tem osrednje dogajanje prenesli iz klubske hišice v hotel Ajda in na ta način golf dodatno približali hotelskim gostom (Radanov, 2001).

Največ težav, ki so se pojavljale skozi gradnjo, je nastalo pri postopkih pridobitve zemljišč in ustreznih dovoljenj. Zaradi velikega začetnega finančnega vložka so se odločili za strategijo gradnje po več fazah. Najprej tri luknje, potem dodatni dve in nato še sedem. Prve tri luknje in vadbišče je načrtoval Marko Božič, direktor blejskega igrišča. Projekt izgradnje naslednjih devet lukenj pa je vodil Dušan Bencik, direktor Zdravilišča Moravske Toplice, ter drugi strokovnjaki za posamezna področja. Vrednost tretje faze gradnje je bila 122 milijonov SIT, zemljišča, potrebna za tretjo fazo gradnje igrišča, pa so pridobili za dolgoročen najem (Radanov, 2001).

Aprila 2004 so v Moravskih Toplicah slavnostno odprli izgradnjo preostalih šestih igralnih polj ter s tem zaključili zadnjo četrto fazo gradnje igrišča. Tako je igrišče za golf v Moravskih Toplicah postalo peto slovensko igrišče z 18 igralnimi polji, ki se razprostira na 59 hektarjih površine, od tega je 16 hektarov v dolgoročnem najemu pri občini Moravske Toplice, ostalo pa je last družbe. Posebnost pri gradnji zadnjih šestih zelenic je izgradnja najdaljšega

igralnega polja v Sloveniji, to je polje številka devet, ki je dolgo le nekaj manj kot 600 metrov (Predan, 2005).

Ob koncu leta 2013 so v podjetju Sava Turizem, ki je lastnik golf igrišča v Moravskih Toplicah, napovedovali prodajo igrišča za golf v letu 2014. Pri iskanju kupca igrišča so se usmerjali k investitorjem, ki jim je v interesu nadaljnji razvoj golfskega turizma, tako so pogovori o prodaji s potencialnimi vlagatelji že potekali, ampak do dogovora takrat še ni prišlo. Problem pri prodaji lahko nastane tudi zaradi tega, ker Sava ni lastnik vsega zemljišča, saj je del zemljišča v lasti občine (Pojbič, 2013).

Slika 14. Golf igrišče Livada v Moravskih Toplicah (»Golf igrišče«, 2016).

3.7.7 ZLATI GRIČ

Golf igrišče Zlati Grič v Slovenskih Konjicah z devetimi igralnimi polji je nastalo leta 1999 (Senčar, 2004a). Skupna dolžina igrišča meri 2448 metrov in ima par 36, je zelo razgibano ter popestrjeno s potokom, ki teče po sredini celotnega igrišča, vodnimi ovirami, gozdom in v celoti obdano z vinogradi (»Golf«, 2016). Golf klub Zlati Grič iz Slovenskih Konjic je postal član Golf zveze Slovenije na izredni skupščini, ki je bila 23. oktobra 1998 v Moravskih Toplicah, saj je takrat izpolnil pogoje za članstvo v zvezi (Radanov, 1998a).

V letu 1998 je v klubu posebej uspešno delovala šola golfa, kar se je pokazalo na številu novih članov kluba, ki jih je bilo v letu 1999 že 98, od tega je bilo novih članov 76. Cilj kluba za naprej je bil, da nadaljujejo s šolo golfa, organizirajo različne turnirje in več pozornosti posvetijo delu z otroki in mladino (Kozmus, 1999). Leta 2000 je bilo tako v klubu že 172 članov, kar je spodbudilo klub, da so določene aktivnosti smiselno organizirali v manjših skupinah oziroma sekcijah. Tako so v klubu ustanovili otroško, člansko in žensko sekcijo ter tudi nekatere dejavnosti kluba, kot so vadba in sodelovanje na turnirjih, izpeljali po posameznih sekcijah (Kozmus, 2001).

Kljub naraščanju števila članov kluba, Janez Lešnik, menedžer igrišča za golf Zlati Grič, pravi, da si bolj kot številčno močan klub v Slovenskih Konjicah želijo aktivne člane, ki bi predvsem z družabnostjo prispevali k pravemu klubskemu življenju (v Senčar, 2002c).

Slika 15. Golf igrišče Zlati Grič (»Golf igrišče«, 2016).

3.7.8 OLIMJE

Golf klub A iz Olimja pri Podčetrtku je bil v letu 1999 sprejet v redno članstvo Golf zveze Slovenije, saj je izpolnil vse po statutu predpisane pogoje za včlanitev. Avgusta 1999 so bila glavna zemeljska dela za novo igrišče z devetimi luknjami že opravljena, urejen je bil tudi namakalni sistem in zgrajena vsa potrebna infrastruktura. V Olimju, ki je znano po lepi

pokrajini ter toplicah, so želeli z novim golfskim igriščem še dodatno obogatiti turistično ponudbo (Kürner, 1999c).

Maja 2001 so uradno odprli igrišče za golf z devetimi igralnimi polji, ki je bilo zgrajeno že v prejšnjem letu, ampak so zaradi suše, ki je kljub računalniško vodenemu namakalnemu sistemu uničila zelenice, morali odprtje preložiti. Pobudniki izgradnje igrišča so bili v letu 1999 navdušenci za golf iz domačiji Amon, ki so s svojimi načrti prepričali tudi občino, katera je nudila pomoč pri reševanju lastniških vprašanj ter pri postopkih pridobivanja prostorske dokumentacije (Grušovnik, 2001).

Slika 16. Golf igrišče "A" Olimje (»Amon Olimje«, 2016).

3.7.9 OTOČEC

V letih 2005 in 2006 je bilo na Otočcu, ob reki Krki ter neposredni bližini gradu Otočec in gradu Struga, zgrajenih prvih devet igralnih polj igrišča za golf, ki so ga odprli leta 2006. Načrt igrišča sta po sodobnih standardih gradnje zasnovala britanski arhitekt Howard Swan in slovenski arhitekt Peter Škofic (»Golf na Otočcu«, 2009). Večjih težav s pridobivanjem dovoljenj za gradnjo igrišča na Otočcu ni bilo, saj so bili na občini naklonjeni sprejemu občinskega odloka (Zalar in Slak, 2006).

V letih 2007 in 2008 je igrišče na Otočcu, kljub samo devetim luknjam, s strani Gospodarsko interesnega združenja golf igrišč Slovenije prejelo nagrado »Naj golf« za najboljše golf igrišče v Sloveniji (»Golf na Otočcu«, 2009).

Slika 17. Logotip nagrade Naj golf («Golf igrišče», 2007).

Takoj po izgradnji prvih devet lukenj se je začela gradnja preostalih devet, ki je bila leta 2009 tudi zaključena in tako so golf igrišče z 18 luknjami na Otočcu 19. junija istega leta tudi uradno odprli. Celotna investicija je bila vredna dva milijona evrov, od tega so v Termah Krka 500.000 evrov pridobili iz Evropskega sklada za regionalni razvoj («Dva milijona evrov», 2009). Igrišče z 18 luknjami, parom igrišča 72 ter skupni dolžini 6189 metrov, ki stoji na 75 hektarov površine, ima 49 peščenih ter 3 vodne ovire. Tako je nastalo eno izmed daljših slovenskih igrišč, kjer ima vsako igralno polje pet odbijališč, na čistinah je veliko vzpetin in dolin ter velike in dokaj nezahtevne zelenice. Poleg igrišča so uredili še poligon za vadbo kratke igre, poligon za vadbo kratkih in dolgih udarcev, vadbena zelenico in zelenico s peščeno oviro («Golf na Otočcu», 2009).

Slika 18. Načrt igrišča Golf Grad Otočec («Igrišče», 2016).

3.7.10 TRNOVO LJUBLJANA

V Trnovem v Ljubljani so v letu 2006 že začeli z gradnjo igrišča za golf, kjer so najprej oblikovali teren za vadbišče in dve luknji. Direktor igrišča Aleš Babnik pravi, da težav s pridobivanjem dovoljenj o gradnji igrišča niso imeli, saj so igrišče gradili na območju, ki je bilo z dolgoročnim prostorskim planom že opredeljeno kot primerno za šport in rekreacijo. Poleg tega je po zakonu o graditvi objektov igrišče za golf enostavni objekt, za katerega je potrebna le lokacijska informacija, ki dovoljuje tak poseg v skladu s pogoji, ki jih predpisuje pravilnik (v Zalar in Slak, 2006).

Ideja za golfsko igrišče v Trnovem je nastala pod vodstvom Aleša Babnika iz čisto poslovnih motivov, predvsem zaradi nenehnega zanimanja tujcev ter zaradi tega, ker Ljubljana v tistem času igrišča za golf še ni imela. Iskanje primerne lokacije je bilo zelo zahtevno in je trajalo kar pet let, saj je bil problem primernih zemljišč predvsem velika razdrobljenost lastništva. Primerno veliko površino je našel ob avtocesti, kjer je bila nekdanja deponija v lasti Snage. Zemljišče je bilo že v osnovi namenjeno za šport in rekreacijo, tako da urejanje lokacijske informacije ni bilo težavno. Izkušnje s tovrstnimi projekti iz tujine so pokazale, da so prav igrišča za golf pogosta rešitev problema nekdanjih deponij in tako se je interes pokazal tudi s strani mesta Ljubljane, ki je projekt podprla. Dogovorjeno je bilo sodelovanje v smislu javno zasebnega partnerstva, kjer je mesto dalo zemljišče v najem za dvajset let za simbolično najemnino. Celotna površina deponije se je prekrila s šestdeset centimetrov debelo plastjo gline, nato so navozili še nekaj izkopanega materiala iz predora Šentvid in na koncu je prišla še dvajset centimetrov debela plast zemlje (Belčič, 2007c).

Na igrišču so na vsaki luknji postavili štiri odbijališča, bela za profesionalne igralce golfa, rumene za moške, rdeče za ženske ter še eno dodatno odbijališče, ki je še bližje zastavicam in je namenjeno popolnim začetnikom, torej tistim, ki še nimajo opravljenega izpita. Arhitekt igrišča v Trnovem je bil Peter Škofic, finančno pa je celotna investicija znašala milijon in sedemsto tisoč evrov (Belčič, 2007c).

Možnosti za širitev igrišča na polnih 18 polj je v Trnovem kar nekaj, saj ima mesto in sklad kmetijskih zemljišč ob obvoznici ogromne površine, tako da je vse odvisno od mestne politike (Belčič, 2007c).

3.7.11 BOVEC

Septembra 2008 je bila končana gradnja igrišča za golf Hit Holidays Golf Club Bovec z devetimi igralnimi polji, ki se nahajajo neposredno pod najvišjim slovenskim smučiščem Kaninom. Igrišču s tremi igralnimi polji, ki je bilo zgrajeno tukaj že pred desetimi leti, so dodali še šest novih, obstoječe luknje pa so prenovili. Pri gradnji so sodelovali tuji oblikovalci igrišč z domačimi sodelavci, ki so se pri oblikovanju igrišča ravnali po izjemni naravni konfiguraciji terena. Igrišče je bilo zgrajeno po najzahtevnejših ekoloških standardih in tako je tudi vzdrževanje ekološko naravnano, brez uporabe kemičnih sredstev (»Prenovljeno golf igrišče«, 2008).

Novo igrišče v Bovcu ima devet igralnih polj s parom igrišča 36 in je dolgo 3010 metrov. Igrišče za golf Bovec je unikatno evropsko igrišče za golf, načrtovano v sožitju z naravo. Glavni arhitekt pri projektu je bila izredna naravna konfiguracija terena, ki je že nakazala smer igre v dolini smaragdne Soče. Igrišče je v okolje umeščeno z izjemnim občutkom, igralcu pa nudi razvedrilo in hkrati tudi izziv. Možnost petih različnih odbijališč omogoča raznoliko igro, glede na položaj in dolžine polj ter enakovredno igro, zabavo in izziv tako začetnemu, kot tudi izkušenemu igralcu golfa (»Hit Holidays Golf«, 2010).

Da je igrišče v Bovcu, ki je zgrajeno v sožitju z naravo in jo obdajajo Julijske Alpe, nekaj posebnega, nam pove dejstvo, da so tukaj snemali Disneyjevo filmsko uspešnico Zgodbe iz Narnije (»Golfcard – Unlimited«, 2011).

Slika 19. Razporeditev igralnih polj golf igrišča Bovec (»Hole«, 2016).

3.7.12 DINERS LJUBLJANA

Golf igrišče Diners Ljubljana je projekt Marka Štirna, ki je kot posameznik s pomočjo kreditov zbral finančna sredstva, kupil 64 hektarov zemlje in nedaleč stran od Šmarne gore začel graditi golfsko igrišče. Največja posebnost igrišča je njegova lokacija, saj leži med Ljubljano in Brnikom z igralnimi polji, postavljenimi med Šmarno goro in smledniškim gradom, s čudovitim razgledom na Kamniške Alpe (Belčič, 2007č).

Iskanje primerne lokacije je trajalo kar nekaj časa, saj je povsod naletel na ogromno število lastnikov, vse dokler ni našel lokacije, kjer je bila lastnik družina Lazarini, s katero je že leta 1999 podpisal sporazum o prodaji zemljišča. Ključni problem, zakaj Ljubljana ni imela svojega golf igrišča že prej, je predvsem v primerni lokaciji, saj je na potrebnih šestdesetih hektarjih lahko bilo tudi po dvesto do tristo lastnikov, drugi problem pa je bil v tem, da pravzaprav celotna Ljubljana leži na vodovarstvenem območju, veliko primestnih gozdov pa je zaščiteneh (Belčič, 2007č).

Igrišče so začeli graditi leta 2007, ko so po navodilih arhitekta najprej opravili vsa groba terenska dela, uredili drenaže na zelenicah in udarjališčih, namakalni sistem ter v jeseni zatravili prvih devet lukenj. V naslednjem letu so najprej po enakem sistemu uredili še drugih devet lukenj in jih v aprilu že zatravili. V juniju 2008 je igrišče poškodovalo neurje, tako je bila potrebna sanacija na različnih delih igrišča (»Zgodovina«, 2016). Igrišče, ki ima po šest parov 3, 4 in 5, je načrtoval arhitekt Peter Škofic, kateremu je bil v veliko pomoč vodja igrišča in vzdrževanja Gregor Sedovnik. Med gradnjo so na teren navozili okrog 80 tisoč kubičnih metrov tunelnine, katero so obložili s polmetrskim ovojem zemlje, da so dobili željen teren po načrtih arhitekta. Vse zelenice pa so uredili s 30 cm nanosom kremenčevega peska, ki so mu dodali 10 odstotkov šote. Pri izbiri trav in vpostavitvi računalniško vodenega namakalnega sistema je svetoval Gorazd Nastran, vodja evropske zveze vzdrževalcev golfskih igrišč. Tako so v Smledniku v dveh letih z naložbo, vredno 9 milijonov evrov, zgradili moderno golfsko igrišče s potrebnimi objekti, vadiščem in prostori za golfsko akademijo, ki je nastalo pod vodstvom Marka Štirna in družbe Golf projekti d.d. Iz finančnih sredstev evropskih skladov so zgradili še osvetljena in pokrita vadišča, servisni prostor pod vadišči, velike prostore za golfsko akademijo, trgovino in recepcijo. Na igrišču deluje tudi Golfska akademija, ki sta jo ustanovila Uroš in Aleš Gregorič in ima dve ločeni vadišči, urejeni pa so tudi prostori za zimsko vadbo (Kunšič, 2009). Prvo vadišče je ob klubski hiši in je namenjeno

ogrevanju pred igro, drugo vadišče pa se nahaja ob naselju Brezovec, kjer je urejeno veliko vadišče za igro kratkih udarcev ter bližanja in je namenjeno uporabnikom golfske akademije. Golf igrišče Diners Ljubljana je bilo odprto leta 2009 (»Golf igrišče«, 2016).

Glede na to, da na Smledniku še nimajo zagotovljenih prenočišč, golf igrišče v večini obiskujejo golfisti iz Slovenije, kar pa želijo z gradnjo hotela spremeniti in privabiti čim več tujih gostov. V letu 2015 so kot eno izmed pomembnih strateških razvojnih pobud na občini Medvode že urejali prostorski načrt, ki je vključeval prostor za predvideno gradnjo hotela. Marko Štirn, direktor in lastnik zasebnega golf igrišča v Smledniku, pravi, da pričakuje izgradnjo hotela višje kategorije, s 50 – 70 posteljami v roku dveh let (v Vošnjak, 2015).

Slika 20. Igrišče Diners Golf & Country Club Ljubljana (»Diners Golf«, 2016).

3.8 OSTALA MANJŠA IGRIŠČA

3.8.1 BRDO

Golf & Country Club Kranj, ki je bil ustanovljen leta 1997, je po štirih letih delovanja, septembra 2001 dobil svoje vadbišče v sklopu protokolarnih objektov na Brdu pri Kranju (Lucu, 2001a). Posestvo Brdo, ki ima več kot 500 letno zgodovino, je bilo med letom 1935 – 1941 v lasti jugoslovanske kraljeve družine Karađorđević, leta 1947 se preuredi v rezidenco

predsednika republike, Josipa Broza Tita, po volitvah leta 1990 in osamosvojitvi pa preide v last in upravo Republike Slovenije (»Posestvo Brdo«, 2015). Vadbišče, ki se je uredilo na posestvu, je sestavljalo udarjališče za vadbo dolgih udarcev, vadbišče za udarce iz peščene ovire, zelenico za bližanje in klubsko hišico. Poleg ureditve vadbišča so v letu 2001 na kranjski občini že urejali potrebno dokumentacijo za gradnjo igrišča, ob tem pa so imeli izdelane tudi prostorske plane z zelo majhnimi, vendar potrebnimi posegi v naravo (Lucu, 2001a).

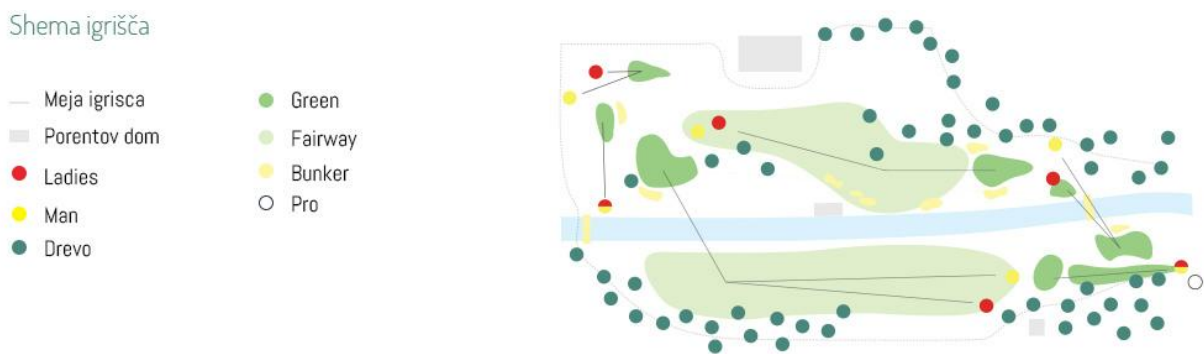
Tako je nastalo kratko naravno igrišče Golf Brdo, kjer je na vseh zelenicah, razen dveh, ki sta namenjeni vadbi kratkih udarcev oziroma bližanju, avtohtono travinje. Igrišče je sestavljeno iz 9 polj, od katerih jih je osem par tri in eno par štiri, tako je igrišče še posebej primerno za začetnike, saj so razdalje med luknjami krajše. Leta 2015 je bilo v okolici Gradu Strmol odprto še dodatno krajše igrišče za golf, ki so ga poimenovali »Hribarjevo golfišče 1936« (»Golf«, 2015). Igrišče je dobilo ime po zadnjem zasebnem lastniku Gradu Strmol, Radu Hribarju, industrialcu, svetovljanu in ljubitelju umetnosti (»Grad Strmol«, 2015), ki je na urejenih zelenicah pod svojim gradom igral golf (»Hribarjevo golfišče«, 2015).

Franc Rutar, predsednik kranjskega kluba pravi, da se v klubu ne vidijo v elitizmu, ampak imajo v mislih popularizacijo golfa. Tako je bilo vadbišče in igrišče, ki so ga načrtovali, dostopno vsem in tudi glede članstva v klubu niso delali razlik ter sprejeli vsakega, ki ga je golf zanimal (v Lucu, 2001a).

Tudi vzdrževanje igrišča potega v smeri varstva okolja, pravi Iztok Purič, upravljalec golf igrišča Brdo, saj imajo na Brdu enajst umetnih jezer, ki so bogata z rastlinstvom in živalstvom in tako je uporaba škropiv ter gnojil na minimalni ravni, saj je skrb za vodo ena od glavnih nalog pri vzdrževanju igrišča in pogojev za razvoj živih bitij. Poleg tega dajejo poudarek na dodatnem izobraževanju in nabiranju izkušenj o vzdrževanju ter varstvu rastlin in okolja (v Senčar, 2002c).

3.8.2 KRANJSKA GORA

Golf klub Kranjska Gora, ki je upravitelj golf igrišča s šestimi igralnimi polji in vadbiščem, je bil ustanovljen junija 1999. Domicilno igrišče GK Kranjska Gora je v sosednji Italiji v Trbižu, poleg tega pa je klub pridružen član Blejskega igrišča. V načrtu je bila izgradnja lastnega igrišča, ki je bilo planirano ob reki Pišnici in Savi, med Kranjsko Goro in Gozd Martuljkom, ter je bilo med prioritetskimi nalogami kluba (Benedik, 2015).

Slika 21. Shema golf igrišča v Kranjski Gori (Igrišče – vadbišče, 2016).

Golf igrišče v Kranjski Gori v Čičarah ob reki Pišnici stoji na čudoviti lokacije, ampak ima pomanjkljivost, da ima samo šest igralnih polj. Želja po širitvi igrišča za dodatna tri igralna polja je prisotna, vendar je možna širitev samo na zemljišče, ki je v lasti države in sodi v vodovarstveno območje reke Pišnice. Občina je na pristojno ministrstvo naslovila prošnjo, da bi država v korist občine brezplačno prenesla lastninsko pravico na potrebnih zemljiščih, ministrstvo pa je že začelo postopek odločanja, v katerega je kot upravljalca tega območja vključena Agencija RS za okolje (Knez, 2015).

Nekaj mesecev kasneje je bila prošnja odobrena in tako je vlada na občino Kranjska Gora prenesla dobrih pet hektarov zemljišča, na katerem bodo lahko igrišču, ki so ga uredili pred petnajstimi leti, dodali še tri igralna polja za skupno devet lukenj. Občina je zemljišče pridobila brezplačno, na podlagi zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja. S strani prejšnjega upravitelja zemljišča, Agencije RS za okolje, so prišla opozorila glede naravnih procesov, ki lahko v prihodnosti ogrozijo varnost in obstoj objekta, saj je zemljišče erozijsko in potencialno poplavno ogrožen. Grega Benedik, predsednik Golf kluba Kranjska Gora, je ob tem povedal, da so seznanjeni s tveganji, ki jih prinaša gradnja igrišča za golf na tem zemljišču tik ob reki in da bodo zahteve pri ureditvi zemljišča upoštevali (Račič, 2015).

K temu se je zavezala tudi občina, ki bo še pred začetkom uporabe zemljišča izvedla potrebne ukrepe za zavarovanje struge vodotoka, da bo zagotovila varnost in trajnost igrišča za golf, ki bo nastalo na tem zemljišču (Ahačič, 2015).

3.8.3 STANEŽIČE

Zaradi vse večjega zanimanja mladih za golf v Ljubljani, so se v javnem zavodu Šport Ljubljana odločili za gradnjo igrišča za golf z devetimi luknjami. Igrišče so načrtovali na večji travnati površini na območju že obstoječega vadišča v Stanežičah, v sklopu projekta Mladinski golf center, ki bi bil v prvi vrsti namenjen mladim (Rokavec, 2013).

Septembra 2014 so igrišče, ki je bilo financirano s strani Mestne občine Ljubljana, Fundacije za šport RS in Javnega zavoda Šport Ljubljana, tudi uradno odprli. Golfsko igrišče v Stanežičah, ki ima devet kratkih igralnih polj in dve vadbeni zelenici, je v prvi vrsti namenjeno mladim igralcem golfa in šoli golfa za ljubljanske klube ter društva (Remih, 2015).

Slika 22. Pokrito vadbišče golf centra v Stanežičah (»Ljubljana dobila novo«, 2016).

Od odprtja igrišča do junija 2015 je igrišče obiskalo že skoraj 1500 obiskovalcev, tako so bili z odzivi na javnem zavodu Šport Ljubljana zadovoljni in že načrtovali nadgradnjo igrišča. V načrtu je bila ureditev pokritega udarjališča, razširitev zelenic, tlakovanje površine pod pokritim udarjališčem ter ureditev okolice (»Mladim golfistom«, 2015). Novo vadbišče so odprli v letu 2016, ki je po novem dolgo 300 metrov ter delno pokrito in lahko naenkrat sprejme do 25 igralcev golfa (»Ljubljana dobila novo«, 2016).

3.8.4 RADENCI

Marca 2016 je bila uradna otvoritev najnovejšega golf igrišča v Sloveniji, ki stoji na pobočju hriba pred vasjo Paričjak. Samo igrišče je v privatni lasti družine Tivadar, ki ima na igrišču urejeno tudi letališko stezo, zato so podjetje, katerega direktorica je Iva Tivadar in s katerim upravljajo igrišče ter letališče, poimenovali Aerogolf (Peček, 2016).

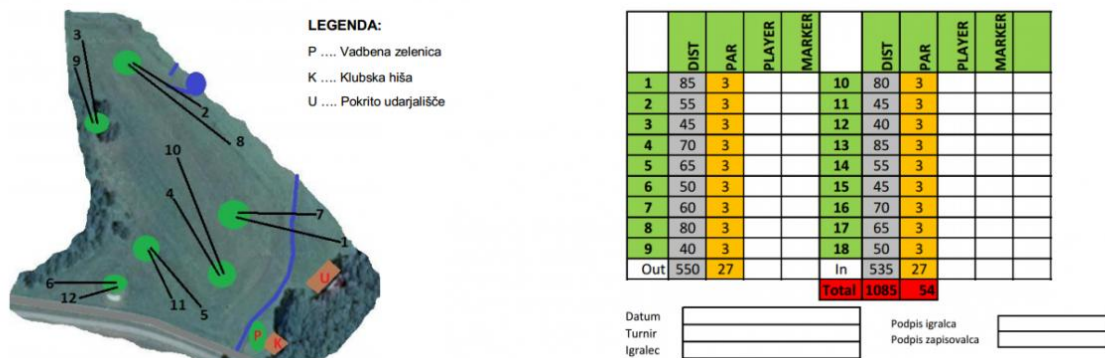
Golf igrišče Radenci z devetimi igralnimi polji leži med polji z vreclci zdravilne vode, obdajajo pa ga kapelske gorice. Posebnost igrišča je polje številka pet, ki ima dve zelenici ločeni z vodno oviro, in pristajalna steza za ultralahka letala, ki se nahaja na sredini igrišča (»Igrišče za golf«, 2016). Ob igrišču stoji tudi golf hiša, kjer se nahaja osvetljeno vadišče, ki omogoča vadbo kratke igre ter bližanja na zelenici, vadbo udarcev iz peščene ovire in poligon za vadbo dolgih udarcev (»Vadišče«, 2015).

Slika 23. Načrt golf igrišča Radenci (»Igrišče za golf«, 2016).

3.8.5 TREBNJE

Maja leta 2015 je bila na golf vadišču na Blatu pri Trebnjem uradna otvoritev pitch & putt igrišča s 6 luknjami in 12 udarjališči, z dolžinami od 40 do 90 m. Vadišče in igrišče na Blatu je urejeno na površini 2500 m² v dolenjskem okolju, ki ga obkrožajo neokrnjene gozdne in travne površine s številnimi izviri, manjše jezero ter potok. Vadišče sestavljajo: udarjališče, ki omogoča vadbo dolgih in kratkih udarcev z osmimi pokritimi mesti, vadbena zelenica in številne tarče. Igrišče je primerno tako za otroke in začetnike kot tudi tiste, ki bi radi uživali ali napredovali v kratki igri (»Vadišče in igrišče«, 2016).

Slika 24. Načrt igrišča na Blatu in števna kartica (»Vadišče in igrišče«, 2016).

3.8.6 CELJE

Januarja 2006 so v celjskem mestnem svetu podprli razvojno-programski načrt ureditve turističnega območja Šmartinsko jezero (»Celjski svetniki«, 2006). V juliju 2009 je bila sprejeta uredba o državnem prostorskem načrtu na tem območju, kjer so predvideli gradnjo golf igrišča na 100 ha površine, na kateri je že bilo urejeno vadbišče. V načrtu je tudi prenova spomenika kulturne dediščine dvorca Prešnik, ki bi s prenovo postal golf center z nastanitvenimi zmogljivostmi, pripadajočo gostinsko ponudbo in prireditvenim prostorom (»Zaključeni projekti«, 2012). Tako se danes v sklopu turističnega območja nahaja igrišče in vadbišče za golf s 6 luknjami (»Golf klub Celje«, 2016).

3.9 ZAPRTA IN NAČRTOVANA IGRIŠČA

3.9.1 JELŠINGRAD

Golf igrišče okoli dvorca Jelšingrad v Šmarju pri Jelšah je bilo v občinskih načrtih že pred več kot dvajsetimi leti, ko je gradnjo že začelo Zdravilišče Rogaška Slatina, vendar je ob njenem propadu propadla tudi ideja o igrišču za golf. Leta 2008 je pod okriljem na novo ustanovljenega golf kluba Jelšingrad zemljišče v lasti Sklada kmetijskih zemljišč vzel v najem predsednik kluba, Damjan Gobec. Igrišče in vadbišče se je v začetku oktobra 2010 z otvoritvenim turnirjem uradno odprlo. 22 hektarjev veliko igrišče z 9 luknjami je tako ponujalo razgibana igralna polja s širokimi zelenicami, naravnimi ovirami in idiličnimi pogledi na okoliške griče s cerkvami (Horvat in Čakš, 2013).

Golf igrišče Jelšingrad od začetka leta 2013 več ni urejeno, ker se šmarska občina in GK Jelšingrad nista uspela dogovoriti o najemnini in vlaganju v igrišče (Einspieler, 2014). Do nesoglasij je prišlo po tem, ko je občina zemljišče pridobila na osnovi sprememb zakona od Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Slovenije v letu 2011 (Horvat in Čakš, 2013). Po tem ko se je igrišče za golf prenehalo urejati, so se na občini odločili za prodajo celotnega zemljišča (Einspieler, 2014).

Župan občine Šmarje pri Jelšah Stanko Šket pravi, da bi vnovična oživitev Jelšingrada pomenila tudi nadaljnji turistični razvoj občine. Dodaja, da pripadajoče zemljišče ponuja odlične možnosti za vzpostavitev golfskega turizma, saj so ta zemljišča namenjena za golf in trenutno edina v Sloveniji, kjer se lahko začne golfišče graditi praktično takoj (v Poslek, 2015).

3.9.2 NOVA GORICA

Na Goriškem so v letu 2006 pod okriljem GK Nova Gorica pripravljali začasni objekt z vadiščem in šestimi polji s parom tri (Zalar in Slak, 2006). Vadišče za golf, ki so ga uredili na štiri hektarjih velikem zemljišču ob Hit šport centru, pa danes sameva. Odkar se je najemnik Gorazd Urbanc po dveh letih umaknil, se je trava razrasla in prekrila vadišče in igrišče s

šestimi zelenicami, primerno za izkušene igralce, še bolj pa za začetnike in otroke (Novak, 2013).

Predsednik goriškega golf kluba Boris Školaris je mnenja, da je bilo igrišče zanimivo tudi zato, ker je zaradi ugodne klime omogočalo igranje golfa tudi pozimi. Dodaja, da bi bilo za oživitvev igrišča potrebnega zelo malo denarja, saj bi bilo potrebno le pokositi travo in na novo urediti zelenice, ostala infrastruktura pa je nepoškodovana (v Novak, 2013).

3.9.3 SEČOVLJE

V občini Piran, kjer so med prednostne naloge na področju turizma uvrstili tudi golfsko igrišče, so porabili več let, da so prišli do spremembe planskih dokumentov in s tem do lokacije igrišča v Sečovljah. Podpora golfu je bila maksimalna, saj sta bila sprememba plana za igrišče in lokacijski načrt v piranskem občinskem svetu soglasno potrjena. Kljub temu je nasprotnikom igrišča uspelo doseči, da je ustavno sodišče razveljavilo spremembo plana občine Piran (Zalar in Slak, 2006).

Valentina Turk Balaban, bivša direktorica podjetja Golf Istra pravi, da bi golf lahko predstavljal nov turistični generator za celotno regijo. Prepričana je, da poseben pečat in dodano vrednost projektu daje tudi formalna podpora vseh treh istrskih občin. Dodaja, da je golf igrišče v Sečovljah zasnovano kot eko golf igrišče (v Hlaj, 2011).

Na občini Piran ocenjujejo, da bi izgradnja igrišč pomenila veliko pridobitev za portoroško turistično destinacijo. Načrti za igrišče za golf na območju Sečovelj so zaradi sodnega spora med pogodbeniki že več let na mrtvi točki (»V Sečovljah so«, 2013).

Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov pa že zbira nezavezujoče ponudbe in preverja, kolikšno je zanimanje za zemljišča v Sečovljah. V skladu so napovedovali, da bodo zahtevali razveljavitev pogodbe s piransko občino in podjetjem Golf Istra.

Občina pa kljub vsem zapletom ostaja neomajna in pravi, da bodo vztrajali pri načrtanem projektu, saj je lokacija v Sečovljah edina, na kateri je na območju občine mogoče urediti golfsko igrišče z 18 igralnimi polji (Race, 2014).

Slika 25. Načrt predvidenega igrišča za golf v Sečovljah (Hlaj, 2011).

4 SKLEP

Diplomsko delo, s katerim sem želel predstaviti zgodovinski razvoj golfa v Sloveniji, je monografskega tipa in je nastalo na podlagi dokumentiranja člankov in elektronskega gradiva s področja golfa. Nekaj podatkov je bilo pridobljenih s pomočjo letnih poročil Golf zveze Slovenije.

S pregledom zbranega gradiva je bilo ugotovljeno, da začetki golfa v Sloveniji segajo v čas pred drugo svetovno vojno, ko je bilo na Bledu zgrajeno prvo golf igrišče v Sloveniji. Nadaljnji razvoj je prekinila druga svetovna vojna, golf pa je ponovno zaživel v začetku sedemdesetih let z obnovitvijo igrišča na Bledu in ob koncu osemdesetih let z izgradnjo igrišča za golf v Lipici. Med letoma 1991 in 2010 je v Sloveniji nastalo deset golf igrišč z osemnajstimi ali devetimi igralnimi polji, poleg teh pa je bilo zgrajenih še nekaj manjših igrišč in posameznih vadbišč. Gradnji golfskih igrišč je sledilo tudi povečanje števila golfistov, ki je od leta 1991 do 2000 naraslo iz 401 na 2739. V naslednjih desetih letih je to število še dodatno naraslo na kar 6041 golfistov, ki so člani Golf zveze Slovenije. Leta 2009 je naraščanje števila golfistov v Sloveniji doseglo vrhunec s 6379 golfisti.

K razvoju golfa in povečanju števila novih golfistov v Sloveniji je v zadnjih petih letih veliko pripomogla akcija Slovenija igra golf, s katero so na GZS v sodelovanju s PGA Slovenije nadgradili sistem pridobivanja dovoljenja za igro, ki je s ceno 99€ postal cenovno dostopen širšemu krogu ljudi. Da je bila akcija uspešna, govori podatek iz leta 2011, ko je na slovenska golf igrišča v sklopu te akcije prvič stopilo okrog 1900 novih golfistov. Kljub uspešnosti akcije je v obdobju zadnjih treh let (2013, 2014 in 2015) opaziti upad članstva po klubih, ki so člani GZS od 6% do 7% na letni ravni. Tako je bilo v letu 2015 kar 885 manj golfistov v primerjavi z letom 2010. Vzrokov za upad je več in eden izmed njih je ta, da nekateri preprosto prenehajo z igranjem zaradi pomanjkanja časa ali zaradi prevelikega finančnega bremena.

Eden od uspešnejših projektov GZS na področju razvoja golfa je tudi vključitev golfa v osnovne šole v sklopu interesnih dejavnosti, ki poteka že od leta 2000. Dodatno je bil v letu 2006 zastavljen še projekt razvoja mladinskega golfa z vključevanjem mladih v golf skozi šolske in klubske programe, ki so ga poimenovali Mladinska golf izkaznica (MGI). Da je bil

projekt MGI zelo dobro zastavljen govori podatek, da so do leta 2012 v sklopu projekta izobrazili kar 200 vaditeljev golfa v šolah, kar je pripomoglo k temu, da se je do takrat z golfom spoznalo že kar 12000 slovenskih osnovnošolcev.

Golf zveza Slovenije je z akcijo Slovenija igra golf veliko prispevala k povečanju števila golfistov v Sloveniji. Menim, da bi bilo dobro, če bi GZS v sodelovanju z lastniki golf igrišč ponudila cenovno dostopnejšo dnevno ali letno karto za golfiste začetnike. S tem bi pripomogli k temu, da bi se začetniki ob opravljenem izpitu lažje odločili za nakup letne karte, ki marsikateremu golfistu na začetku predstavlja kar ogromen finančni zalogaj. Poleg prilagojene cene letne karte, bi bila za začetnike zanimiva ponudba cenejšega igranja golfa en ali dva dneva v tednu, ko imajo igrišča slabši obisk. Takšna ponudba bi začetnikom še bolj približala golf, jih dodatno navdušila za igro in tudi prepričala v nakup letne karte po polni ceni v naslednjem letu. Od tega bi imeli korist lastniki golfskih igrišč na podlagi večjega prihodka, golf klubi in GZS bi pridobila več članov in imela večji prihodek z naslova letne članarine, vsi skupaj pa bi pripomogli k dodatnemu razvoju in izboljšanju trenutnih razmer.

Prav množičnost golfa, ki je v Sloveniji zaenkrat še ni, je potrebna za boljši razvoj tako rekreativnega, mladinskega ter tudi tekmovalnega golfa. Le tako bi v prihodnje lahko dobili igralca, ki bi uspešno igral na največjih turnirjih po Evropi in svetu. S tem bi golf v Sloveniji pridobil tudi večjo medijsko podporo, kar bi vsekakor izboljšalo položaj golfa v družbi in večje zanimanje za ta zanimiv šport.

5 VIRI

- Ahačič, M. (8.10.2015). *Za igrišče pridobivajo papirje*. Gorenjski Glas. Pridobljeno iz <http://www.gorenjskiglas.si/article/20151008/C/151009802/1082/1005/za-igrisce-pridobivajo-papirje->
- Amon Olimje Turnir. (2016). Golf Club Zagreb. Pridobljeno iz <http://www.gczagreb.hr/?p=3974>
- Ažman, M. (2000). Več kot smo pričakovali. *Golf: revija za golf*, 6(3), str. 18.
- Belčič, B. (2007a). Golf je v Sloveniji dobil domovinsko pravico. *Golf Slovenija*, 5(57), str. 16-20.
- Belčič, B. (2007b). Izpiti nič več takšni kot do zdaj. *Golf Slovenija*, 5(58), str. 16-19.
- Belčič, B. (2007c). Nemogoče je mogoče. *Golf Slovenija*, 5(53), str. 18-21.
- Belčič, B. (2007č). »One man band«. *Golf Slovenija*, 5(52), str. 16-19.
- Belčič, B. (2008). Gorazd Kogoj. *Golf Slovenija*, 6(60), str. 38-43.
- Belčič, B. (2011a). Potrebujemo več mestnih igrišč. *Albatros*, 5, str. 20-21.
- Belčič, B. (2011b). Slovenci smo vedno držali korak z najbolj razvitimi. *Albatros*, 4, str. 18-19.
- Belčič, B. (2012). Uspeli smo spremeniti odnos do golfa v Sloveniji. *Albatros*, 6, str. 16-17.
- Benedik, G. (2015). *Golf klub Kranjska Gora*. Golf klub Kranjska Gora. Pridobljeno iz <http://www.golf-kg.si/golf-klub-kranjska-gora>
- Bešter, A. (2007). *70 let igrišča za golf Bled*. Bled: Sava Hoteli.
- Bizilj, T. (7.3.2016). *Občutek prve dobro udarjene žogice je nepozaben*. Radio prvi – RTVSLO. Pridobljeno iz <http://radioprvi.rtvsl.si/2016/03/nocni-obisk-373/>
- Božič, M. (1996). Novice. *Golf: revija za golf*, 2(1), str. 59.
- Božič, M. (1999). Letna skupščina EGA. *Golf: revija za golf*, 5(3), str. 52.
- Cecelja, D. (2012). Združenje vzdrževalcev golf igrišč Slovenije - ZVGIS. *Albatros*, 6, str. 19.

- Celjski svetniki podprli razvojni projekt Šmartinsko jezero.* (5.2.2006). STA. Pridobljeno iz <https://www.sta.si/1019678/celjski-svetniki-podprli-razvojni-projekt-smartinsko-jezero>
- Challenge Tour Order.* (2016). European Tour. Pridobljeno iz <http://www.europeantour.com/challengetour/players/exemptioncat/index.html>
- Dobrodošli na golf igrišču Diners Club Ljubljana.* (2016). Diners Golf & Country Club Ljubljana. Pridobljeno iz <http://www.golf-ljubljana.si/>
- Diners Golf & Country Club Ljubljana.* (2016). Golf Courses of the World. Pridobljeno iz <http://www.1golf.eu/en/club/diners-golf-country-club-ljubljana/>
- Dva milijona evrov za novo golf igrišče na Otočcu.* (19.6.2009). Siol. Pridobljeno iz <http://siol.net/sportal/drugi-sporti/dva-milijona-evrov-za-novo-golf-igrisce-na-otoccu-106411>
- Einspieler, V. (12.2.2014). *Prvi resni interesenti za golf igrišče in dvorec Jelše.* Delo. Pridobljeno iz <http://www.delo.si/novice/slovenija/prvi-resni-interesenti-za-golf-igrisce-in-dvorec-jelse.html>
- Ekar, M. (1996a). Pogovor z Borutom Mokrovičem. *Golf: revija za golf*, 2(3), str. 8-9.
- Ekar, M. (1996b). Pogovor z mag. Mihom Urbanijo. *Golf: revija za golf*, 2(2), str. 36-37.
- Ekar, M. (1996c). Pogovor z Markom Voljčem. *Golf: revija za golf*, 2(3), str. 51-52.
- Ekar, M. (1997). Pogovor z Danilom Toplekom. *Golf: revija za golf*, 3(2), str. 33-34.
- Fevžer, A. (1995). Igrišča – managerji. *Golf: revija za golf*, 1(1), str. 8-10.
- Fevžer, A. (1996). Pogovor z Johannom Storjohannom. *Golf: revija za golf*, 2(1), str. 57.
- Furlanič K., L. (23.4.2014). *Širitve igrišča za golf ne bo.* Primorske novice. Pridobljeno iz <http://www.primorske.si/Primorska/Srednja-Primorska/Siritve-igrisca-za-golf-ne-bo.aspx>
- Gerbec, F. (2000). Iz klubskega življenja. Kaj je novega v Golf klubu Arboretum. *Golf: revija za golf*, 6(1), str. 48.
- Gerbec, F. (2004). Albatros. *Golf: revija za golf*, 10(1), str. 54.
- Golf.* (2015). Brdo. Pridobljeno iz <http://www.brdo.si/sl/golf>
- Golf.* (2016). Zlati Grič. Pridobljeno iz <http://www.zlati-gric.si/pages/slovensko/golf.php>

- Golf Club Bled.* (2015). Golf klub Bled. Pridobljeno iz <http://www.golfclub-bled.si/>
- Golf Club Lipica.* (2010). *Albatros*, 2, str. 30.
- Golf Club Grad Mokrice.* (2011). *Albatros*, 4, str. 30.
- Golf igrišče Bled 2016.* (2016). Golf Bled. Pridobljeno iz <http://www.golfbled.si/si/golf-igrisce/golf-course-bled-2014/>
- Golf igrišče Bled.* (2016). Visit Ljubljana. Pridobljeno iz <https://www.visitljubljana.com/sl/obiskovalci/aktivnosti/narava-in-aktivni-oddih/golf-igrisce-bled/>
- Golf igrišče Diners Club Ljubljana.* (2016). Diners Golf & Country Club Ljubljana. Pridobljeno iz http://www.golf-ljubljana.si/GOLF_LJUBLJANA_SI,o_igriscu/golf_igrisce
- Golf igrišče Grad Mokrice.* (2016). Visit Ljubljana. Pridobljeno iz <https://www.visitljubljana.com/sl/obiskovalci/aktivnosti/narava-in-aktivni-oddih/golf-igrisce-grad-mokrice/>
- Golf igrišče in vadbišče Zlati Grič.* (2016). Zavod za šport Slovenske Konjice. Pridobljeno iz <http://www.sport-konjice.si/sportni-objekti/ostali-sportni-objekti-v-obcini/golf-igrisce-in-vadbisce-zlati-gric/>
- Golf igrišče Livada.* (2016). Sava Hotels & Resorts. Pridobljeno iz <http://www.sava-hotels-resorts.com/sl/moravske-toplice/golf-igrisce-livada>
- Golf igrišče na Otočcu najboljše.* (2007). Lokalno. Pridobljeno iz http://www.lokalno.si/2007/11/26/42252/aktualno/golf_igrisce_na_otoccu_najboljse/
- Golf igrišče Ptuj.* (2016). Golf Ptuj. Pridobljeno iz <http://www.golf-ptuj.si/sl/>
- Golf klub Celje.* (2016). Dežela Celjska. Pridobljeno iz <http://www.dezela-celjska.si/sl/node/265/60>
- Golf na Otočcu je uradno popoln.* (19.6.2009). Dolenjski list. Pridobljeno iz http://www.dolenjskilist.si/2009/06/19/16348/sport/ostali_sporti/Golf_na_Otoccu_je_uradno_popoln/
- Golf zveza Slovenije vstopa v svoje 15. Leto.* (1997). *Golf: revija za golf*, 3(1), str. 61.
- Golf – Arboretum.* (2016). Kraljev hrib. Pridobljeno iz <http://www.kraljevhib.si/index.php/si/rekreacija/11-golf>

- Golfcard – Unlimited v Sloveniji. (2011). *Albatros*, 3, str. 14-15.
- Grad Strmol*. (2015). Brdo. Pridobljeno iz <http://www.brdo.si/sl/grad-strmol-3>
- Gregorič, A. in Tominc, M. (2010). *Na golf z Golfom?*. Društvo za marketing Slovenije. Pridobljeno iz <http://www.dmslo.si/media/marketinski-fokus-dms-43-tominc.pdf>
- Grušovnik, M. (19.5.2001). *Ponudba za zahtevne*. Dnevnik. Pridobljeno iz <https://www.dnevnik.si/2276/lokalno/2276>
- Hit Holidays Golf Club Bovec. (2010). *Albatros*, 1, str. 26.
- Hlaj, N. (15.9.2011). *Golf – eni kmetje bi ga včeraj, drugi nikoli*. Primorske novice. Pridobljeno iz <http://www.primorske.si/Primorska/Istra/Golf---eni-kmetje-bi-ga--vceraj-drugi-nikoli.aspx>
- Hočevar, A. (2009). Andrej Kozelj. *Golf Slovenija*, 7(66), str. 32-36.
- Hole by hole*. (2016). Golf Club Bovec. Pridobljeno iz <http://www.golfbovec.si/course.html>
- Horvat, E. in Čakš, R. (28.5.2013). *Golf igrišče pod Jelšingradom prerašča plevel: (začasen) konec golfa v Šmarju?* Kozjansko.info. Pridobljeno iz <http://kozjansko.info/2013/05/golf-igrisce-pod-jelsingradom-prerasca-plevel-zacasen-konec-golfa-v-smarju/>
- Hribarjevo golfišče 1936*. (2015). Brdo. Pridobljeno iz <http://www.brdo.si/sl/grad-strmol/hribarjevo-golfi%C5%A1%C4%8De-1936>
- Igrišče*. (2016). Golf Grad Otočec. Pridobljeno iz <http://www.golf-otocec.si/sl/golf-igrisce>
- Igrišče za golf*. (2015). Golf Radenci. Pridobljeno iz http://www.golfradenci.si/sl_SI/igrisce/
- Igrišče – vadbišče*. (2016). Golf klub Kranjska Gora. Pridobljeno iz <http://www.golf-kg.si/igrisce-vadbisce>
- Izjemno priznanje strokovnega usposabljanja PGA Slovenije*. (2016). PGA Slovenija. Pridobljeno iz <http://www.pga.si/news/96/153/Izjemno-priznanje-strokovnega-usposabljanja-PGA-Slovenije/>
- Izvenšolska dejavnost na šolah*. (2016). Golf & Country Club Trebnje. Pridobljeno iz <http://gcc-trebnje.si/sola-golfa/izven-solska-dejavnost>
- Jamar, M. (2000). Iz klubskega življenja. Golf & Country Club Bled. *Golf: revija za golf*, 6(1), str. 47.

- Jamar, M. (2012). Tekmovanja za najmlajše »Oaza cup« 2011. *Albatros*, 6, str. 22-23.
- Jamar, M. in Gregorič, U. (2012). Slovenija igra golf – tudi v 2012. *Albatros*, 6, str. 8-9.
- Jurenec, M. (9.3.2013). *Pravilnik o licenciranju sodnikov golfa*. GZS. Pridobljeno iz http://www.golfportal.si/image/catalog/2016_pravilniki/Pravilnik%20o%20licenciranju%20sodnikov%20golfa_2013.pdf
- Jurman, D. (1996). Profesionalni učitelji golfa. *Golf: revija za golf*, 2(2), str. 49.
- Klasinc, J. (1996). Mirko Vovk. *Golf: revija za golf*, 2(1), str. 47.
- Klasinc, J. (1998). Pogovor z Janezom Bohoričem. *Golf: revija za golf*, 4(3), str. 46-48.
- Knez, P. (20.4.2015). *Obeta se širitev golfišča v Kranjski Gori*. Dnevnik. Pridobljeno iz <https://www.dnevnik.si/1042711512/lokalno/gorenjska/obeta-se-siritev-golfisca-v-kranjski-gori>
- Kogoj, G. (2004). Program dela. *Golf: revija za golf*, 10(2), str. 49.
- Kolar, S. (2016). *Začetki golfa na OŠ Trebnje*. Golf & Country Club Trebnje. Pridobljeno iz <http://gcc-trebnje.si/node/10>
- Kozmus, J. (1999). Iz klubskega življenja. Golf klub Zlati Grič. *Golf: revija za golf*, 5(1), str. 54.
- Kozmus, J. (2000). Iz klubskega življenja. Golf klub Zlati Grič Slovenske Konjice. *Golf: revija za golf*, 6(1), str. 46.
- Kozmus, J. (2001). Iz klubskega življenja. Golf klub Zlati Grič. *Golf: revija za golf*, 7(1), str. 68.
- Kunšič, M. (2009). Osamljen orel pristal v Smledniku. *Golf Slovenija*, 7(66), str. 38-42
- Kunšič, M. (2013). Marijan Štravs. *Albatros*, 7, str. 16-17.
- Kürner, D. (1997). Zofija Klemen Krek – izjemna dama, ki se je uveljavila na izrazito moškem področju. *Golf: revija za golf*, 3(1), str. 50-51.
- Kürner, D. (1998a). Golf klub Bled. *Golf: revija za golf*, 4(2), str. 58.
- Kürner, D. (1998b). Odprtje igrišča Arboretum. *Golf: revija za golf*, 4(2), str. 10-14.
- Kürner, D. (1998c). Šola za učitelje? *Golf: revija za golf*, 4(3), str. ??
- Kürner, D. (1998č). Več igrišč, več golfa. *Golf: revija za golf*, 4(1), str. 10-13.

- Kürner, D. (1999a). Golf zveza Slovenije. *Golf: revija za golf*, 5(1), str. 51.
- Kürner, D. (1999b). Golf zveza Slovenije. *Golf: revija za golf*, 5(2), str. 48.
- Kürner, D. (1999c). Golf zveza Slovenije. *Golf: revija za golf*, 5(3), str. 50.
- Kürner, D. (2000a). Edvard Oven novi predsednik GZS. *Golf: revija za golf*, 6(1), str. 39.
- Kürner, D. (2000b). Profesionalno združenje za golf. *Golf: revija za golf*, 6(3), str. 37.
- Kürner, D. (2001a). Novi izzivi za PGA. *Golf: revija za golf*, 7(1), str. 55-57.
- Kürner, D. (2001b). Zelena zastavica za ptujsko igrišče. *Golf: revija za golf*, 7(2), str. 54-56.
- Kürner, D. (2002). Letni kongres evropske PGA. *Golf: revija za golf*, 8(1), str. 28-29.
- Kürner, D. (2005). Prihodnost je v sodelovanju. *Golf: revija za golf*, 11(1), str. 8-11.
- Kürner, D. (2006). Skupščina Golf zveze Slovenije. *Golf: revija za golf*, 12(2), str. 51.
- Ljubljana dobila novo golf vadišče.* (21.4.2016). Golf zveza Slovenije. Pridobljeno iz <http://www.golfportal.si/ljubljana-dobila-novo-golf-vadisce.html>
- Logotipi PGA Slovenija.* (2016). PGA Slovenija. Pridobljeno iz <http://pga.si/pga-slovenija/logotipi/>
- Lucu, J. (1996). Kam gre seniorski golf? *Golf: revija za golf*, 2(1), str. 37.
- Lucu, J. (2001a). Iz klubskega življenja. Golf & Country Club Kranj. *Golf: revija za golf*, 7(3), str. 55.
- Lucu, J. (2001b). Profesionalno združenje za golf Slovenije. *Golf: revija za golf*, 7(3), str. 53.
- Mladim golfistom nove vadbene površine.* (27.6.2015). Dnevnik. Pridobljeno iz <https://www.dnevnik.si/1042715792/lokalno/ljubljana/mladim-golfistom-nove-vadbene-povrsine>
- Mladinski golf.* (2016). Golf portal. Pridobljeno iz <http://golfportal.info/Gp4/frmCustomPageV5.aspx?CustomPageID=13>
- Mladinski golf: Uvod.* (2016). Golf portal. Pridobljeno iz <http://golfportal.info/gp4/frmCustomPage.aspx?CustomPageID=13&NewsID=1750>
- Novak, N. (20.5.2013). *Gobice so zamenjale žogice.* Primorske novice. Pridobljeno iz <http://www.primorske.si/Primorska/Goriska/Gobice-so-zamenjale-zogice.aspx>
- Novak, T. (2004a). Gorazd Nastran. *Golf Slovenija*, 3(23-24), str. 26-30.

- Novak, T. (2004b). Mihael Mikek. *Golf Slovenija*, 3(30), str. 22-28.
- Novice. (2010). *Albatros*, 1, str. 5-7.
- Ocepek, A. (1997b). V pričakovanju igrišča v Volčjem Potoku. *Golf: revija za golf*, 3(1), str. 24.
- Palovšnik, B. (2004). Sprememba v PGA. *Golf: revija za golf*, 10(2), str. 48.
- Palovšnik, B. (2006). PGA Slovenija. *Golf: revija za golf*, 12(2), str. 53.
- Peček B., B. (2016). *Aerogolf Tivadarjevih*. Pomurje. Pridobljeno iz <http://www.pomurje.si/aktualno/pomurje/aerogolf-tivadarjevih/>
- Perne, G. (2010) Golf v slovenskih osnovnih šolah. *Albatros*, 1, str. 16-17.
- Petan, N. (29.3.2012). *Na Mokricah delamo na kakovosti*. Lokalno. Pridobljeno iz http://www.lokalno.si/2012/03/29/76883/zgodba/Na_Mokricah_delamo_na_kakovosti/
- PGA Akademija za golf Bled. (2000). *Golf: revija za golf*, 6(1), str. 52.
- Pichler, D. (1995). Golf v Sloveniji – priložnost za razvoj. *Golf: revija za golf*, 1(2), str. 8-10.
- Pichler, D. (1996). Kako do igrišča za golf? *Golf: revija za golf*, 2(2), str. 12-13.
- Pichler, D. (1997). Kako do igrišča po novem. *Golf: revija za golf*, 3(1), str. 48-49.
- Pihlar, T. (12.5.2010a). *Kar v Lipici ni uspelo Janševi vladi, naj bi uresničila Pahorjeva: širitev igrišča za golf*. Dnevnik. Pridobljeno iz <https://www.dnevnik.si/1042358723/slovenija/1042358723>
- Pihlar, T. (18.5.2010b). *Bodo poslanci podprli lipicance in golf?*. Dnevnik. Pridobljeno iz <https://www.dnevnik.si/1042360136/slovenija/1042360136>
- Player Profiles: Matjaz Gojcic*. (2016). Alps Tour Golf. Pridobljeno iz <http://alpstourgolf.com/player-profile/?player=GOJ001>
- Pojbič, J. (28.12.2013). *Golfišče v Moravskih Toplicah bo Sava Turizem težje prodala*. Delo. Pridobljeno iz <http://www.delo.si/novice/slovenija/golfisce-v-moravskih-toplicah-bo-sava-turizem-tezje-prodala.html>
- Poslek, D. (3.3.2015). *Bo Jelsingrad v Šmarju pri Jelšah konec meseca dobil novega lastnika?* RTV SLO. Pridobljeno iz <http://www.rtvlo.si/lokalne-novice/bo-jelsingrad-v-smarju-pri-jelsah-konec-meseca-dobil-novega-lastnika/359623>

- Poslovno poročilo 2012.* (2012). Golf zveza Slovenije. Arhiv GK Moravske Toplice.
- Poslovno poročilo 2013.* (2013). Golf zveza Slovenije. Arhiv GK Moravske Toplice.
- Poslovno poročilo 2014.* (2014). Golf zveza Slovenije. Arhiv GK Moravske Toplice.
- Poslovno poročilo 2015.* (2015). Golf zveza Slovenije. Arhiv GK Moravske Toplice.
- Predan, Š. (1.6.2005). *Moravske Toplice jih imajo 18!*. Finance. Pridobljeno iz <http://www.finance.si/122084/Moravske-Toplice-jih-imajo-18?metered=yes&sid=460761395>
- Prenovljeno golf igrišče v Bovcu sedaj z devetimi luknjami.* (21.9.2008). Dnevnik. Pridobljeno iz <https://www.dnevnik.si/1042208458>
- Presker, M. (2002). Interesna dejavnost v osnovni šoli. *Golf Slovenija*, 1(1), str. 36.
- Race, H. (25.9.2014). *Sklad hoče nazaj zemljišča za golf*. Primorske novice. Pridobljeno iz <http://www.primorske.si/Novice/Istra/Sklad-hoce-nazaj-zemljisca-za-golf>
- Račič, B. (4.8.2015). *Kranjskogorskim golfistom darilo države*. Delo. Pridobljeno iz <http://www.delo.si/novice/slovenija/drzava-kranjski-gori-dala-zemljisce-za-siritev-golfa.html>
- Račič, B. (29.10.2015). *Blejsko golfišče hoče med najboljše v Evropi*. Delo. Pridobljeno iz <http://www.delo.si/novice/slovenija/blejsko-golfisce-hoce-med-najboljse-v-evropi.html>
- Radanov, M. (1995). So zelena igrišča res zelena? *Golf: revija za golf*, 1(1), str. 54-56.
- Radanov, M. (1996). Pri Golf zvezi Slovenije je ustanovljena ekološka enota. *Golf: revija za golf*, 2(1), str. 71.
- Radanov, M. (1998a). Nove pridobitve GZS. *Golf: revija za golf*, 4(3), str. 49-50.
- Radanov, M. (1998b). Predsedstvo Zveze o perečih vprašanjih. *Golf: revija za golf*, 4(1), str. 63.
- Radanov, M. (2001). Igrišče v Moravskih Toplicah. *Golf: revija za golf*, 7(1), str. 27.
- Redna letna skupščina Golf zveze Slovenije 2012.* (2012). Golf klub Slovenska Bistrica. Pridobljeno iz http://www.golf-slov-bistrica.si/sites/default/files/golf_skupscina.pdf
- Remih, A. (5.3.2015). *Začetek sezone golfa v Ljubljani*. Športna zveza Ljubljana. Pridobljeno iz <http://www.szlj.si/novice/2846>

- Rokavec, Ž. (19.11.2013). *Devet novih lukenj za ljubljanske golfiste*. Dnevnik. Pridobljeno iz <https://www.dnevnik.si/1042613606/lokalno/ljubljana/devet-novih-lukenj-za-ljubljanske-golfiste>
- Ropret, M. in Račič, B. (13.12.2013). *Sava prodala golfišči na Bledu in v Moravskih Toplicah*. Delo. Pridobljeno iz <http://www.delo.si/novice/slovenija/sava-prodala-golfisci-na-bledu-in-v-moravskih-toplicah.html>
- Sedej, A. (2002). Prihodnost golfskih igrišč. *Golf: revija za golf*, 8(1), str. 22.
- Sekcije*. (2016). PGA Slovenija. Pridobljeno iz <http://pga.si/pgslovenija/sekcije/>
- Senčar, E. (2001a). Iz klubskega življenja. Golf klub Bled. *Golf: revija za golf*, 7(1), str. 66-67.
- Senčar, E. (2001b). Naredil sem hole in one brez prič – nihče ni podvomil. *Golf: revija za golf*, 7(3), str. 35-36.
- Senčar, E. (2002a). Franc Gojčič. *Golf: revija za golf*, 8(3), str. 48-50.
- Senčar, E. (2002b). Matjaž Cirman, predsednik PGA. *Golf: revija za golf*, 8(1), str. 48-50.
- Senčar, E. (2002c). Upravljalci slovenskih golfskih igrišč. *Golf: revija za golf*, 8(2), str. 10-15.
- Senčar, E. (2003). Borut Mokrovič, direktor Term Čatež. *Golf: revija za golf*, 9(2), str. 42-44.
- Senčar, E. (2004a). Kako sem zrasel v golfista (7). *Golf: revija za golf*, 10(2), str. 37.
- Senčar, E. (2004b). Marijan Jurenc, novi predsednik Golfske zveze Slovenije. *Golf: revija za golf*, 10(1), str. 36-38.
- Senčar, E. (2005). Franci Gerbec. *Golf: revija za golf*, 11(3), str. 32-34.
- Senčar, E. (2006). Borut Sedovnik. Predsednik GK Cinkarna Celje. *Golf: revija za golf*, 12(1), str. 34-36.
- Shema igrišča Ptuj*. (2016). Golf Ptuj. Pridobljeno iz <http://www.golf-ptuj.si/sl/igrisce-in-igralna-polja/razporeditev.html>
- Simonič, J. (30.7.2003). *22. evropsko seniorsko ekipno prvenstvo Slovenije 2003: Elita seniorjev v Sloveniji*. Finance. Pridobljeno iz <http://www.finance.si/53910/22-evropsko-seniorsko-ekipno-prvenstvo-slovenije-2003-Elita-seniorjev-v-Sloveniji>

- Slovenija je najobetavnejša golfdestinacija na svetu.* (2.11.2014). RTV Slovenija. Pridobljeno iz <http://www.rtv slo.si/tureaventure/novice/slovenija-je-najobetavnejša-golfdestinacija-na-svetu/350022>
- Smrekar, A. (8.1.2009). *Okoljsko poročilo o širitvi igrišča za golf v Lipici.* Delo. Pridobljeno iz <http://www.delo.si/novice/slovenija/okoljsko-porocilo-o-siritvi-igrisca-za-golf-v-lipici.html>
- Spoznaj golf – Slovenija igra golf.* (2016). Golfportal. Pridobljeno iz <http://www.golfportal.si/golf-zveza-slovenije/sig001.html>
- Spremembe EGA hendikep sistema v letu 2016.* (18.4.2016). Golf zveza Slovenije. Pridobljeno iz <http://www.golfportal.si/novice/spremembe-ega-hendikep-sistema-v-letu-2016.html>
- Strokovni delavci – Trener golfa / Izobraževanje. (2010). *Albatros*, 1, str. 5.
- Škofic, P. (1996). Golf klub Arboretum: Kako potekajo dela na gradbišču. *Golf: revija za golf*, 2(2), str. 53.
- Šoštar, B. (2013). Uspešen projekt uvedbe golfa v osnovne šole. *Albatros*, 7, str. 14-15.
- Struktura GZS.* (2016). Golfportal. Pridobljeno iz <http://www.golfportal.si/golf-zveza-slovenije/struktura-gzs.html>
- Tim Gornik v Lignano.* (2016). PGA Slovenija. Pridobljeno iz <http://www.pga.si/news/77/153/Tim-Gornik-v-Lignano/>
- Tim Gornik zmagal kvalifikacije za Alps Tour 2015.* (2016). PGA Slovenija. <http://www.pga.si/news/31/153/Tim-Gornik-zmagal-kvalifikacije-za-Alps-Tour-2015/>
- Učakar, M. in Novak, T. (2004). Marijan Jurenc. *Golf Slovenija*, 3(25), str. 12-17.
- Urbanija, M. (1996). Golf klub Arboretum. *Golf: revija za golf*, 2(2), str. 53.
- V Sečovljah so se zbrali podporniki igrišča za golf.* (15.5.2013). Primorske novice. Pridobljeno iz <http://www.primorske.si/Primorska/Istra/V-Secovljah-so-se-zbrali-podporniki----igrisca-za-.aspx>
- Vadišče.* (2015). Golf Radenci. Pridobljeno iz http://www.golfradenci.si/sl_SI/igrisce/vadbisce/
- Vadišče in igrišče na Blatu.* (2016). Golf & Country Club Trebnje. Pridobljeno iz <http://www.gcc-trebnje.si/vadisce>

- Vodiškar, M. (2008). Kdo je kdo v slovenskem golfu? *Golf Slovenija*, 6(64), str. 24-28.
- Vodušek, B. (1995). Pri Ptujju je vse pripravljeno za gradnjo igrišča za golf. *Golf: revija za golf*, 1(2), str. 12-13.
- Vodušek, B. (1997). Ptuj. *Golf: revija za golf*, 3(3), str. 18.
- Vošnjak, A. (28.8.2015). *Golf pod Šmarno goro za zdaj privlači predvsem domače goste, z načrti o gradnji hotela pa ciljajo tudi na tuje*. Dnevnik. Pridobljeno iz <https://www.dnevnik.si/1042719277/lokalno/osrednja-slovenija/golf-pod-smarno-goro-za-zdaj-privlaci-predvsem-domace-goste-z-nacrti-o-gradnji-hotela-pa-ciljajo-tudi-na-tuje->
- Vovk, M. (1995a). Iz dejavnosti Golf zveze Slovenije. *Golf: revija za golf*, 1(2), str. 81.
- Vovk, M. (1995b). Uvodnik. *Golf: revija za golf*, 1(1), str. 7.
- Vovk, M. (1996a). Poročilo o delu. *Golf: revija za golf*, 2(1), str. 58.
- Vovk, M. (1996b). Utečeno delo. *Golf: revija za golf*, 2(2), str. 54.
- Yazbeck, A. M. in Novak, T. (2002). Marjan Štravs. *Golf Slovenija*, 1(1), str. 31-35.
- Z manj kot sto evri do izpita. (2011). *Albatros*, 4, str. 9.
- Zadravec, J. (1999). Iz klubskega življenja. Golf klub Moravske Toplice. *Golf: revija za golf*, 5(1), str. 56.
- Zadravec, J. (2000). Iz klubskega življenja. Golf klub Moravske Toplice. *Golf: revija za golf*, 6(1), str. 48.
- Zaključeni projekti*. (2012). Mestna občina Celje. Pridobljeno iz <http://moc.celje.si/zakljuceni-projekti/3857-smartinsko-jezero>
- Zalar, M. (2000). Slovenska klubska amaterska liga. *Golf: revija za golf*, 6(3), str. 27.
- Zalar, M. (2001). Delo Golf zveze Slovenije. *Golf: revija za golf*, 7(3), str. 53.
- Zalar, M. (2005). PGAS – Prepoznavna blagovna znamka. *Golf Slovenija*, 4(42), str. 18-21.
- Zalar, M. in Novak, T. (2006). Slovenski golf med preteklostjo in prihodnostjo. *Golf Slovenija*, 5(50), str. 14-16.
- Zalar, M. in Slak, N. (2006). Gradimo tudi v Sloveniji. *Golf Slovenija*, 5(43), str. 16-18.
- Združenje*. (2016). PGA Slovenija. Pridobljeno iz <http://pga.si/pgslovenija/zdruzenje/>

- Zgodovina.* (2012). Golf Arboretum. Pridobljeno iz http://www.golfarboretum.si/GOLF_ARBORETUM,,o_nas,predstavitev.htm
- Zgodovina.* (2016). Diners Golf & Country Club Ljubljana. Pridobljeno iz http://www.golf-ljubljana.si/GOLF_LJUBLJANA_SI,,o_igriscu
- Zgodovina.* (2016). Golf Bled. Pridobljeno iz <http://www.golfbled.si/si/tradicija/zgodovina-igrisca/>
- Zgodovina Združenja.* (2016). Združenje vzdrževalcev golf igrišč Slovenije. Pridobljeno iz <http://zvgis.si/zdruzenje/zgodovina/>
- ZVGIS.* (2016). Združenje vzdrževalcev golf igrišč Slovenije. Pridobljeno iz <http://zvgis.si/>
- Žvan, M. (1999). Profesionalno združenje za golf Slovenije. *Golf: revija za golf*, 5(3), str. 54.